

Iraniërs in Nederland

Een onderzoek
naar het verloop van het integratieproces
van Iraniërs in de Nederlandse samenleving

Tahereh Khorrami
Doctoraal- scriptie sociologie
Vakgroep Sociologie
Rijksuniversiteit Groningen
Begeleider: Dr.H.R. Knol
Referent: Prof. Dr.F.N. Stokman

Voorwoord

Twaalf jaar geleden, uitgeput en moe, vluchtte ik naar Nederland. Ik was geboren en getogen in een ander land met een ander klimaat, cultuur, geloof en andere normen en waarden. Mijn wortels liggen nog in Iran. Mijn kindertijd, jeugd en puberteit heb ik in Iran doorgebracht. Ik kwam hier als een rijpe gesocialiseerde volwassene. Ik sprak alleen de Koerdische en Perzische taal. Toen ik aankwam in Nederland had ik geen duidelijk doel. Ik wilde even tot mezelf komen. Ik moest het gevoel krijgen dat ik hier welkom was. Meteen heb ik de draad van mijn leven opgepakt. Allereerst begon ik de Nederlandse taal te leren, spreken, lezen en schrijven. Ik moest de sleutel tot communicatie met anderen in het land in bezit krijgen. Ik had de motivatie om hier te blijven en wonen. Ik deed mijn best om erbij te horen.

Na een paar maanden verblijf in Nederland begon de winter. Het was december en de vijvers waren bevroren. Ik probeerde te leren schaatsen. Ik leerde snert te eten en ervan te smullen. Later kocht ik een kerstboompje en leerde hoe je die moest versieren. Iedere dag heb ik stukje bij beetje mijn weg in de Nederlandse samenleving gevonden. Ik stuurde mijn kinderen naar school en hield actief contact met school. Dat vond ik belangrijk. Ik leerde de taal en volgde een studie. Ik heb werk gevonden en maakte contact met burens en collega's. Ik heb een netwerk opgebouwd. Mijn netwerk heeft me gestimuleerd om door te gaan. Ik heb de kans gegrepen om me te ontplooien en die heb ik optimaal gebruikt. Ik wilde het graag. Waar een wil is, is een weg. De Nederlandse politiek sprak me aan dus werd ik lid van een politieke partij. Stemmen vind ik belangrijk. Ik doe mee en ik hoor er ook bij. Ik begrijp de taal van het land en ik heb de sleutel tot communicatie met de Nederlanders in mijn zak. Ik waardeer de normen en waarden van de Nederlandse samenleving. Ik vier ook feest op koninginnedag hoewel ik in mijn hart republikein ben. Ik heb mijn eigen gewoontes. Ik eet soms Nederlands en soms Iraans. Ik ben een Iraanse en ook een Nederlandse. Ik kan mijn verleden niet ontkennen. Nu is de vraag of ik geïntegreerd ben. Wanneer kun je zeggen dat iemand geïntegreerd is?

Na een lange tocht ben ik bij het punt "het schrijven van een scriptie" gekomen. Het schrijven van een scriptie in het kader van een universitaire studie is een grote stap en heeft me vanaf september 2004 constant bezig gehouden. Al die tijd heb ik met mijn hart en ziel aan het produceren van een boeiend stuk gewerkt. Toch heb ik het schrijven van een scriptie als zeer leerzaam en prettig ervaren. Het onderwerp was boeiend en het schrijven is prettig geworden dankzij de steun, de medewerking en het advies van een aantal geweldige mensen. Bij deze doe ik een oprechte poging om hen te waarderen en bedanken voor alle moeite. Zonder hun steun kon ik dit karwei niet af maken.

Allereerst wil ik alle Iraniërs die bereidwillig aan het onderzoek hebben deel genomen hartelijk bedanken. Verder wil ik mijn inhoudelijke begeleider de heer H. Knol bedanken voor de motiverende wijze waarop hij me vanaf begin van het onderzoek heeft geholpen met zijn bruikbare aanwijzingen en bedank ik de heer Stokman voor zijn fijne begeleiding en heldere commentaar al vanaf het begin van het onderzoek.

Tot slot, bedank ik mijn partner in het bijzonder, mijn kinderen en anderen voor hun steun, geduld en inspiratie.

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
Hoofdstuk 1: Aanleiding en probleemstelling	7
1.1. Inleiding	7
1.2. Onderwerp	8
1.3. Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie van het onderzoek	9
1.4. Opbouw van het onderzoek	9
Hoofdstuk 2: Doelgroep en haar geschiedenis	11
2.1. Inleiding	11
2.2. Religie	11
2.3. Cultuur en gewoonten	11
2.4. Geschiedenis van Iraanse vluchtelingen	12
Deel 1: Theorie	14
Hoofdstuk 3: Dimensies van integreren	15
3.1. Inleiding	15
3.2. Aanpassingsvormen	16
3.2.1. Definitie integratie	16
3.2.2. Definitie assimilatie	18
3.2.3. Definitie segregatie	18
3.2.4. Definitie marginalisatie	19
3.3. Dimensies van integratie	19
3.3.1. Culturele aanpassing	20
3.3.2. Sociale aanpassing	22
3.3.3. Structurele aanpassing	24
3.3.4. Samenvatting	25
Hoofdstuk 4: Mening van geïnterviewde Iraanse deskundigen	26
4.1. Inleiding	26
4.2. Definitie van integratie	26
4.3. Wanneer kun je zeggen dat iemand is geïntegreerd?	27
4.4. Aspecten van aanpassingsvormen	28
4.4.1. Culturele aanpassing	29
4.4.2. Sociale aanpassing	30
4.4.3. Structurele en financiële aanpassing	30
4.5. Waarom kunnen sommige Iraanse migranten wel integreren en anderen niet?	30
4.6. Verwachtingen	32
4.7. Een schematische weergave van de relaties tussen afhankelijke en onafhankelijke variabelen.	33
Deel 2: Praktijk	34
Hoofdstuk 5: Verantwoording onderzoek	35
5.1. Inleiding	35
5.2. De steekproef	35
5.2.1. Respondenten via het Internet	35
5.2.2. Sneeuwbal methode met de vragenlijst in het Nederlands	35
5.2.3. Sneeuwbal methode met de vragenlijst in het Perzisch	36
5.2.4. Representativiteit	36
5.3. Verdere beschrijving van het onderzoeksmateriaal	36
5.4. Analyse methoden	40

5.5.	Operationalisering van begrippen	41
5.5.1.	Operationaliseren van aanpassingsdimensies	41
5.5.2.	Taalbeheersing	41
5.5.3.	Culturele aanpassing	42
5.5.4.	Structurele aanpassing	46
5.5.5.	Sociale aanpassing	48
5.6.	Het meten van de onafhankelijke variabelen	49
Hoofdstuk 6 : Onderzoeksresultaten		52
6.1.	Inleiding	52
6.2.	Hoe hangen deze dimensies met elkaar samen?	52
6.3.	Samenvatting/conclusie	54
6.4.	Waarmee hangen verschillen in aanpassing langs deze dimensies samen?	54
Hoofdstuk 7 : Conclusie		60
7.1.	Kenmerken van de onderzoeksgroep	60
7.1.1.	Beantwoorden van onderzoeksvragen	60
7.2.	Algemeen conclusie	61
7.3.	Nawoord	62
7.3.1.	Technische verantwoording	62
7.3.2.	Persoonlijke bevindingen	63
Deel3: Bijlagen		64
	Bijlage 1: Literatuurlijst	65
	Bijlage 2: Mening van de respondenten	67
	Bijlage 3: Definitie begrippen	73
	Bijlage 4: Correlatie analyse	74
	Bijlage 5: Namen van de geïnterviewde deskundige	75
	Bijlage 6: Nederlandse enquête	76
	Bijlage 7: Farsi enquête	93
	Bijlage 8: Elektronische enquête	110

Samenvatting

In deze scriptie wordt ingegaan op een onderzoek dat is uitgevoerd ten behoeve van de afronding van de master opleiding sociologie aan de rijksuniversiteit Groningen.

Het onderzoeksdoel van deze scriptie was:

In hoeverre zijn Iraniërs geïntegreerd in de Nederlandse samenleving?

De onderzoeksvragen die hierbij gebruikt zijn:

1. *Langs welke dimensies vindt de aanpassing van migranten in een samenleving plaats?*
2. *Hoe kunnen we deze dimensies meten?*
3. *Hoe scoren Iraniërs op deze dimensies?*
4. *Hoe hangen deze dimensies met elkaar samen?*
5. *Waarmee hangen verschillen in aanpassing (langs deze dimensies) samen?*

De studie heeft binnen de Iraanse gemeenschap in Nederland plaats gevonden en betreft Iraanse mannen, vrouwen en jongeren ouder dan 17 jaar. Als methode om de gewenste gegevens bijeen te krijgen werd gekozen voor zowel een kwalitatief als een kwantitatief deel. Vooraf is er een aantal interviews met Iraanse deskundige gehouden. Het doel van deze interviews was om meer inhoud en richting aan de vragenlijst te geven. De vragenlijst is in drie versie aangeboden.

1. Elektronische enquête	(Internet)
2. Nederlandse versie	(Schriftelijk)
3. Perzische versie	(Schriftelijk)

Na het verzamelen van de gegevens zijn de data in het SPSS programma ingevoerd. De resultaten van de versies werden samengevoegd tot één datamatrix. Voor het meten van aanpassingsdimensies werd gebruik gemaakt van de factoranalyse. Voor het bepalen van de samenhang tussen de drie onderzochte dimensies wordt een correlatie analyse uitgevoerd. Om de belangrijkste verklaringen voor de mate van integratie op elk van de aanpassingsdimensies uit te filteren werd regressieanalyse gebruikt. Verder zijn er frequentieverdelingen gepresenteerd.

Kort weergave van de eigenschap van de respondenten

Ongeveer 20 jaar geleden kwamen de eerste Iraniërs vanwege de vestiging van de islamitische Republiek in Iran als vluchteling naar Nederland. Het huidige bevolkingsaantal in Nederland bedraagt volgens cijfers van het CBS per 2 mei 2005- 28 438 personen. Aan dit onderzoek hebben 192 Iraniërs, ouder dan 17, deelgenomen. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 37 jaar. Meer dan de helft is getrouwd en heeft een à twee en soms meer kinderen. Het aantal mannen dat deelgenomen heeft aan dit onderzoek is groter dan het aantal vrouwelijke respondenten. Het opleidingsniveau van de respondenten is hoger dan die van de doorsnee Nederlander. Van de Iraniërs in deze studie heeft 38% een Hbo-opleiding of hoger. Vergeleken met andere immigrantengroepen (zie figuur 5.3.6.1) zijn de verschillen nog groter. Het betreft hier hoog opgeleide mensen die in het land van herkomst in de grote steden in Iran hebben gewoond en de meeste van hen (77%) hebben nu de Nederlandse nationaliteit.

De relevante kenmerken voor deze studie zijn:

- De voornaamste reden van migratie is politiek,
- De meeste respondenten zijn op jongere leeftijd naar Nederland gekomen,
- De motivatie van de respondenten voor het leren van de Nederlandse taal is groot geweest,
- De meeste respondenten wonen langer dan 10 jaar in Nederland,
- De meeste respondenten kijken minder vaak naar buitenlandse zenders,
- De meeste respondenten hebben een leeftijd tussen 20-40 jaar.

De belangrijkste onderzoeksresultaten

Mensen met een andere nationaliteit in een nieuwe samenleving zullen botsingen met hun eigen normen, waarden en taal krijgen. Om een plekje binnen de nieuwe samenleving te kunnen verwerven dienen ze zich deels aan te passen aan de bestaande cultuur. Maar de redenen van vertrek uit eigen land is voor ieder individu anders. Sommigen zijn politieke vluchtelingen en anderen zijn op een andere reden gevlucht. Verschillende motivaties en redenen van migratie betekent dat er ook diverse aanpassingsprocedures en aanpassingsvormen mogelijk zijn. De aanpassingsvormen van migranten is per individu of groep anders. Migranten kunnen variërende houdingen en gedragingen aannemen. Ze kunnen zich volledig aanpassen aan de dominante cultuur of ze kunnen zich segregeren van de dominante cultuur of ze kunnen een tussenweg vinden.

Diverse aanpassingsdimensies zijn daarom onder de loep genomen. Het betreft hier de:

- Culturele aanpassing
- Sociale aanpassing
- Structurele aanpassing

In dit onderzoek ligt de focus op de factoren die de integratie van Iraniërs kunnen beïnvloeden. Daarom is de aandacht specifiek gericht op de integratie en aspecten van deze integratie.

Onderzoeksresultaten

De scores van Iraniërs op aanpassingsdimensies

Culturele aanpassing

Uit de verdeling van de antwoorden blijkt dat het merendeel van de ondervraagde Iraniërs in Nederland een modern (westers) antwoord kiest. Wat betreft de culturele aanpassing van Iraniërs op de dimensie modernisme zijn relatief veel Iraniërs vooruitstrevend.

Als er een antwoord gegeven wordt op de vraag of Iraniërs (geschat met onze steekproef) de Nederlandse taal beheersen dan kan dit voor de meerderheid bevestigd worden.

Structurele aanpassing

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat de participatie van de respondenten hoog is. 90% van de respondenten heeft betaald werk en/of volgt een opleiding.

Sociale aanpassing

De verdeling van de scores op de dimensies van sociale aanpassing leidt tot de conclusie dat het merendeel van de Iraniërs goed is aangepast. Slechts een kleine minderheid scoort laag op deze dimensie en heeft nauwelijks contact met Nederlanders.

Het resultaat van een aantal analyses wijst uit dat de invloed van leeftijd bij aankomst in Nederland, de huidige leeftijd en de frequentie van het gebruik van een buitenlandse zender belangrijk zijn geweest voor het succes van aanpassing van Iraniërs binnen de Nederlandse samenleving.

In sommige gevallen geldt eveneens dat de motivatie van de respondenten voor het leren van de Nederlandse taal en geslacht van de respondenten van invloed is geweest op enkele elementen van de aanpassingsdimensies. Namelijk op de mate van modernisme en Islamitisch versus westers georiënteerd zijn.

Uit de analyses is gebleken dat naarmate het verblijf in Nederland duurzamer is, dit gunstig is voor sociale - en structurele aanpassingen en dit de mate van taalbeheersing van de respondenten positief beïnvloedt. *Op basis van de onderzoeksbevindingen kan geconcludeerd worden dat het aanpassingsproces van Iraniërs binnen de Nederlandse samenleving succesvol is. De vraag in hoeverre vooral succesvol geïntegreerde Iraniërs aan het onderzoek hebben meegedaan kan niet afdoende worden beantwoord.*

1.1 Inleiding

Het was januari 2005 dat ik na een drukke studiedag vermoed thuis was. Ik zat op de bank voor de televisie en sloeg aan het zappen. Ik schonk een kopje thee in en zapte naar RTL4 (Nieuws van maandag 10 januari 05). Al gauw begon het nieuws. Het eerste nieuwsbericht ging over de positie van moslims in Nederland. Het tweede nieuwsbericht ging over de moord op Theo van Gogh door Mohammed B. Het derde nieuwsbericht ging over de moord op Hans van Wierden door Morad D. Meteen kwam een gedachte bij mij op. Wat is er aan de hand dat het Nederlandse nationale nieuws totaal beheerst wordt door daden van mensen die oorspronkelijk van een andere afkomst zijn? Iedereen zal zich nu afvragen wie deze mensen zijn en wat ze hier doen. Ze zijn hier, maar wat voor consequenties heeft dat voor de Nederlandse samenleving? Het is opmerkelijk dat de komst van deze mensen de Nederlandse samenleving sterk veranderd heeft.

Meer dan 10% van de Nederlandse bevolking bestaat uit migranten. In grote steden is zelfs 25-30% van de inwoners migrant (CBS). Door de groei van migranten in de Nederlandse samenleving is er een nieuw fenomeen ontstaan. Dit nieuwe fenomeen heet de multiculturele samenleving. Deze multiculturele samenleving kenmerkt zich door een grote diversiteit aan culturen, talen, visies, religies en opvattingen. Een van de belangrijkste aandachtspunten in een multiculturele samenleving is de integratie van migranten. Sommigen zijn succesvol en anderen belanden in de criminaliteit. Volgens veel onderzoeken, die hieronder vermeld zullen worden, zorgen de integratie en participatie van migranten voor diepgaande problemen binnen onze samenleving. Als je naar de televisie kijkt, de kranten leest, naar gesprekken luistert op straat, in het kabinet, op school, op de universiteit, dan zie je hoe vaak men aandacht aan dit onderwerp besteedt. Discussies over integratie is een alledaags gespreksonderwerp geworden. Er zijn verschillende pogingen gedaan om de problematiek van integratie aan te kaarten.

Op verzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) vervaardigde het Instituut voor Sociologisch-Economisch Onderzoek (ISEO) in 2000 de eerste Integratiemonitor (Martens & Weijers, 2000). In het najaar van 2001 publiceerde het SCP de eerste beleidseffectenrapportage. Later verschenen ook andere rapporten over integratie, onder andere: De rapportage minderheden 2001, Integratiemonitor 2001 & 2002, Martens & Weijers, 2000, Dagevos, Tesser & Iedema, 2001, Dagevos, Gijsberts, Praag, 2002 & 2003.

Al deze rapporten tonen aan dat de integratie van migranten in Nederland de onverminderde aandacht heeft van de beleidsmakers en van de samenleving als geheel. Er gaat zelden een dag voorbij zonder dat de media ons berichten over allerhande obstakels die zich in dit integratieproces voordoen.

De Tweede Kamer (vergaderjaar 2003–2004, 29 203, nr. 2) geeft een terugblik op de beleidsactiviteiten en initiatieven op het gebied van de integratie van de migranten van het afgelopen parlementaire jaar. Het rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR, 2001) gaat uit van de onderlinge samenhang tussen de onderscheiden probleemgebieden en het beleid dat daarop betrekking heeft, respectievelijk immigratiebeleid, integratiebeleid en regelingen van de sociale rechtsstaat.

Bovengenoemde onderzoeksrapporten geven een beeld van de relevantie en het belang van het begrip integratie in de Nederlandse samenleving. In de meeste rapporten wordt een beeld gegeven van de positie van migranten in het onderwijs, de arbeidsmarkt, binnen organisaties en in de samenleving. Helaas is er tot nu toe geen duidelijke verklaring voor het ontstaan van het verschil in de mate van integratie onder de migranten aangegeven. Regelmatig worden er onderzoeken verricht over het integratieproces van migranten en dan vooral van grote groepen als Marokkanen, Turken, Surinamers en Antillianen en minder over andere minderheidsgroeperingen die in Nederland wonen.

In de 'Rapportage minderheden' (SCP,2003) en de 'Integratiemonitor' (Martinez et al,2002) van (ISEO) worden verschillende integratiekenmerken met elkaar in verband gebracht. Tot nog toe ontbreekt echter een integrale maat voor de mate van integratie van migranten, waarmee kan worden vastgesteld welk percentage van (groepen) migranten geïntegreerd is.

Onlangs verscheen het rapport "Bruggen Bouwen" (commissie Blok, 2004), een onderzoek over 30 jaar integratie van migranten in Nederland. Naar aanleiding van het rapport kwamen veel discussies over integratie op gang. Sommigen zijn van mening dat de integratie van migranten in Nederland succesvol is geweest en anderen zijn van mening dat het niet succesvol is geweest. Nu is de vraag: gaat het echt goed met integratie van migranten in Nederland, of gaat het absoluut niet goed? Wat zijn de factoren tot succes en wat zijn de stagnerende elementen?

1.2. Onderwerp

Vanwege het feit dat de Nederlandse samenleving een multiculturele samenleving is geworden en de interactie en interdependentie van de leden van deze samenleving van essentieel belang is voor het bevorderen van integratie, kunnen de resultaten van onderzoek naar de stand van zaken bij deze integratie een belangrijke bijdrage leveren bij het optimaliseren van deze integratie.

In het kader hiervan wil ik een onderzoek verrichten naar het verschil in de mate van integratie van één van de minderheidsgroepen in Nederland, namelijk Iraanse migranten.

De redenen daarvoor zijn:

- *Ik kom oorspronkelijk uit Iran*
- *Ik heb daarom gemakkelijk toegang tot de informatie binnen die doelgroep,*
- *Ik heb affiniteit met de doelgroep*
- *Ik ben benieuwd naar de verklaring van het verschil in de mate van integratie onder Iraniërs in Nederland.*

Relatief weinig inzicht bestaat in de mate van integratie bij kleine minderheidsgroepen. Deze studie beoogt hieraan een bijdrage te leveren en behandelt vanuit een theoretisch kader de positie van Iraniërs. Nadruk wordt gelegd op verschillende (verklaringen hiervan) in de mate van integratie.

De probleemstelling van het onderzoek is:

In hoeverre zijn Iraniërs geïntegreerd in de Nederlandse samenleving?

De onderzoeksvragen die hierbij gebruikt zullen worden luiden:

1. *Langs welke dimensies vindt de aanpassing van migranten in een samenleving plaats?*
2. *Hoe kunnen we deze dimensies meten?*
3. *Hoe scoren Iraniërs op deze dimensies?*
4. *Hoe hangen deze dimensies met elkaar samen?*
5. *Waarmee hangen verschillen in aanpassing (langs deze dimensies)samen?*

Ad.1. Langs welke dimensies vindt de aanpassing van migranten in een samenleving plaats?

De aanpassing van de migranten aan de Nederlandse samenleving zal niet op alle terreinen gelijk op gaan. Door verschillende motivaties en redenen van migratie zijn er ook diverse aanpassingsprocedures en aanpassingsvormen mogelijk. De aanpassingsvormen van migranten zijn per individu of groep anders. Migrantengroepen kunnen variërende houdingen en gedragingen aan nemen. Ze kunnen zich volledig aanpassen aan de dominante cultuur, ze kunnen zich segregeren van de dominante cultuur of ze kunnen een tussenweg vinden.

Ad.2. Hoe kunnen we deze dimensies meten?

Met de vragenlijst methode wordt geprobeerd zicht te krijgen op de soorten dimensies. De antwoorden op de vragen zullen als meetinstrumenten gebruikt worden.

Ad.3. Hoe scoren Iraniërs op deze dimensies?

Kunnen wij Iraniërs typeren als goed geïntegreerde migranten? Hierbij wordt gekeken naar de scores van Iraniërs op de dimensies van de integratie in de Nederlandse samenleving. Is het mogelijk om te komen tot een oordeel over de mate waarin Iraniërs geïntegreerd zijn?

Ad.4. Hoe hangen deze dimensies met elkaar samen?

De achterliggende idee van deze vraag betreft het kijken naar de mate waarin er sprake is van samenhang of juist dat deze dimensies los van elkaar staan. Samenhang tussen de dimensies geeft aan hoe ingrijpend aanpassing in het leven van de migrant is. Meer los van elkaar staande dimensies weerspiegelen de ruimte voor het meer behouden van eigen cultuur en contacten.

Ad.5. Waarmee hangen verschillen in aanpassing (langs deze dimensies) samen? Is het vinden van werk de sleutel tot aanpassing? En welke rol speelt de opleiding hierin? Passen mannen zich gemakkelijker aan of juist de vrouwen?

1.3. Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie van het onderzoek

In dit onderzoek is er sprake van een probleemstelling en een theoretisch kader waaraan de bevindingen getoetst worden. Het onderzoek is grotendeels kwantitatief, dat wil zeggen dat er cijfermatige analyses worden gedaan. Daarnaast worden een aantal interviews met vooraanstaande Iraniërs gehouden om het theoretische kader te verrijken.

Het maatschappelijke belang van het onderzoek wordt groter naarmate het lukt om op basis van de resultaten aanbevelingen te geven voor het beter inrichten van de multiculturele samenleving. Een samenleving is een netwerkorganisatie van actoren die in samenwerkingsverband met elkaar staan, van elkaar afhankelijk zijn en van elkaar leren en zo innoveren. Het is belangrijk dat mensen met elkaar kunnen wonen, werken en leven. In deze studie wordt nagegaan in hoeverre dit het geval is.

1.4. Opbouw van het onderzoek

Voordat de opbouw van het rapport beschreven wordt, worden eerst een aantal begrippen uitgelegd worden. De keuze hiervoor komt voort uit het gegeven dat deze begrippen veelvuldig in de literatuur over de positie van migranten in Nederland gebruikt wordt.

Het gaat om de sleutelwoorden: vluchtelingen en migranten.

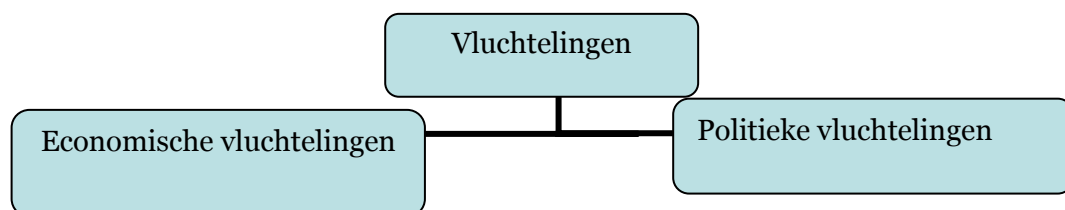
Definitie vluchtelingen

Volgens het verdrag van Genève (1951) is een vluchteling “elke persoon die uit gegronde vrees voor vervolging, wegens ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een sociale groep of zijn politieke overtuiging, zich buiten het land bevindt waarvan hij/zij de nationaliteit bezit en die de bescherming van dat land uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil inroepen”. (Tillaart et al, 2000)

Een vluchteling is volgens het woordenboek van Van Dale(1996): “Iemand die vlucht of gevluht is voor levensgevaar of geweld”.

Vluchtelingen in Nederland kunnen kortweg ingedeeld worden in economische - en politieke vluchtelingen. *Zie figuur 1.4.1.*

Voor deze scriptie is voor de definitie gekozen, zoals omschreven volgens het verdrag van Genève.

Figuur: 1.4.1. Soorten vluchtelingen

Definitie migratie Verplaatsingen van personen over een bepaalde grens met het doel zich permanent te vestigen in een nieuwe woonplaats (CBS).

Verdere uitleg over de belangrijkste begrippen zijn te vinden in de bijlage 3¹.

Hoofdstuk 2, 'Doelgroep en haar geschiedenis', In dit hoofdstuk wordt kennis gemaakt met de Iraniërs: de onderzoekseenheden. Aandacht wordt besteed aan de religie, de cultuur, waarden & normen en de gewoonten en de redenen van migratie opdat men een beeld krijgt van de wereld van de "onderzoekseenheden".

In hoofdstuk 3, 'Dimensies van integreren', wordt het kader uiteengezet van waaruit de resultaten beoordeeld worden. In dit hoofdstuk worden de drie dimensies van integratie beschreven om de resultaten van de analyses te verklaren. Deze drie dimensies behandelen integratie vanuit verschillende invalshoeken. In dit hoofdstuk wordt het theoretische antwoord op hiervoor genoemde vraagstelling gegeven.

In hoofdstuk 4, 'Mening van geïnterviewde Iraanse deskundigen', wordt geprobeerd om met behulp van Iraanse deskundigen, die zelf het integratieproces hebben mee gemaakt en zich nu inzetten om succesvolle integratie te bevorderen, een geëngageerd antwoord te geven op een aantal vragen uit de vraagstelling.

In hoofdstuk 5, 'Verantwoording onderzoek', wordt het onderzoek ingeleid. De steekproef wordt uitgebreid besproken. Voorts de manier waarop de data zijn verzameld en hoe die verder zijn verwerkt. In dit hoofdstuk wordt ook aangegeven hoe de gebruikte concepten zijn gemeten.

In hoofdstuk 6, 'Resultaten', vindt de daadwerkelijke toetsing plaats. Er wordt beschreven welke analyses zijn uitgevoerd en de resultaten worden in aparte tabellen weergegeven.

Hoofdstuk 7, 'Conclusie', is een afsluitend hoofdstuk waarin al het voorgaande nog eens op een rij wordt gezet en aan de hand van het theoretische kader is gezocht naar verklaringen voor de uitkomsten. Naar aanleiding van de onderzoeksresultaten wordt naar de succesvolle of de stagnerende factoren van integratie van Iraniërs gekeken.

Aan het einde van het onderzoek worden de literatuurlijst, vragenlijst en de bijlagen weergegeven.

2.1. Inleiding

De jaren negentig van de vorige eeuw kende de grootste stroom van vluchtelingen met een asielaanvraag. Er kwamen zowel alleenstaanden als gezinnen en hun land van herkomst was zeer divers. De meeste van hen kwamen uit Oost-Europa of derdewereld landen. Een kleinere groep kwam uit het Midden-Oosten.

De Iraniërs vertegenwoordigen ongeveer 1 procent van de recente immigratie in Nederland. In 2004 woonden 28.438 Iraniërs in Nederland (zie tabel 1.1) . “De meeste Iraniërs die naar Nederland zijn gevlucht, zijn politieke vluchtelingen.”(CBS, 2003).

Tabel: 1.1. Aantal Iraniërs in Nederland vanaf 1997 tot heden (1e + 2e generatie)

Perioden	Mannen/Vrouwen	Mannen	Vrouwen
1996	16 478	9 862	6 616
1997	19 163	11 329	7 834
1998	20 685	12 096	8 589
1999	21 790	12 626	9 164
2000	22 893	13 195	9 698
2001	24 642	14 138	10 504
2002	26 789	15 350	11 439
2003	28 043	15 954	12 089
2004	28 438	15 990	12 448

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen 2005-05-02

Iran heeft een oppervlakte van 1.648.000 km² en is ongeveer 40 maal groter dan Nederland. Slechts 16 landen zijn groter dan Iran. Aan de noordkant van het land liggen Azerbeidzjan, Armenië, Turkmenistan en de Kaspische Zee. In het noordwesten grenst het aan Turkije, in het zuidwesten aan Irak en Koeweit, en in het zuiden aan de Perzische Golf en de Golf van Oman. Aan de oostkant ligt Afghanistan in het noorden en Pakistan in het zuiden. De grootste diagonale afstand in Iran bedraagt 2.333 kilometer. Iran kent grote geologische contrasten: bergen, dichte bossen en valleien, vlakten en woestijnen. Het grootste deel van Iran bestaat uit een bergachtig plateau, meer dan 1000 meter boven zeeniveau met pieken tot bijna 6.000 meter, een woestijn in het centraal - oostelijke gedeelte dat eenderde van het gehele land bestrijkt en een nauwe kustvlakte in het zuiden en het noorden (Kaspische Zee). Er stromen geen grote rivieren door het land. Het klimaat is varieert. In het noordwesten zijn de winters koud en de zomers heet. In het zuiden zijn de winters mild en de zomers zeer heet. In de hoofdstad Teheran, dat in de noordelijke hoogvlakte ligt, zijn de winters vrij koud met sneeuw en de zomers heet en droog met temperaturen tot soms boven de 40°C.

Het aantal inwoners wordt geschat op 65 miljoen. Meer dan de helft van de bevolking woont in de stedelijke gebieden. Volgens schattingen is het inwonertal van de hoofdstad Teheran inmiddels opgelopen tot 12 miljoen inclusief 1, 4 miljoen vluchtelingen uit Afghanistan en 600.000 uit Irak.

2.2. Religie

De Islam is de officiële godsdienst van het land en wordt door een zeer ruime meerderheid van de bevolking (99%) actief of passief beleden. Ongeveer 85% van de Iraniërs hangt de Sjiëtische stroming aan, een versie van de Islam die in de 16e eeuw de officiële godsdienst van Iran werd. Wereldwijd is de Soennitische stroming veel meer verspreid. Het verschil tussen soennieten en Sjiëten berust op een religieus verschil van mening over de opvolging van de profeet Mohammed, de grondlegger van de Islam (Haimé,2002).

2.3. Cultuur en gewoonten

De nationale Iraanse (Perzische) cultuur is oud en gaat 2500 jaar terug. Het huidige alfabet en de geschreven literatuur zijn 1000 jaar oud. De Perzische taal is al tijden één van de belangrijkste fundamenteën van het nationale bewustzijn gebleven. Kennis over de Perzische cultuur, religie, volksgebruiken en gewoonten wordt door het hele volk in stand gehouden.

Cultuur en geschiedenis zijn voor elke Iraniër belangrijke wortels waarop men trots is. Die trots op de rijke traditie van het Perzische volk wordt in de volksaard gecombineerd met verzet tegen vreemde overheersing waar het volk door de hele geschiedenis zo vaak het slachtoffer van is geweest. Met Perzische cultuur wordt de tijd voor vóór de invasie van de Islam in Iran bedoeld en als men over Iraanse cultuur spreekt, bedoelt men de tijd na de inval van de Arabieren in Iran.

De hedendaagse Iraanse cultuur is te omschrijven als een mengeling van een historische volksidentiteit, van Zoroastrische elementen, van Islamitische invloeden (in 641 na Chr. hebben de Arabieren de *Islam* naar Iran gebracht) en hedendaagse westerse denkbeelden. Dit alles heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van het land, enerzijds tot een semi-traditionele samenleving en anderzijds tot een semi-moderne. Een ander aspect is het gevoel van verbondenheid en verplichtingen jegens familieleden, dat richtinggevend is voor hoe Iraniërs denken en handelen. Het familienetwerk vormt een intern netwerk voor ondersteuning. De Iraanse economie draait voor een belangrijk deel op familieverbanden en familiekapitaal. Door de ontwikkelingen van de laatste decennia (modernisering, oorlog, emigratie) verbrokkelt deze verwantschapsstructuur. (Haimé,2002)

2.4. Geschiedenis van Iraanse vluchtelingen

Als gevolg van de invasie van Islamitische Arabieren in Iran zijn voor het eerst een grote groep Iraniërs naar India gevlucht. Ze waren geen moslim, maar Zoroastrisch. Zoroastrische mensen geloven in de heiligheid van vuur. Deze mensen zijn niet geïntegreerd in de Indische samenleving. Ze hebben daar hun eigen identiteit behouden. Ze hebben een sekte gevormd die als Parsian bekend is. Over deze mensen is niet veel bekend. Er is geen verslag over hun vertrek en verblijf geschreven.

Tot de tijd van 'Reza Sjah' 1921-1943 en zijn zoon 'Mohammad Reza Sjah' van 1943-1979 gingen enkele Iraniërs naar het buitenland en keerden daarna naar Iran terug. Ze gingen naar het buitenland om te studeren. In de tijd van "Reza Sjah" zijn er een aantal schrijvers en intellectuelen naar het buitenland gevlucht. De meeste van hen zijn na een tijdje naar Iran teruggekeerd. In de tijd van 'Mohammad Reza Sjah' gingen de zonen van rijke mensen naar het buitenland om te studeren. Meestal gingen deze studenten naar Frankrijk en Duitsland. Na afloop van hun studie keerden ook deze mensen terug naar Iran.

Tot ongeveer 1977 was er geen sprake van een permanent verblijf van Iraniërs in het buitenland. Niemand ging naar het buitenland om daar te wonen. Aan het eind van de regering van de "Mohammad Reza sjah" vestigde een grote groep Iraniërs zich in Amerika. Begin 1977 toen de vlammen van de eerste demonstratie tegen 'Mohammad Reza Sjah' werden aangestoken, vestigde een groep Iraniërs zich in West Europa. Maar nog steeds was er geen sprake van asielaanvragen.

Echte migratie van Iraniërs naar Nederland begon rond 1985. In het begin van de overwinning van het Islamitische regime vluchtten weinig mensen naar het buitenland. De eerste Iraniërs die in 1985 naar Nederland kwamen, waren studenten die kwamen studeren. Duitsland nam geen migranten meer op en Engeland had de maatregelen op het gebied van migratie verhard. Daarom vestigden Iraniërs zich in België en Nederland.

Na de Islamitische Revolutie van 1979, waarbij Khomeiny aan de macht kwam, hebben circa 3 miljoen Iraniërs hun land verlaten. In de jaren tachtig werd dit bewind steeds repressiever, niet alleen voor aanhangers van de Sjah, maar ook voor politieke tegenstanders (oppositiepartijen werden verboden, steeds meer mensen liepen het risico te worden verdacht niet het nieuwe regime te steunen) en voor personen die ervan werden verdacht islamitische wetten te overtreden. De opgelegde levensstijl, het gemis van (vroegere) vrijheden en het zich moeten conformeren aan de heersende normen maakten het leven in Iran voor vele mensen in toenemende mate moeilijk, in het bijzonder voor vrouwen en hoger opgeleiden. Ook hadden de Iraanse burgers, vooral de middenklasse, te lijden onder de economische recessie. (Haimé,2002)

Na 1985 kwamen de eerste Iraanse politieke asielzoekers naar Nederland. Ze hoopten ook snel terug te gaan naar Iran. Migratie van Iraniërs naar Nederland was in het begin zeer interessant. De Nederlandse regering had geen ervaringen met deze migranten. De eerste Iraanse vluchtelingen zijn zeer vriendelijk, feestelijk en hartelijk opgevangen. Bijna niemand werd teruggestuurd. De warme en hartelijke opvang duurde tot 1997. Vanaf 1997 is er veel veranderd op het gebied van de asielprocedure. De asielprocedure is strenger geworden.

Na de Islamitische revolutie in 1979 was de politieke situatie in Iran lange tijd voldoende reden om Iraanse asielzoekers een verblijfsstatus te geven. De personen die niet aanmerking kwamen voor toelating als vluchteling, kregen over het algemeen een voorwaardelijke vergunning tot verblijf (Jaarrapport Integratie 2004).

Op basis van bovengenoemde tekst kan gesteld worden dat de meeste Iraniërs in Nederland asielmigranten zijn die wegens politieke reden naar Nederland gevlucht zijn. Iraniërs die vooral om economische redenen naar Nederland zijn gekomen, zijn er maar weinig.

Deel 1

Theorie

3.1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de manieren waarop mensen met een andere cultuur zich aanpassen aan de Nederlandse samenleving. Mensen met een andere nationaliteit in een nieuwe samenleving kunnen botsingen met hun eigen normen, waarden en taal krijgen. Om een plekje binnen de nieuwe samenleving te kunnen verwerven dienen ze zich deels aan te passen aan de bestaande cultuur. Maar de redenen van vertrek uit eigen land is voor ieder individu anders. Sommigen zijn politieke vluchtelingen en anderen zijn economische vluchtelingen. Soms komen mensen vanwege het uitbreken van bijvoorbeeld oorlog, hongersnood of in het kader van gezinsherenigingen.

3.2. Aanpassingsvormen

Noordegraaf & Teeuw (1997) beweren in 'Reciprociteit en Integratie' dat er verschillende manieren bestaan waarop verschillende culturen (in een geografische ruimte) met elkaar om kunnen gaan: dominantie, compromisvorming of integratie. Dominantie leidt slechts tot escalatie van het (eventuele) conflict, tot verspilde energie en onbenutte leermomenten. Compromisvorming leidt slechts tot schijnbare en tijdelijke oplossingen, omdat wordt uitgegaan van statische verschillen, terwijl partijen in feite in beweging zijn. De (eventuele) strijd kan ieder moment weer oplaaien. Uiteindelijk is integratie de enige weg om de voortdurende tegenstellingen en conflicten op een kwalitatief steeds hoger niveau te brengen. Integratie is het creatieve principe en daarmee het normatieve ideaal: 'Compromise does not create, it deals with what already exists; integration creates something new' (Graham, 1995: 71). Integratie is een proces waarbij verschillende ervaringen (ervaringswerelden) aan elkaar worden gerelateerd en waarbij door het mechanisme van 'reciprocal response' continu nieuwe doelen en middelen worden gecreëerd. Integratie is daarmee een proces - of beter, een moment in een proces -, maar ook een doel, een ideaal.

Redfield et al, (1936 in Berry, 1997) zeggen dat wanneer groepen individuen met verschillende culturele achtergronden in voortdurend contact met elkaar staan, er veranderingen ontstaan in de oorspronkelijke cultuur van een of beide groepen. Ze zijn genoodzaakt om met elkaar om te gaan en met elkaar te leren, wonen, werken en leven. Daarbij zijn er diverse aanpassingsvormen mogelijk.

Welk vormen van aanpassingen zijn er? Berry's et al (1997) veronderstellen dat individuen en groepen met verschillende culturele achtergrond binnen een samenleving geconfronteerd worden met twee verschillende vragen. Het eerste wat men zich moet afvragen is of het behouden van de eigen cultuur waardevol genoeg is. Een tweede vraag voor nieuwkomers is of men een positieve relatie wil aangaan met de overheersende groep. Individuen en groepen die een plaats binnen de 'nieuwe' maatschappij trachten te verwerven, gaan als het ware een proces in.

Zij noemen dit proces adaptatie. Adaptatie is een proces waarin een individu zijn/haar nieuwe houding bepaalt. Bij adaptatie zijn twee factoren bepalend: de mate waarin men het behoud van de eigen cultuur wenselijk vindt en de mate waarin men contact met leden van de dominante groep in de maatschappij nastreeft. Men kiest voor een nieuwe houding en op basis van die nieuwe houding gedraagt men zich ook anders. Een combinatie van deze eerder genoemde factoren resulteert in vier adaptatievormen: integratie, assimilatie, separatie en marginalisatie. Een migrant in een nieuwe samenleving kan een van deze adaptatievormen kiezen. Ter illustratie van de keuzen worden allereerst de inhoud en de definitie van deze begrippen nader uiteengezet.

3.2.1. Integratie, waarbij het begrip burgerschap nader toegelicht wordt.

3.2.2. Assimilatie

3.2.3. Segregatie

3.2.4. Marginalisatie

3.2.1. Definitie integratie

De onderzoekscommissie Blok, 2004, heeft in opdracht van de regering een onderzoek verricht naar 30 jaar integratie van migranten in Nederland. De commissie formuleerde de volgende definitie van het begrip 'integratie': "een persoon of groep is geïntegreerd in de Nederlandse samenleving wanneer er sprake is van

- een gelijke juridische positie,
- een gelijkwaardige deelname op sociaal-economisch terrein,
- kennis van de Nederlandse taal
- gangbare normen, waarden, en gedragspatronen worden gerespecteerd.

Integratie is een tweezijdig proces: enerzijds wordt van nieuwkomers verwacht dat zij bereid zijn te integreren, anderzijds moet de Nederlandse samenleving die integratie mogelijk maken".

Volgens deze definitie dienen de migranten een gelijke juridische positie en gelijkwaardige deelname op sociaal economisch terrein te hebben.

Mensen krijgen een gelijke juridische positie als ze een Nederlandse burger worden. Het doel van integratie volgens dit rapport is "burgerschap". Burgerschap betekent dat je een lid van de Nederlandse samenleving wordt en een Nederlandse burger bent. Het lijkt erop dat de term "burgerschap" een bredere betekenis en rol in het geheel van het integratieproces kan hebben. Hieronder wordt geprobeerd deze term nader te belichten.

Burgerschap

Burgerschap kent twee stappen: In de eerste instantie wordt een migrant een Nederlandse burger als hij/zij de Nederlandse nationaliteit krijgt. Verder worden de migranten Nederlandse burgers "als ze de Nederlandse taal spreken, zich bewust zijn van de Nederlandse waarden en normen en actief meedoen in de Nederlandse samenleving". (Rapportage Integratiebeleid, Etnische minderheden, 2003).

Als een migrant deze twee stappen met succes heeft afgerond, is hij/zij een Nederlandse burger, net als de anderen in dit land? 'Burgerschap' kan volgens de Nederlandse regering gelijke kansen op juridisch, sociaal en economisch terrein bieden. Maar er zijn een aantal voorwaarden aan

'burgerschap' gebonden. Een migrant dient ten eerste de Nederlandse taal voldoende te beheersen om te kunnen functioneren op de arbeidsmarkt.

Het kabinet formuleert de taak van het integratiebeleid als volgt: "Burgerschap houdt in dat we een gemeenschappelijke taal spreken, dat we overeenstemming hebben over basiswaarden en -normen, dat we bereid zijn een bijdrage te leveren aan de instandhouding van de gemeenschap van burgers en dat we elkaar de ruimte geven in datgene waarin we van elkaar verschillen." (Ministerie van Justitie 2003)

Vaak wordt er beweerd dat een effectieve en succesvolle integratie met het burgerschap in de Nederlandse samenleving begint. Maar is dit ook voldoende basis voor integratie? Met burgerschap krijg je alleen het gevoel dat je hier welkom bent. Als migranten Nederlandse burgers worden, hebben ze rechten en plichten. Ze hebben recht om als gelijken behandeld te worden. Ze moeten ook aan verplichtingen voldoen. Dus ze moeten integreren. Maar wat houdt het integratieproces in?

In het rapport "Nederland integratieland" (2004) wordt beweerd dat echte integratie bij actief burgerschap begint. Burgerschap impliceert enerzijds de vrijheid om levenskeuzen te maken, anderzijds het dragen van verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het samenleven en de waarden en normen. Actief burgerschap komt concreet tot uitdrukking in de verschillende functies die mensen in de samenleving vervullen, zoals:

- Economische functies (scholing en werk)
- Sociale functies (familie en gezin, vrijwilligerswerk)
- Culturele functies (taalbeheersing, geloof, traditie en cultuur)
- Politieke functies (participatie in besturen, actief en passief kiesrecht).

Over het algemeen worden er aan het integratieproces van allochtonen meerdere, onderling samenhangende aspecten of sferen onderscheiden (Engbersen en Gabriëls 1995). Integratie verwijst dan onder andere naar de positie op het gebied van arbeid, huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg en politiek. Fermin (1997) in (WRR, 2002) benoemt de dimensies van sociale aanpassing iets anders, namelijk als de economische, culturele en politieke sector van de maatschappij.

Vermeulen en Penninx (in WRR,2001) clusteren de veelheid aan aspecten door te spreken over ‘structurele aanpassing’ (d.w.z. arbeid en onderwijs) en ‘sociaal-culturele aanpassing’ (d.w.z. sociale contacten en culturele aanpassing) terwijl Veenman (1994) het heeft over ‘participatie’ (d.w.z. arbeid, onderwijs en vrije tijd) naast ‘oriëntatie’ (d.w.z. houding ten aanzien van het belang van participatie.) (WRR,2001)

Volgens Gowrisharn (1994) wordt de integratie van migranten in een nieuwe samenleving in een sociaal en cultureel component verdeeld. De eerste heeft betrekking op de inlijving van migranten op de arbeidsmarkt en de tweede meer op de overname van cultuur door betrokkenen partijen. Het begrip integratie wordt gedefinieerd als cultureel en sociaal aanpassingsvermogen. Migranten moeten de dominante cultuur volledig overnemen of zich aanpassen aan de overheersende cultuur. Dit is de boodschap van Gowrisharm, 1994.

Dagevos’s et al.(2003), menen dat het begrip ‘integratie’ tal van definities kent, maar verwijst in zijn meest algemene vorm naar de mate waarin en de wijze waarop migranten deel worden van de ontvangende samenleving. Integratie is minder dwingend of radicaal dan ‘assimilatie’. Terwijl assimilatie gewoonlijk wordt opgevat als een proces (of een eindresultaat daarvan) waarbij een etnische minderheid al haar belangrijke onderscheidende kenmerken verliest, houdt integratie in dat die kenmerken in meerdere of mindere mate behouden (kunnen) blijven.

In welke mate integratie ruimte laat voor het behoud van deze kenmerken, is onderwerp van voortdurende maatschappelijke discussie. De term ‘integratie’ wordt door het beleid gehanteerd als doelstelling van het minderhedenbeleid en daarmee neemt het afstand van een assimilatiepolitiek, zonder dat in alle opzichten concreet wordt welk doel het beleid dan wel beoogt. Zoveel is duidelijk dat de positie van de etnische minderheden in de toekomst niet gekenmerkt mag worden door sociale achterstand. In het onderwijs en op de arbeidsmarkt, in hun inkomenspositie en in hun huisvesting moeten zij op hetzelfde niveau komen als de overige bevolking. Over de wenselijkheid van een dergelijke integratie, die ook zou kunnen worden aangeduid als ‘*sociaal - structurele aanpassing*’, is weinig verschil van mening. Sociaal - structurele aanpassing heeft dan ook steeds centraal gestaan in de rapportages van het SCP. Meer in het bijzonder viel de nadruk daarbij op de onderwijsdeelname en de arbeidsmarktparticipatie van de etnische minderheden.

In (WRR, 2001) wordt ‘integratie’ vooral gebruikt in sociologische zin: als kenmerk van een samenleving. Een geïntegreerde samenleving is een samenleving waar verschillen bestaan en gewenst zijn, omdat deze verschillen tot wederkerige afhankelijkheden leiden en daarmee de onderlinge samenhang versterken.

“Integratie is als het ritsen op de snelweg: het moet van twee kanten goed gaan. Het betekent enerzijds invoegen door migranten, met respect en met kennis van Nederland (inburgering) en anderzijds dat Nederlanders op tijd inschikken, ruimte geven aan migranten” (Commissie Tak, 2004) Integratie is dus een tweezijdig proces. Aan de ene kant dienen de migranten hun best doen om een plekje binnen de nieuwe samenleving te vinden en aan de andere kant dient de

samenleving de migranten de kans geven om een nieuw bestaan op te bouwen. Het aspect van opnemen in de samenleving moet van beide kanten komen. Migranten en de samenleving moeten aandacht willen besteden aan de nieuwe vorm, aan de multiculturele samenleving die gekenmerkt wordt door diversiteit.

Volgens bovengenoemde opvattingen wordt integratie in drie verschillende dimensies verdeeld. Het aspect van onderwijs dat van arbeidsmarkt en sociale contacten en de dimensies van moderne opvattingen en openheid in communicatie en taalbeheersing die een belangrijke rol spelen in het integratieproces.

3.2.2. Definitie assimilatie

Van streven naar *integratie* is sprake wanneer een nieuwkomer het belangrijk vindt contact met leden van de dominante groep te onderhouden en waarde hecht aan het behouden van de eigen cultuur. Mensen die assimileren hechten niet zo veel waarde aan het behouden van hun oorspronkelijke cultuur. Ze hechten echter wel veel waarde aan het leggen van contact met de dominante groep. De cultuur van het gastland wordt als belangrijker en aantrekkelijker gezien. Berry neemt het al dan niet houden van contact met de dominante groep en het behouden van eigen cultuur als maatstaf voor het meten van deze adaptatievormen. Migrantten kunnen zich op verschillende manieren aanpassen aan de dominante cultuur.

"Assimilatie" is een begrip uit de *sociologie*. Het houdt het opgaan van de ene bevolkingsgroep in een andere grotere groep in. Meestal gebeurt dit doordat de grootste groep in aantal vele malen groter is of dat de *cultuur* aantrekkelijker is dan die van de eigen groep. Bij assimilatie gaat het om de mate waarin nieuwkomers de cultuur en gebruiken van het gastland overnemen en tevens hun eigen wortels loslaten. Geassimileerde migrantten gaan op in het culturele landschap van hun nieuwe vaderland en zijn niet of nauwelijks meer herkenbaar als aparte groep. (WRR,2001)

Integratie is geen assimilatie. Integendeel. Integratie wordt vaak verward met 'assimilatie'. Migrantten worden opgeroepen zich volledig aan te passen aan het Nederlandse waarden - en normenpatroon en de eigen cultuur en etnische identiteit van zich af te werpen. Het idee van assimilatie stond aanvankelijk centraal in het Amerikaanse denken over de integratie van migrantten: het idee was dat migrantten als het ware zouden opgaan in de culturele smeltkroes ('*melting pot*') van de Amerikaanse samenleving en primair Amerikaan zouden worden. Al begin jaren zestig werd echter duidelijk dat deze notie van assimilatie geen realiteitswaarde heeft. "The point about the melting pot", zo schreven de sociologen Glazer & Moynihan in hun invloedrijke boek *Beyond the Melting Pot* (1963), "is that it did not happen". (Visser & Snel, 2004)

3.2.3. Definitie segregatie

We spreken van *segregatie* wanneer een persoon weinig waarde hecht aan contact met leden van de dominante groep en het wel belangrijk vindt de eigen cultuur te behouden. (Berry *e.a.*, 1992)

Gesegregeerde migrantten houden zich aan hun eigen cultuur, opvattingen en visies en vormen zo eigen groepen. Contact met mensen van de eigen groep is belangrijker en de groepen zijn gesloten.

Bij segregatie gaat het om gesloten culturele segmenten met eigen culturele en maatschappelijke instituties. Segregatie betekent dat een groep migrantten op één of meerdere terreinen van de samenleving apart staat van de rest van de samenleving. Men kan gemakkelijk de eigen cultuur behouden want er is geen uitwisseling met de gastsamenleving. Dit proces resulteert in een multiculturele samenleving waarin verschillende culturen *naast* elkaar leven. Deze strategie is in het verleden meermalen beproefd, maar ook nu zijn er nog voorbeelden: de aanwezigheid van grote groepen migrantten in bepaalde delen van de (voor)stad of de manier waarop bepaalde groepen orthodoxe chassidische Joden zich in de Europese samenleving profileren. Het gebruik van de segregatiestrategie zegt op zich niets over de sociaal-economische positie van de migrantten (WRR,2001).

3.2.4. Definitie marginalisatie

Bij marginalisatie hechten mensen niet zoveel waarde aan het behouden van hun culturele identiteit en nemen eveneens weinig contact op met mensen van de meerderheidsgroep. (Berry e.a., 1992). Marginalisering betekent dat een groep zich niet meer herkent in de eigen cultuur, noch in de cultuur van het gastland. Deze ontwortelde mensen hebben geen enkel houvast meer en zijn op zoek naar een identiteit van waaruit ze hun leven opnieuw vorm kunnen geven.

Marginalisatie treedt op als gevolg van uitsluiting: individuen of groepen ambiëren wel participatie in de samenleving, maar slagen hier niet in en belanden dan als het ware aan de rand van deze samenleving. Als men over het gevaar spreekt van vorming van een etnische onderklasse, gaat het niet om segregatie, maar om marginalisatie (WRR,2001).

Integratie duidt op een soort middenpositie tussen de beide polen van assimilatie en segregatie. Bij assimilatie is er sprake van een geforceerde, dan wel een kritiekloze aanpassing aan de ontvangende samenleving. Segregatie duidt op afzondering van de bredere samenleving. Assimilatie lijkt het voordeel te hebben van de eenduidigheid; aansluiting komt eenvoudig tot stand. Aan de andere kant vraagt het vaak een ontkenning van de eigen ziel en identiteit. Het ander uiterste, segregatie, betekent weliswaar het behoud van eigen culturele wortels en eigen identiteit, maar de prijs die hier meestal wordt betaald is hoog. (Wetenschappelijke Instituut van CDA, Investeren in integratie,2003)

In schema 3.2.4 zijn de verschillende vormen van integratie nog eens samengevat onderscheiden naar het wel of niet behouden van de eigen cultuur en wel of niet contact met de dominante cultuur.

		<i>Behoud van de eigen cultuur</i>	
		Ja	Nee
<i>Contact met de Dominante cultuur</i>			
	Ja	Integratie	Assimilatie
	Nee	Segregatie	Marginalisering

Schema 3.2.4. aanpassingsvormen

3.3. Dimensies van integratie

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP, 2001) definieert integratie als de mate waarin en de wijze waarop migranten deel gaan uitmaken van de dominante cultuur. Het SCP maakt daarbij onderscheid tussen structurele aanpassing en sociaal-culturele aanpassing. Structurele aanpassing staat voor deelname aan maatschappelijke instituties, zoals opleiding en werk. Met sociaal-culturele aanpassing worden sociale contacten met autochtonen en culturele oriëntatie bedoeld. Meer in detail worden de volgende elementen van sociaal-culturele aanpassing onderscheiden:

- Taalbeheersing en gebruik
- Informele contacten met autochtonen
- Culturele oriëntatie
- Oriëntatie op land van herkomst.

Daarnaast kunnen dergelijke contacten belangrijk zijn om het begrip voor de cultuur van de ontvangende samenleving te vergroten. Onder culturele aanpassing verstaan wij de mate waarin de cultuur van de migrantengroep overeenkomt met die van de ontvangende samenleving. Het begrip 'cultuur' betreft daarbij niet alleen de waarden en normen die men er op na houdt, maar ook het gedrag waarin die waarden en normen een concreet gestalte krijgen. (WRR, 2001)

Na kennis genomen te hebben van de definitie van adaptatievormen kan gesteld worden dat integratie bredere betekenissen en verdelingen heeft. Integratie is niet alleen het leren van de Nederlandse taal of werken. Op grond van het voorafgaande concluderen we dat Integratie langs ten minste drie aparte dimensies bestudeerd kan worden, namelijk de dimensie sociale aanpassing, de structurele aanpassing en de culturele aanpassing. In de volgende drie paragrafen worden de drie dimensies verder toegelicht.

3.3.1. Culturele aanpassing

3.3.2. Sociale aanpassing

3.3.3. Structurele aanpassing

3.3.1. Culturele aanpassing

De cultuur van mensen is het resultaat van ervaringen die zij en/of hun voorouders hebben met (over)leven in hun situatie. Immigranten die zich vestigen in een nieuwe omgeving hebben al eigen opvattingen, gevoelens en neigingen. Ze zijn al (gedeeltelijk) gesocialiseerd en geïnternaliseerd. Hun gedragingen en handelingen staat (onbewust) onder invloed van hun oorspronkelijke cultuur. De cultuur van deze mensen is al gevormd.

Pinto, (1994) geeft een samenvatting van cultuur. Cultuur is een evoluerend systeem die van generatie op generatie binnen een groep mensen wordt doorgegeven en daardoor geïnternaliseerde waarden, normen en leefregels, die voor de mensen, die zich lid voelen van deze groep, vaak onbewust richtinggevend zijn voor het gedrag en de kijk op de wereld.

Het proces waarin mensen zich de waarden en normen van een groep waartoe zij 'behoren' of waaraan zij zichzelf refereren, eigen maken heet socialisatie. Via dit proces nemen individuen het 'geweten' van de groep, ofwel het 'collectieve geweten' in zich op. Dit socialiseringsproces begint vanaf de eerste levensdag en krijgt telkens nieuwe impulsen, zodra het individu een nieuwe situatie(=school, werkring(en) e.d) met bijpassende cultuur binnentreedt. (Keizer & Soeters, 1987)

Integratie is een proces van aanpassing aan de nieuwe omgeving. Een migrant die haar/zijn primaire en gedeeltelijk secundaire socialisatie in het land van herkomst heeft geleerd, heeft al een identiteit.

(Wilterdink & Heerikhuizen, 1997) beweren in hun boek 'Samenleving' van "Socialisatie is een ingrijpend proces waarin fundamentele behoeften, gevoelens en neigingen worden gevormd en omgevormd. Socialisatie is een voorwaarde voor de ontwikkeling van algemeen menselijke eigenschappen, waaronder taalgebruik, niet verbale expressievormen en meer in het algemeen het gericht zijn op anderen".

Kunnen de nieuwelingen in Nederland hun eigen opvattingen, waarden, normen en kortom hun cultuur en hun identiteit verliezen en een nieuwe identiteit aannemen? Kun je een boom die al in een andere aarde geworteld is omhakken en in een vreemde aarde laten poten? Voor het bepalen van de mate van culturele aanpassing zijn de religie van mensen, culturele waarden en normen en hun openheid tegenover de nieuwe cultuur belangrijke maatstaven. De voornaamste culturele aanpassing is het leren van de Nederlandse taal.

Taalbeheersing

Van migranten die zich hier willen vestigen wordt verwacht dat zij zich inspannen om vooral de kennis en vaardigheden te verwerven die nodig zijn om hier aan het maatschappelijke verkeer deel te nemen. Dat begint met het leren beheersen van de Nederlandse taal, het verkrijgen van inzicht in de Nederlandse samenleving en het verwerven van de kennis en de vaardigheden die nodig zijn om in het eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Met het beheersen van de Nederlandse taal wordt bedoeld dat men de Nederlandse taal spreekt, schrijft en begrijpt. Structurele, sociale en culturele aanpassing van migranten in de Nederlandse samenleving

worden zonder een zekere beheersing van het Nederlands niet mogelijk geacht. Taal is de sleutel tot communicatie.

Het beheersen van de Nederlandse taal is over het algemeen een belangrijke voorwaarde voor allochtonen om hun kansen op de arbeidsmarkt te verbeteren. Allochtonen die de Nederlandse taal goed beheersen, hebben meestal een hoger inkomen en een hogere beroepsstatus dan migranten die dit niet doen (Van den Tillaart et al. 2000; Gijsberts, 2003b).

Naast het economische belang wordt de beheersing van de Nederlandse taal ook beschouwd als een belangrijke conditie voor integratie in onze samenleving. Allochtonen die uitsluitend hun eigen taal blijven spreken, kunnen moeilijker deelnemen aan allerlei sociale relaties binnen de Nederlandse samenleving (Gijsberts, 2003b).

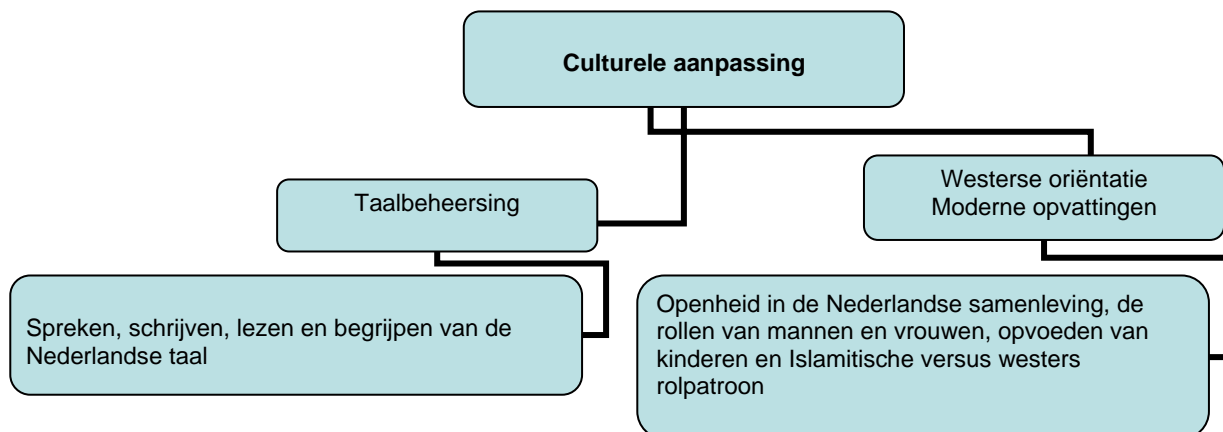
Traditionalisme - Modernisme

Naast taalbeheersing speelt de mate waarin een migrant westerse opvattingen heeft ook een belangrijke rol bij culturele aanpassing. Aspecten van culturele aanpassing zijn de wijze van opvoeding, de rollen van mannen en vrouwen thuis en in de samenleving en houding tegenover religies.

Sommige religies hebben eigen voorschriften en regels die een vlotte integratie in de weg kunnen staan. Moslimmeisjes bijvoorbeeld, mogen van hun geloof niet deelnemen aan zwemlessen en gymlessen op school. Ze worden geïsoleerd en aan de zijlijn gezet. Hierbij wordt gekeken naar de openheid ten opzichte van andere geloven. Kunnen ze andere religies of ideeën respecteren, accepteren en in acht nemen?

Zowel bij Nederlanders als bij migranten is er sprake van een culturele heterogeniteit. Opvattingen, waarden en normen, gedragingen en houdingen variëren. De cultuur van een boer bijvoorbeeld is anders dan de cultuur van een hoogopgeleide. Ook migranten komen uit verschillende streken en hebben verschillende achtergronden. Ze reageren anders op gebeurtenissen. Dat is bijvoorbeeld het geval bij de rol van man en vrouw in en buiten het huis, de positie en de vrijheid van vrouwen in het huis en in de maatschappij. Hetzelfde geldt voor de opvoedingsstijl en de mening van de ouders over studeren, trouwen, uitgaan, manier van kleden en wat voor taal thuis wordt gesproken. Wie neemt thuis de beslissingen?

In figuur 3.3.1 is nog eens benadrukt dat aan de dimensie culturele aanpassing drie aspecten worden onderscheiden. Enerzijds de mate waarin een migrant westers geïntereerd is en de moderne opvattingen aanhangt en anderzijds het beheersen van de Nederlandse taal. De taalbeheersing wordt onderscheiden omdat ze een bijzondere positie inneemt als voorwaarde voor integreren.

Figuur: 3.3.1. Aspecten van culturele aanpassing

3.3.2. Sociale aanpassing

Bij sociale aanpassing gaat het om onderlinge contacten en deelname aan de maatschappelijke activiteiten. Het gaat hier om het netwerk dat een migrant opbouwt. Een functioneel netwerk stimuleert de leden om te participeren d.w.z. mee te doen, mee te beslissen en zichzelf te vermaken. De mate van informele contacten met de autochtone bevolking zal de integratie gemakkelijker doen verlopen. Het gaat hier om de contacten met de Nederlanders in de directe omgeving en contacten met Nederlanders in de sfeer van de vrijetijdsbesteding.

Sociale netwerken

Wat is het nut van een netwerk binnen en buiten de eigen kring? Een netwerk binnen de eigen kring kan de integratie stimuleren of laten stagneren. Mensen die in een kring terechtkomen waar iedereen met zwart werk bezig is, blijven in alle opzichten achter. Wie in een netwerk terecht komt waar iedereen met werken en studeren bezig is, wordt gestimuleerd om te leren en met anderen te concurreren. Het is belangrijk in wat voor soort netwerk je terecht komt. Is het een gesloten of een open netwerk? Een gesloten netwerk is een netwerk met alleen je eigen landgenoten die uitsluitend de eigen taal spreken. En een open netwerk is een kring buiten je eigen groep die je stimuleert om Nederlands te spreken en je verder te ontwikkelen

Het sociale leven bestaat in de interactie tussen personen. Samen spreken, samenwerken, samen spelen; dit alles is integratie. Gedurende het grootste deel van de dag bevinden wij ons in interactie van kortere of langere duur, van oppervlakkige of diepere aard, van een meer of minder direct karakter. (Oldendorff, 1963)

Mensen nemen dagelijks contacten op met andere mensen. Contacten met mensen in hun directe omgeving, op het werk en in hun vrije tijd. Als mensen regelmatig contact met elkaar hebben, dan leren ze van elkaar en dragen ze hun cultuur aan elkaar over. Zij hebben bindingen met elkaar.

Wij zijn economisch, sociaal, cultureel en politiek gebonden aan elkaar. Wij vormen onze eigen groepen met mensen die ons aanspreken. Wij kunnen zo onze behoeften economisch, sociaal, cultureel en politiek bevredigen. Om onze behoeften te kunnen bevredigen, communiceren wij met elkaar en vormen wij netwerken.

Ieder gedrag is communicatie. Omdat je je niet misdragen kunt (probeer het maar eens) kun je onmogelijk niet-communiceren. (Watzlawick, (1970 in Oomkes, 1996)) Communicatie kan beschouwd worden als de uitwisseling van verbale en of/non-verbale informatie tussen mensen die zich van elkanders directe of gemedieerde aanwezigheid bewust zijn. Deze informatie wordt deels bewust, deels onbewust gegeven en geïnterpreteerd. (Remmerswaal, 1996)

Netwerk is belangrijk

Vrienden heb je nodig, vrienden die je kiest en die voor jou kiezen, die je heel veel ondersteunen en je het gevoel geven dat je het kunt. Immers als je heel veel vrienden hebt in deze maatschappij, dan kun je heel veel doen. Ieder mens heeft een sociaal netwerk nodig voor zijn welbevinden. Een netwerk vormt een buffer tegen stress; het voorkomt dat gebeurtenissen stress veroorzaken. (Logger & Martens, 2000)

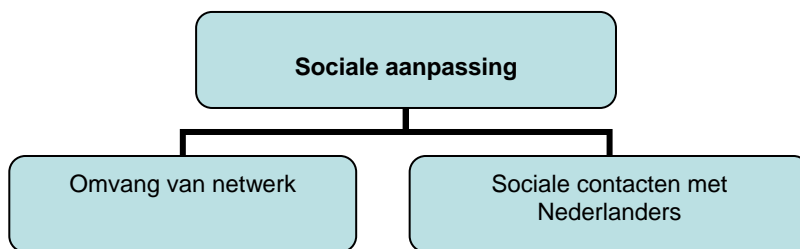
Een migrant verlaat al zijn familie, kennissen en netwerken en komt naar een vreemd land met een vreemde cultuur, vreemde waarden, normen en gedragingen. Hij/zij gaat door met het leven. Om een plekje binnen de nieuwe samenleving te kunnen innemen en met zijn/haar leven te kunnen doorgaan heeft hij nieuwe contacten nodig. Hij heeft mensen nodig die hem/haar in een moeilijke situatie bij kunnen staan. Hij/zij bouwt langzaam een nieuw netwerk op. Wie beschikt over een sterk (gemengd) sociaal netwerk, zal vervolgens gemakkelijker toegang tot de arbeidsmarkt krijgen en openstaan voor de cultuur van anderen. Hechte sociale netwerken zorgen voor bindingen van mensen. In een hecht sociaal netwerk beïnvloeden mensen anderen en worden door anderen beïnvloed. Ze leren van elkaar en ze hebben invloed op het gedrag van elkaar.

Sociale netwerken worden in de huidige samenleving steeds belangrijker. Zij bieden een onvervangbare ondersteuning voor zowel individuen als gezinnen. Voor migranten is het daarnaast van belang dat deze netwerken zich niet beperken tot leden van de eigen etnische groeperingen. (Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling, 1998)

Een maatschappij is een verzameling van losse individuen die met elkaar verbonden zijn, op elkaar gericht, door elkaar gevormd en van elkaar afhankelijk zijn. Een samenleving is een systematisch netwerk van individuen die in interactie-verband, door interdependentie en cultuur in verband met elkaar staan. (Wilterdink & Heerikhuizen, 1997)

Mensen staan in interactieverband met elkaar, dat wil zeggen dat ze op elkaar reageren. De handeling van de een is de aanleiding tot het handelen van een ander. Mensen zijn onderling afhankelijk van elkaar. Mensen leren van elkaar en nemen de waarden, normen en gewoonten van elkaar over. Het is belangrijk dat mensen met elkaar communiceren, elkaar aanraken en met elkaar omgaan. In het algemeen zou men kunnen zeggen dat een migrant goed geïntegreerd is als hij volop meedraait in de samenleving waar hij is binnengekomen: hij spreekt de taal, werkt, betaalt belasting, stemt, houdt zich aan de wet, stuurt zijn kinderen naar school en voelt loyaliteit jegens de staat die hem heeft opgenomen (trouwens allemaal dingen die wij ook van de Nederlanders verlangen). Met andere woorden: de geïntegreerde immigrant is een *burger* geworden. (Beleidsnotitie Integratie, 2004)

Samenvattend kan gesteld worden dat met sociale aanpassing enerzijds de omvang van het netwerk van de migrant belangrijk is en anderzijds de aard van het netwerk. Zie figuur 3.3.2 Heeft men een voldoende groot vangnet en heeft men contact met personen uit de dominante cultuur?

Figuur: 3.3.2. Aspecten van sociale aanpassing

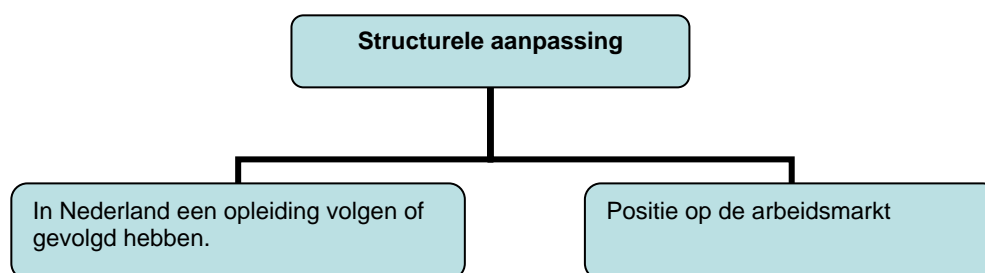
3.3.3. Structurele aanpassing

Onder structurele aanpassing verstaan wij deelname aan onderwijs en arbeidsmarkt. Allereerst zou een migrant de Nederlandse taal moeten leren spreken, lezen en schrijven. Daarna zou hij een opleiding moeten volgen en een benodigd diploma voor het betreden van de arbeidsmarkt in bezit moeten krijgen.

In de sociologische literatuur wordt een onderscheid gemaakt tussen structurele en sociaal-culturele aanpassing. Heeren, (1996), Meijnen, (1998), Vermeulen en Penninx (1994) maken een vergelijkbaar onderscheid. Ze beschouwen structurele aanpassing als volwaardige deelname aan maatschappelijke instituties. Hierbij denken ze aan instituties in de sfeer van het onderwijs en van de arbeidsmarkt. Bij sociale en culturele aanpassing gaat het om de mate en de aard van sociale contacten die leden en organisaties van minderheden onderhouden met de bredere samenleving en de culturele inpassing in de samenleving. Sociaal gezien gaat het om de mate waarin men deelneemt aan informele circuits, zoals de buurt en vriendenkring en clubs. De culturele oriëntatie heeft te maken met opvattingen en waarden van immigrantengroepen en met de mate waarin deze overeenkomen met of verschillen van die van de ontvangende samenleving.

Ook Kloosterman maakt in het rapport 'Perspectief op Integratie' onderscheid tussen sociaal-structurele en sociaal-culturele aanpassing. Sociaal - structurele aanpassing staat voor de positie van minderheden in de stratificatie en de veranderingen die zich hierin hebben voorgedaan. Sociaal-culturele aanpassing verwijst naar veranderingen in de cultuur en identiteit van migrantengroepen. Onder een eigen identiteit wordt verstaan: "een samenhangend stelsel van interpretaties, attitudes en praktijken die (deels) teruggrijpen op het land van herkomst en significant afwijken van de cultuur van het land van vestiging." (Dagevos, 2001)

Bij structurele aanpassing gaat het om deelname aan het onderwijs en de arbeidsmarkt. Dit komt neer op het behalen van diploma's om in de arbeidsmarkt te kunnen functioneren en op het daadwerkelijk functioneren op de arbeidsmarkt, het economisch zelfstandig zijn. In figuur 3.3.3 is dit nog eens samengevat.

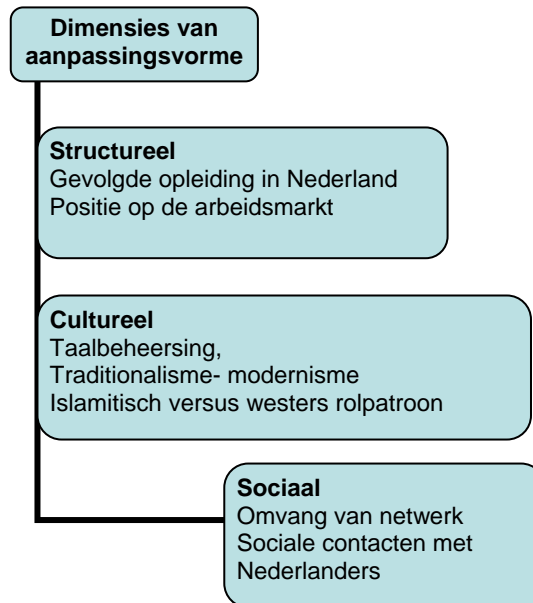
Figuur: 3.3.3. Aspecten van structurele aanpassing

3.3.4. Samenvatting

De aanpassing van migranten aan de Nederlandse samenleving wordt langs drie verschillende dimensies bestudeerd (zie figuur 3.3.4). Deze drie dimensies vormen het theoretische antwoord op de eerste vraagstelling van deze studie:

Langs welke dimensies vindt de aanpassing van migranten in een samenleving plaats?

Figuur: 3.3.4. Dimensies van aanpassingsvormen

Voor elk van de dimensies worden twee of drie ingangen gebruikt, die als leidraad voor de operationalisatie dienen.

Hoe de dimensies worden geoperationaliseerd wordt in hoofdstuk 5 toegelicht.

De stand van zaken met betrekking tot de posities op deze dimensies voor Iraniërs komt eveneens in hoofdstuk 5 aan de orde.

De mate waarin structurele aanpassing samengaat met sociale of culturele aanpassing wordt in hoofdstuk 6 beschreven.

In het volgende hoofdstuk worden de hiervoor opgesomde aspecten van de vraagstelling belicht door ervaringsdeskundigen. Vooraanstaande Iraniërs die het proces van aanpassing hebben doorlopen en vanuit hun ervaring een bijdrage leveren aan het denken over integratie. Waarmee hangen, volgens hen, verschillen in aanpassing samen?

4.1. Inleiding

Een zoektocht in de literatuur over de integratie van minderheden in de Nederlandse samenleving leverde een aantal knelpunten op. De meeste bestaande onderzoeken gaan namelijk over de vier traditionele migrantengroeperingen, namelijk: Turken, Marokkanen, Surinamers en Antilianen (Jaarboek minderheden, 98). De onderzoeken die vroeger verricht zijn over migranten gaan meestal over de positie van deze groeperingen en minder over mislukte integratie bij hen. Er zijn talloze onderzoeken over de positie op de arbeidsmarkt en het onderwijsniveau van traditionele minderheidsgroepen in de Nederlandse samenleving verricht. De voorbeelden daarvan zijn de Rapportages Integratiebeleid Etnische Minderheden (1998 tot met 2004) & Commissie Blok, 2004 en het rapport van RMO, 1998).

De één beschouwt integratie als volledige aanpassing en de ander vindt alleen structurele of sociale integratie voldoende. Het is in Nederland een gewoonte geworden dat iedereen integratie van minderheden vanuit zijn/haar perspectief bekijkt en er een recept voor schrijft. Minder vaak wordt aan de migranten zelf gevraagd hoe ze willen en kunnen integreren. Toch zijn de migranten degenen die hier meer over zouden moeten zeggen; zij hebben immers dit proces meegemaakt of ze moeten het nog meemaken. Dit kun je vergelijken met een zieke patiënt die naar de dokter gaat en de dokter zonder besef van zijn/haar ziekte een recept voor haar/hem schrijft. Een arts dient eerst naar het verhaal van de zieke patiënt te luisteren en dan een recept te schrijven. Om dit gevaar te voorkomen zijn een aantal interviews met hoogopgeleide Iraniërs gehouden die zelf het integratieproces meegemaakt hebben.

Gedurende de kerstvakantie en de eerste weken van januari zijn 19 telefonische interviews gepland en gedaan. De gesprekken werden op bandrecorder opgenomen en later op de computer uitgewerkt. De interviews zijn in de Nederlandse taal gehouden om eigen interpretaties te voorkomen en de betrouwbaarheid van de gegevens te waarborgen. Er waren een paar duidelijke richtlijnen in de vragen die iedere keer aan de geïnterviewden werden gesteld. Ieder interview duurde 20 à 30 minuten. Met toestemming van de geïnterviewden zijn de namen van geïnterviewden als bijlage toegevoegd.

In de volgende paragrafen wordt de kern van alle interviews weergegeven. Daarbij is geprobeerd concepten uit het theoretische hoofdstuk 3 te gebruiken.

- 4.2. Definitie van integratie
- 4.3. Wanneer kun je zeggen dat iemand is geïntegreerd?
- 4.4. Aspecten van aanpassingsvormen
  - 4.4.1. Culturele aanpassing
  - 4.4.2. Sociale aanpassing
  - 4.4.3. Structurele aanpassing
- 4.5. Waarom kunnen sommige Iraanse migranten wel integreren en andere niet?

4.2. Definitie van integratie

Integratie lijkt op een heel lekker gerecht. Als je van alle ingrediënten dezelfde hoeveelheid hebt hoeft dat niet te betekenen dat je iets lekkers hebt. Vergelijk integratie met macaroni, bestaande uit pasta, kruiden en groenten. Je moet het recept in een bepaalde volgorde toepassen. Je kunt niet beginnen met het braden van de kruiden. Je moet de juiste volgorde toepassen. Je moet de verhoudingen kennen, boodschappen gaan doen en van alles voldoende kopen. Als je al die stappen hebt genomen, is het niet per definitie goed. Je moet het recept en de bereiding kennen. Bij integratie hoef je niet van alle aspecten evenveel te hebben. Want integratie heeft verschillende aspecten. Je moet de belangrijkste aspecten hebben. De belangrijkste aspecten zijn: de taal kennen en de Nederlandse samenleving in grote lijnen kennen.

Integratie is het aanpassen aan Nederlandse cultuur met behoud van je eigen cultuur. Het is een relatief begrip en een beweging die onder invloed van andere aspecten van integratie is. Het is

een evenwicht tussen vroeger, heden en toekomst. Integratie is een brug die, ondanks de achtergrond van iemand, evenwicht tussen twee werelden tot stand brengt. Een migrant moet openstaan tegenover haar/zijn cultuur en de Nederlandse cultuur. Het vinden van een balans tussen de goede aspecten van twee culturen. Bijvoorbeeld: vechten met woorden en niet met wapens, het respecteren van andermans ideeën, mensenrechten, vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst en vrijheid van onderwijs. Dit zijn de basale rechten, waarden en normen in de Nederlandse samenleving die iedereen moet respecteren en waar iedereen zich aan moet houden. Deze waarden en normen behoren tot de cultuur van het gastland. Deze regels zijn de ervaringen van menselijke beschavingen. Niemand mag deze waarden en normen zo maar wegcijferen of verwaarlozen. Iedere nieuwkomer die de Nederlandse samenleving binnentreedt, moet zich aan deze regels houden.

Integratie is normaal leven, leren, werken. Integratie is het normaal functioneren van een persoon in de samenleving of omgeving waar hij/zij in woont. "In globale definitie kan gezegd worden dat integratie een volledig sociaal, cultureel en financieel functioneren in de samenleving is. Het gaat hier dus om een combinatie van "harde" aspecten als participatie in de arbeidsmarkt en "zachte" aspecten als deelname aan het overige sociale leven.

Integratie hoeft geen assimilatie te betekenen. Onder het begrip integratie verstaat men actieve deelname aan de maatschappij waarin de persoon woont, waar hij ook staatsburger is geworden. Het is een heel uitgebreid begrip. In eerste instantie moet een geïntegreerd persoon in staat zijn de voertaal van het land goed of redelijk te spreken. Sommigen zien integratie als opgaan in een samenleving of eenwording met een samenleving. Maar integratie is meegaan in de samenleving, niet afwijken van de waarden, normen en de regels van de samenleving. Niet tegenover de samenleving staan. Het respecteren van de waarden en normen van de heersende samenleving. Leren te erkennen en zo veel mogelijk respecteren. Leven naar de heersende waarden en normen. Men denkt vaak over integratie. Je hoort vaak van de televisie, radio, kranten enzovoorts over integratie. Integratie is 'het vinden van je weg in een maatschappij'. Gewoon leven, leren en wonen met andere mensen.

Integratie is inburgeren in het 'samen leven'. De rechten van het land leren en weten wat voor rechtssysteem in het land heerst.

4.3. Wanneer kun je zeggen dat iemand is geïntegreerd?

Volgens alle geïnterviewden beschikt een geïntegreerde migrant over de volgende kenmerken:

- ❖ Normaal leren, leven en wonen
- ❖ Taal beheersen
- ❖ Werken
- ❖ Contact met Nederlanders hebben
- ❖ Respect voor Nederlandse cultuur hebben
- ❖ Waarden en normen van de Nederlandse samenleving in acht nemen
- ❖ Deelnemen aan sociale en culturele activiteiten
- ❖ Stemmen
- ❖ Nieuws luisteren
- ❖ Krant lezen
- ❖ Betrokkenheid bij Nederlandse samenleving
- ❖ Kennis van feesten.

Integratie moet je los van individuele gevallen zien. Je moet kunnen objectiveren en dingen op landelijk niveau kunnen zien. Een geïntegreerde migrant is iemand die de taal tamelijk goed begrijpt, spreekt en schrijft. Zonder beheersing van de Nederlandse taal is er geen sprake van integratie. Ten tweede mag hij/zij de eigen culturele identiteit behouden. In Amerika is er sprake van een grote culturele diversiteit. In Amerika heb je 'China Town' of 'Teheran Jeles'. Een grote gemeenschap van Chinezen, Iraniërs en andere etnische groepen. Iedereen heeft geprobeerd de eigen identiteit te behouden en toch de waarden en normen van de Amerikaanse samenleving respecteren. Ze zijn allemaal Amerikanen die eigen waarden en normen en culturele achtergronden hebben behouden. Iedereen heeft geprobeerd de eigen identiteit te

respecteren. Het integratieproces in Nederland is anders dan in bijvoorbeeld Saudi-Arabië. In de Nederlandse samenleving hebben de mannen en vrouwen gelijke rechten. Mannen mogen vrouwen niet slaan en vrouwen hebben een zekere vrijheid. Een geïntegreerd persoon neemt deze waarden over. Deze normen en waarden zijn moderne opvattingen die in dit land diep geworteld zijn. Je hoeft niet per se rode kool met aardappels te eten om geïntegreerd zijn. Je moet je wel aan de normen en waarden van deze samenleving houden. Daarnaast is het noodzakelijk dat je aan de maatschappelijke en culturele activiteiten deelneemt. Kennis van iets nemen en ergens aan deelnemen is anders dan iets honderd procent overnemen. Je moet zo veel mogelijk begrijpen en volgen of aannemen. Je hoeft niet je eigen culturele achtergrond te vergeten. Als een iemand zijn eigen taal en cultuur goed begrijpt, dan kan hij andere culturen beter begrijpen en accepteren of respecteren. Naast culturele, sociale en culturele activiteiten zijn de economische activiteiten ook belangrijk. Men moet economisch zelfstandig kunnen functioneren. Als je goed of redelijk de taal hebt geleerd, kun je makkelijker aan werk komen. Culturele en politieke activiteiten, taalbeheersing en werkgelegenheid zijn parameters waarmee wij kunnen meten of bepaalde minderheden geïntegreerd zijn.

Wij kunnen de integratie van twee kanten bekijken:

1. Ten opzichte van een persoon(het individu)
2. Ten opzichte van de samenleving (hoe de samenleving kijkt naar de integratie van de individuen)

Wat zijn de verwachtingen van de samenleving? Wat zijn de verwachtingen van de persoon zelf? Op persoonlijk niveau de wetten, de regels en de grenzen kennen en meespelen. Wetten beginnen met culturele aspecten die nergens voorgeschreven zijn. Op persoonlijk niveau telt dat iemand zich op zijn/haar gemak voelt. Iemand die zich op haar/zijn gemak voelt is geïntegreerd.

Maar hoe kijkt de samenleving naar een persoon? Men wil iemand zien die op cultureel en financieel gebied geïntegreerd is. Het idee dat je een ander niet tot last bent. Er zijn veel Europeanen die hier financieel functioneren en daarom beschouwd worden als geïntegreerd, maar aan bijvoorbeeld Aziaten worden hogere en meer eisen gesteld om als geïntegreerd beschouwd te worden.

In wezen zijn in alle gevallen drie aspecten zeer belangrijk:

1. Taal → Communicatiemogelijkheden
2. Economische → Geen financiële last
3. Cultuur → Geen culturele bedreiging

Je moet aan deze drie eisen voldoen om als geïntegreerd persoon beschouwd te worden: je cultuur, je gedrag, je waarden en normen en religie moeten niet onveilig, immoreel en/of achterlijk overkomen op de samenleving. De mate van taalbeheersing is ook erg belangrijk. Want het leren van de taal betekent ook dat je respect toont voor de samenleving waarin je terecht bent gekomen.

4.4. Aspecten van aanpassingsvormen

De geïnterviewden hebben integratie in de drie volgende dimensies verdeeld:

- 4.4.1. Culturele aanpassing
- 4.4.2. Sociale aanpassing
- 4.4.3. Structurele en financiële aanpassing

4.4.1. Culturele aanpassing

Succesvolle integratie of positieve interpretatie van integratie is het accepteren van de positieve kanten van de cultuur van je gastland. Het is belangrijk dat je de cultuur van je omgeving kent. Weet jezelf aan te passen, maar je hoeft je niet alles eigen te maken of jezelf weg te cijferen. Men sluit compromissen met de dominante cultuur maar hoeft niet 100% de overheersende cultuur over te nemen. Om te weten of iemand cultureel geïntegreerd is, moet je niet kijken naar hoe iemand zich kleedt, hoe hij kookt, eet en van welke soort muziek hij houdt. Dat is allemaal minder belangrijk en doet er eigenlijk niet toe. De kwestie van de vrouw is eigenlijk de sleutel van culturele integratie. De verhouding tussen mannen en vrouwen begint in het gezin. In hoeverre je opgeleid bent doet er niet toe. Sommigen zijn hoogopgeleid maar zijn niet geïntegreerd tegenover hun vrouwen of vrouwelijke gezinsleden. Hoe open en vrij ben je tegen vrouwen in je omgeving? Een parameter om culturele integratie aan te tonen is hoe je je in je gezin gedraagt en hoe je tegen mensen in je naaste omgeving bent is een norm en instrument om te meten hoe je in de maatschappij kunt zijn. Hoe je je gedraagt in een kleine samenleving als een gezin, is een norm voor hoe je je gedraagt in een grote samenleving als de maatschappij. Hoe vrij zijn je vrouwelijke familieleden om te leven zoals ze zelf willen? De eerste drempel in een islamitisch gezin en ook misschien bij orthodoxe joden. Want, mag je vrouw een opleiding volgen of niet? Mag ze alleen boodschappen gaan doen of niet? Kan zij met een vriendin een weekend op reis gaan of niet? Mag ze een echtscheiding aanvragen als het niet goed gaat of niet? Wordt er op deze vragen positief geantwoord, dan kun je tot op zekere hoogte zeggen dat die mannen geïntegreerd zijn in deze samenleving. Leven op de Islamitische manier is een belemmering voor het integreren. Alleen als ze liberaal moslim zijn denken ze niet dat alles uit de koran letterlijk hoeft te gebeuren.

De SGP bijvoorbeeld, een christelijke rechtse organisatie, laat geen vrouwen toe, maar respecteert wel de democratische normen. Stel dat ooit een meerderheid van de christelijke partij vindt dat vrouwen functies moeten krijgen, dan zullen ze dit respecteren. Dit zal niet gebeuren bij de Islamieten die de regels van de koran volgen. Dit zorgt dus voor een grote belemmering voor de vrijheid van de vrouwen in een land. Wanneer je kijkt naar de rollen van de vrouwen in de samenleving, zie je dat ze meer dan de helft van samenleving vormen. Als je naar een samenleving wil kijken om te weten hoe democratisch die is, dan moet je naar de rollen en de houding van mannen en vrouwen kijken, hoe zij de wet respecteren en zich aan de regels van het land houden. Als je je houdt aan deze regels, dan ben je in zekere mate geïntegreerd. In hoeverre ben je bereid op alle gebieden de rechten tussen mannen en vrouwen te respecteren? Het komt neer op het respecteren van de normen van de heersende maatschappij. Zo moet je bijvoorbeeld aan de activiteiten van de school van je kinderen deelnemen.

Je kunt aan mensen vragen of ze hun dochter laten uitgaan, een zelfgekozen opleiding laten volgen, of ze zich mag kleden zoals ze zelf wil en of ze zelf beslissingen mag nemen. Men moet open kunnen zijn in het omgaan met anderen en ze accepteren zoals ze zijn. Dat is naar mijn mening heel belangrijk. Je moet openstaan voor andere culturen. Er zijn veel mensen die een gesloten houding hebben tegenover andere culturen. Het is goed om deel te nemen aan feesten zoals Sint Maarten, Sinterklaas etc. Maar je kunt ook niet verwachten dat deze mensen zich honderd procent aanpassen aan de nieuwe cultuur. Dat kan niet. Voor kinderen die hier zijn geboren is het een stuk makkelijker. Ze leren op school, op straat en via media. Veel migranten komen hier op een oudere leeftijd. Ze kunnen niet de cultuur van de Nederlanders honderd procent overnemen. Ze hebben hun eigen cultuur waar ze mee zijn opgegroeid. Bijvoorbeeld het vieren van kerst en Noroz (Iraans nieuwe jaar). Jarenlang heb ik Noroz gevierd. Nu kan ik het niet opeens niet meer vieren. Ik heb mooi herinneringen die ik niet wil vergeten. Ik vier nu beide nieuwjaarsfeesten. Ik doe wat mij vrolijk maakt. Voor een succesvolle integratie hoef je niet honderd procent de waarden en de normen over te nemen. Cultuur is alles wat men doet: leven, eten, drinken, kunst, etc.

4.4.2. Sociale aanpassing

Een belangrijk punt is democratisch gedrag: het respecteren van andersdenkenden en deelnemen aan stemmen, gekozen worden, sociale activiteiten. Het ligt eraan hoe open je tegenover een samenleving staat voor de mate van succesvolle integratie en ook van de mate van ontwikkeling. Hoe open je staat tegenover een samenleving is ook verbonden met culturele integratie. Je kunt deze twee niet los van elkaar zien. Als je cultureel bezig bent, ben je ook sociaal bezig. Beide zijn nauw met elkaar verbonden. De mate van contacten met mensen in de samenleving is belangrijk. Een regelmatig contact met andere mensen in de samenleving zorgt voor een groter sociaal netwerk. Want via sociale contacten kun je beter Nederlands leren. Ben je actief in verenigingen. Dan kom je in contact met andere mensen. Afhankelijk van de rol die je in de maatschappij krijgt, ontwikkel je ook je taalbeheersing. De mate van taalbeheersing is afhankelijk van contacten met anderen en je functie of rol binnen de samenleving. Met wie je om gaat en wat je doet is belangrijk. Als je student bent, dan leer je andere woorden en ontwikkel je je taal beter en sneller. Door contacten leer je ook veel.

Voor het meten van sociale aanpassing kun je kijken naar de mate van contacten; hoeveel Nederlandse vrienden men heeft, interetnische huwelijken, naar gemengde sportverenigingen etc.

4.4.3. Structurele aanpassing

Een van geïnterviewde vindt dat iemand die geïntegreerd is niet “J. Hermans” of “H. Mulisch” hoeft te kennen. Je kunt er wel kennis mee maken maar je hoeft het je niet eigen te maken. Men moet een ruime kennis van de maatschappij hebben. Hoe de maatschappij in elkaar zit, de weg naar maatschappelijke instellingen kennen. Contacten met autochtonen zijn belangrijk. Wat je leert moet je in de praktijk immers kunnen toepassen.

Je kunt structurele aanpassingen meten door naar de scores te kijken van het aantal mensen met diploma versus het aantal mensen zonder een opleiding, en het aantal mensen zonder baan als percentage van het aantal mensen met baan. Als er voor deze aspecten significante verschillen bestaan tussen allochtone en autochtone Nederlanders, waarbij allochtone Nederlanders slechter zijn vertegenwoordigd, dan is er sprake van een structureel integratieprobleem.

De geïnterviewden verwachten dat de drie dimensies van aanpassing met elkaar samenhangen. Waarbij het beheersen van de Nederlandse taal een bijzondere positie inneemt.

In hoeverre deze verwachtingen door het onderzoek ondersteund worden komt in hoofdstuk 6 aan de orde.

4.5. Waarom kunnen sommige Iraanse migranten wel integreren en anderen niet?

Allereerst moeten mensen hun migratie verwerken. In de tweede stap moeten ze de taal leren. Vervolgens moeten ze de geleerde stof in de praktijk kunnen uitvoeren. Het hanteren van geleerde stof in de praktijk is een voorwaarde voor succes. Je moet inhoud geven aan wat je geleerd hebt. Je kunt vrijwilligerswerk doen of andere werkpraktijk opdoen. In de praktijk leren mensen de sociale en culturele achtergrond van mensen in het land kennen. Je leert bepaalde houdingen en bepaalde gedragingen over te nemen.

De motivatie en doelstelling van een migrant kunnen een antwoord geven op deze vraag. Met welke doelen en motivatie komt men hier? Het hele proces van integratie loopt parallel met een rouwproces. “Een rouwproces?” zul je je afvragen, “wat heeft dat te maken met integratie?” Het heeft in zekere zin wel degelijk te maken met integratie. Als een Iraniër naar Nederland komt, denkt hij in de eerste maanden dat hij teruggaat naar Iran. Hij zal de taal niet leren. Hij zal gewoon wachten. Emigreren of vluchten kent ook een rouwproces. In de eerste fase van een rouwproces zit je in een ontkenningfase, dus dan leer je de taal ook niet. Je moet eerst over de ontkenningfase en de frustratie heenkomen. Als je deze fase hebt gehad, dan kun je daadwerkelijk beginnen met integratie. Als je bij acceptatie komt, dan begin je met leren. Je moet accepteren dat je je land achtergelaten hebt. Sommige mensen verwachten dat migranten bij hun aankomst in Nederland meteen met culturele integratie moeten beginnen. Maar ze zijn

mensen en ze hebben ook gevoelens. Ze zijn geen robots. Er zijn migranten die al 20 jaar hier zijn maar nog steeds hun rouwproces niet afgerond hebben. De reden dat sommigen niet vlot en snel kunnen integreren, komt door het stoeve verloop van hun rouwproces. Ze worden gestagneerd door hun eigen gevoelens en emotie. Ze hebben geen motivatie en wilskracht.

In de encyclopedie van Van Dale staat de definitie: Integreren is opgenomen worden in een harmonisch geheel, zowel op macroniveau, de samenleving als op microniveau, in het gezin. Uiteindelijk voel je je opgenomen in de samenleving en kun je bijdragen aan de hele samenleving. Maar dat kan verschillende kenmerken hebben. Als je als buitenlander naar Nederland komt, is de reden waarom je naar Nederland gekomen bent een doorslaggevende factor. Er zijn heel veel aspecten die gerelateerd zijn aan het aspect integratie; of je hier op tienjarige leeftijd of op volwassen leeftijd bent gekomen, of je hier geboren bent, wanneer je hier gekomen bent, is doorslaggevend voor het proces van integratie. Waarom lukt het de een wel en de ander niet? Integratie is een tweezijdig proces. Wat wij vaak zien is dat de maatschappij niet open staat. Migranten doen hun best maar van de andere kant zie je bijvoorbeeld hoe het gedrag van een collega in een bedrijf mensen verjaagt. De verwachtingen van Nederlanders zijn soms te groot. Volledig functioneren in de samenleving of omgeving op alle drie de niveaus is niet mogelijk. Niemand is volledig geïntegreerd in de samenleving. Je kunt niet 100% integreren of functioneren. Sommigen kunnen financieel functioneren, maar niet sociaal en cultureel. Een voorbeeld is een Nederlander die goed werkt maar niet deelneemt aan de activiteiten of beter gezegd niet participeert in de samenleving of het bedrijfsleven en geen vrienden heeft. Hij is alleen financieel geïntegreerd, maar niet sociaal en toch wordt hij beschouwd als een geïntegreerd persoon. Een werkloze Nederlander wordt ook beschouwd als een geïntegreerd persoon. Naar mijn mening kan ook een autochtoon niet 100% integreren.

Er spelen bij integratie natuurlijk altijd individuele factoren: de een is meer geneigd zich aan de omgeving aan te passen en meer geneigd in die omgeving te participeren dan anderen. Voor de een zijn culturele verschillen bedreigender dan voor de ander etc. Maar die individuele verschillen laten zich ook sociaal uitdrukken. Ten dele is integratie waarschijnlijk afhankelijk van cultureel kapitaal: kennis van de wereld, kennis van anderen, mate van moderniteit.

Integratie is een tweezijdig proces tussen Nederlanders en Iraniërs. Als deze twee geen goede relatie met elkaar kunnen hebben, dan lijkt die op de binding tussen een onverwachte gast en ontevreden gastheer. In hoeverre het gastland de gast ontvangen wil is belangrijk. Mensen moeten dus ook kansen krijgen en de Nederlanders moeten de migranten kansen geven.

De reden van een hoge opleiding is een element dat invloed op het integratieproces heeft. Maar dit is niet alles. Iran is een open samenleving. In Iran wonen veel groeperingen samen met elkaar. In Iran onderhandelen mensen met elkaar. Iraniërs kunnen zelf met de cultuur van het gastland snel aanpassen. Niet alleen Iraanse politieke vluchtelingen maar ook Iraanse arbeiders in Arabische landen passen zich snel aan de dominante cultuur aan. Ze accepteren de cultuur van het land en ze houden zich ook aan hun eigen cultuur. Ze vieren ook eigen feesten.

Het Iraanse aanpassingsvermogen is groot want in Iran wonen veel mensen met verschillende achtergrond naast elkaar. Iraniërs beschikken over een geografische en een aparte positie die ze in staat stelt om snel te integreren. In Iran wonen in een wijk of straat verschillende mensen met verschillende achtergronden. Ze kunnen met elkaar in harmonie leven. Iraniërs zijn gewend aan diversiteit. Ze zijn gewend aan culturele diversiteit. In iedere provincie wonen Turken naast Koerden en andersom. Mobiliteit in Iran heeft de tolerantie van Iraniërs vergroot.

Iraniërs hebben veel contacten met Nederlanders. De mate van gemengd huwelijk tussen Iraniërs en Nederlanders is groot. Onze kinderen hebben veel Nederlandse vrienden. Individualisme van de Nederlandse cultuur is aantrekkelijk voor ons. Wij wonen niet in groepen: geen kuddevorming en geen gesloten houding. De hele familie woont apart van elkaar. Individualisme onder Iraniërs is groot.

Leeftijd is ook belangrijk. Kinderen en mensen op jonge leeftijd leren beter en sneller de taal. De mate van de hoogte van het opleidingsniveau van het land van herkomst is bepalend. Mensen die met een hoge verwachting komen naar Nederland en een lage functie krijgen voelen zich gedeprimeerd. Het is belangrijk om te weten met welke verwachting mensen hier komen. Iraniërs zijn een beetje apart. De meeste Iraniërs zijn politieke vluchtelingen en ze komen uit een middenklasse met een hoog opleidingsniveau.

4.6. Verwachtingen

De bevindingen uit de literatuur komen grotendeels overeen met de meningen en ervaringen van de geïnterviewden.

De theorieën en opvattingen, die genoemd zijn in de eerste drie hoofdstukken, bieden ons ondersteuning voor het vormen van een aantal hypothesen over de integratie van Iraniërs in Nederland:

A: Naarmate men op jongere leeftijd naar Nederland is gekomen, is men meer aangepast.

B: Naarmate men jonger is, is men meer aangepast.

C: Naarmate men langer in Nederland heeft gewoond, is men meer aangepast.

D: Naarmate men minder vaak naar de buitenlandse zender kijkt, is men meer aangepast.

E: Naarmate men beter gemotiveerd is, is men meer aangepast.

F: Mannen zijn meer aangepast dan vrouwen.

Voor de term “aanpassing” in elk van de hypothesen kan men ook elk van de drie dimensies van aanpassing(structureel, sociaal en cultureel) invullen.

In de loop van de vorige hoofdstukken zijn de afhankelijke en onafhankelijke variabelen gevormd. In het volgende hoofdstuk wordt geprobeerd deze variabelen nauwkeurig te beschrijven en te operationaliseren.

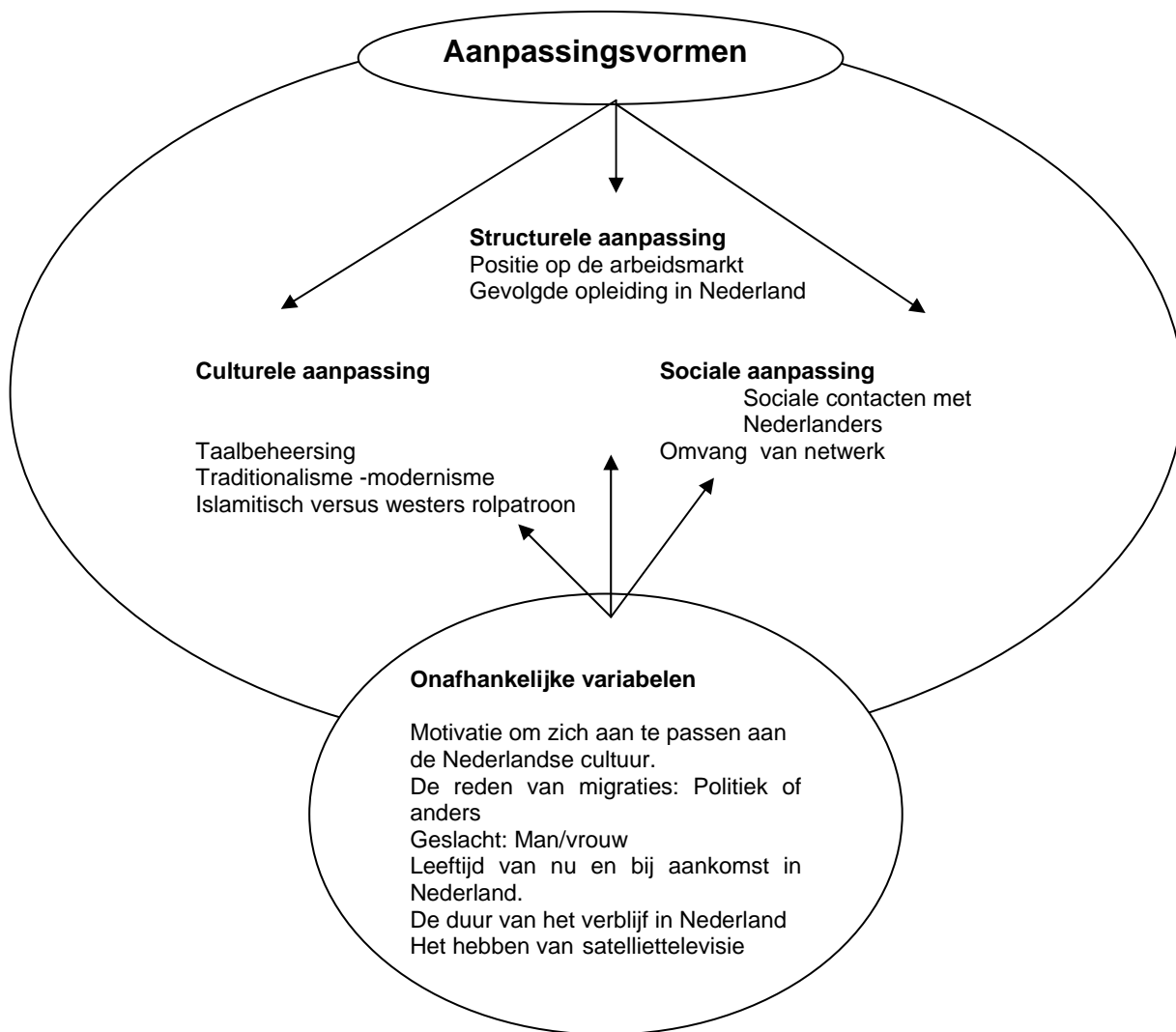
4.7. Een schematische weergave van de relaties tussen afhankelijke en onafhankelijke variabelen.

Een belangrijke vraag in deze studie is die naar de samenhangen tussen de dimensies van aanpassing: Gaat de structurele aanpassing hand in hand met culturele aanpassing en sociale aanpassing of staan deze dimensies los van elkaar? Kan men zich structureel aanpassen (werken en of een opleiding volgen) en toch weinig in de privé sfeer met Nederlanders omgaan of cultureel niet meer westers georiënteerd zijn?

Welke is rol van taal bij aanpassing?

In hoeverre kunnen we variatie in aanpassing binden (verklaren) met de variatie in de scores op de onafhankelijke variabelen? Passen vrouwen zich minder aan? Of beïnvloedt de band met herkomst door de satelliet - televisie de aanpassing?

In onderstaand schema (4.7) zijn de belangrijkste relaties nog eens weergegeven.

Schema:4.7. De te bestuderen relaties tussen de onafhankelijke variabelen op afhankelijke variabelen

Deel 2

Praktijk

5.1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een aantal methodologische aspecten aan het onderzoek besproken. Vanuit deze achtergrond wordt later getracht een antwoord te geven op de centrale vraag:
In hoeverre zijn Iraniërs geïntegreerd in de Nederlandse samenleving?

Om deze vraag te beantwoorden is een deel van de in Nederland wonende Iraniërs benaderd met een gestandaardiseerde vragenlijst. Omdat er geen steekproefkader bestaat met namen en adressen van alle in Nederland wonende Iraniërs, moest hiervoor een oplossing worden gevonden. Deels is de oplossing gezocht door het Internet te gebruiken en deels door een 'sneeuwbal - benadering' te kiezen.

In Paragraaf 5.2 wordt de steekproef van het onderzoek behandeld. In paragraaf 5.3 worden de onderzoeksgegevens beschreven. Er worden gegevens gepresenteerd met betrekking tot het aantal respondenten, hun gemiddelde leeftijd en sekse, geboorteland, woon en gezinssituatie enz. In de paragraaf 5.4 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste gebruikte analysetechnieken.

In paragraaf 5.5 worden de variabelen beschreven en geoperationaliseerd en een gedeelte van de scores gepresenteerd.

5.2. De steekproef

De respondenten in dit onderzoek zijn Iraanse mannen, vrouwen en jongeren ouder dan 17 jaar. Het onderzoek heeft binnen de Iraanse gemeenschap in Nederland plaats gevonden.

Als methode om de gewenste gegevens bijeen te krijgen werd gekozen voor zowel een kwalitatief deel als een kwantitatief deel. Een kwalitatief deel dat bestaat uit gesprekken met deskundigen om theorie en vraagstellingen te verduidelijken en meer inhoud en richting aan de vragenlijst te geven. Een kwantitatief deel om hypotheses te toetsen en een antwoord te geven op de onderzoeksvragen. De gegevens van het onderzoek zijn op vier verschillende manieren verzameld.

Ten eerste is er een aantal interviews met Iraanse deskundigen gehouden. Het resultaat van deze interviews is al in hoofdstuk 4 besproken. Daarnaast is de vragenlijst op drie verschillende manieren aangeboden.

- 1. Als elektronische enquête via het Internet**
- 2. Als papieren versie in het Nederlands**
- 3. Als papieren versie in het Perzisch**

5.2.1. Respondenten via het Internet

Na een lange zoektocht is het gelukt om via <http://www.studentenonderzoek.com> een gratis elektronische enquête te maken. De enquête was bijna twee maanden lang op het Internet beschikbaar en werden via allerlei Iraanse internetsites en via de e-mail adressen van familie, kennissen, verenigingen, stichtingen geattendeerd op de vragenlijst. Ook werd iedereen gevraagd anderen te wijzen op de vragenlijst (Snowball sampling).

Een sneeuwbalsteekproef is een methode waarin elk subject van onderzoek weer nieuwe subjecten aandraagt. Dit wordt gebruikt als de populatie moeilijk bereikbaar is. Het reageren op de enquête was geheel vrijwillig. In totaal hebben 119 mensen de elektronische enquête ingevuld.

5.2.2. Sneeuwbalmethode met de vragenlijst in het Nederlands

Naast elektronische enquête was de enquête ook als een papieren versie in de Nederlandse taal beschikbaar. Deze enquête werd in de provincie Groningen verspreid. 39 mensen hebben de Nederlandse versie ingevuld.

5.2.3. Sneeuwbal methode met de vragenlijst in het Perzisch

Voor mensen die minder goed de Nederlandse taal beheersen is een Perzische papieren versie gemaakt. In totaal hebben 34 mensen de Iraanse versie ingevuld.

Na het verzamelen van de gegevens zijn de data in het SPSS- programma ingevoerd. De resultaten van alle enquêtes werden samengevoegd tot een geheel.

5.2.4. Representativiteit

In totaal hebben 192 Iraniërs de vragenlijsten ingevuld. Het meedoen aan het onderzoek was op vrijwillige basis. Bij de Nederlandse versie was de bereidheid mee te werken groot. Slechts 10 van 49 hebben de vragenlijst niet ingevuld. De reden hiervoor hebben ze niet genoemd. Enkele mensen hebben zelf van de enquête een kopie gemaakt en verspreid. De samenwerking en betrokkenheid van Iraniërs bij het verzamelen van de gegevens was uitmuntend. De vraag in hoeverre er uit dit onderzoek een representatief beeld van alle Iraniërs in Nederland naar voren komt, is moeilijk te beantwoorden. Mogelijk hebben vaker beter geïntegreerde Iraniërs aan het onderzoek meegedaan. Wel kunnen we de steekproef vergelijken met bijvoorbeeld de geslachtsverdeling van Iraniërs in Nederland.

Het aantal Iraniërs van de eerste en tweede generatie in het jaar 2004, is 28.430, waarvan 12.448 vrouwen en 15.990 mannen . (CBS, 2005)

Aan dit onderzoek hebben 107 mannen en 85 vrouwen deelgenomen. Het percentage van mannelijke respondenten is 56% en van de vrouwelijke respondenten is 44%.

Tabel: 5.2.4. Representativiteit van steekproef naar sekse

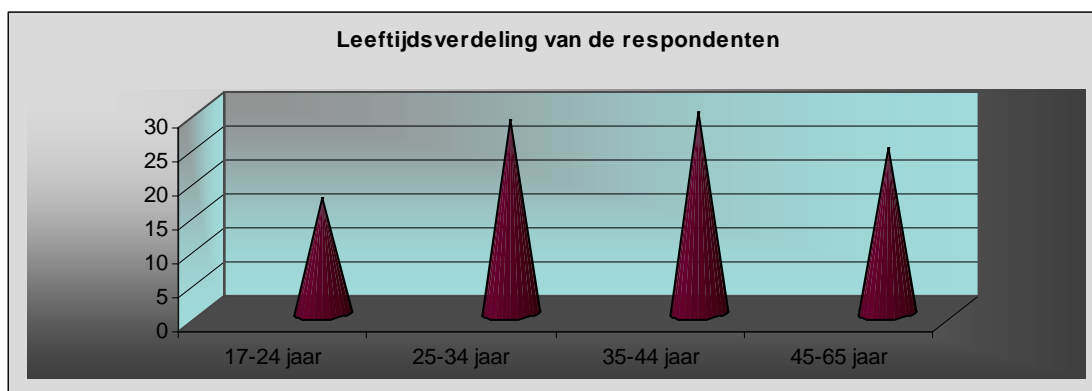
Respondenten	Aantal	Percentage	Aantal Iraniërs in Nederland	Percentage
Mannen	107	56	15.990	56
Vrouwen	85	44	12.448	43
Totaal	192	100	28,438	100

Wat betreft geslacht wijkt de steekproef niet af van die in Nederland. (zie tabel 5.2.4.) De sekse verdeling is representatief. Dat wil zeggen dat het verschil tussen de respondenten van dit onderzoek en het aantal Iraniërs in Nederland niet significant is ($p > 0.05$).²

5.3. Verdere beschrijving van het onderzoeksmateriaal

Bij een analyse naar representativiteit worden vaak dezelfde variabelen gebruikt. In deze paragraaf worden die variabelen gebruikt om een beschrijving te geven van de kenmerken van de in dit onderzoek betrokken personen. Indien mogelijk wordt er een vergelijking gemaakt met de Nederlandse populatie.

5.3.1. Leeftijdverdeling van de respondenten

Grafiek: 5.3.1. Leeftijdverdeling van de respondenten

Aan het onderzoek hebben 33 mensen in de leeftijd 17-24 jaar, 55 mensen in de leeftijd van 25-34 jaar, 57 mensen in de leeftijd van 35-44 jaar, 47 mensen in de leeftijd van 45-64 en ouder deelgenomen. Ongeveer 75% van de respondenten zijn jonger dan 44 jaar. In grafiek 5.3.1 is de percentuele verdeling over de leeftijdsgroepen weergegeven.

Tabel: 5.3.1.1. De gemiddelde leeftijd van Iraniërs In Nederland

Iraniërs	31 jaar
Nederlanders	40 jaar
Respondenten in deze studie	37 jaar

Bron: CBS (Bevolkingsstatistieken, 2005)

De gemiddelde leeftijd van totale respons is 37 jaar. De gemiddelde leeftijd van Iraniërs in Nederland volgens het CBS is 31 jaar. De gemiddelde leeftijd van Nederlanders is 40 jaar. Wij kunnen concluderen dat de leeftijd van respons relatief hoger is dan gemiddelde leeftijd van Iraniërs in Nederland.

5.3.2. Geboorteland van de respondenten >17 jaar

Tabel: 5.3.2. Geboorteland van respondenten >17 jaar

Geboorteland	Percentage
Nederland	2
Iran	97
Elders	1
N 192	100

Van de respondenten is (2%) in Nederland geboren. 187 mensen zijn in Iran geboren (97%) en 1.% is ergens anders geboren. (zie tabel 5.3.2.)

5.3.3. De gezinssituatie

Tabel: 5.3.3. Gezinssituaties van respondenten

Gezinssituatie	Percentage
Gezin met kinderen	53
Eenoudergezin	10
Samenwonend (zonder kinderen)	10
Alleenwonend	27
N 192	100

53% van respondenten heeft een gezin met kinderen. 10% van de respondenten vormt een eenoudergezin en 10% van de respondenten heeft geen kinderen maar woont samen met een partner. 27% van de respondenten is alleenwonend. Het percentage respondenten met een gezin is groter dan andere respondenten die alleen wonen of samenwonen. (zie tabel 5.3.3.)

5.3.4. Woonsituatie in Iran

Tabel: 5.3.4. Woonsituatie in Iran

Woonsituatie	Percentage
Grote stad	91
Klein stad	8
Dorp	1
Ontbrekend	0
N= 192	100

91% van de respondenten woonde in grote steden met een bevolking groter dan 100.000 inwoners. 8% woonde in kleine steden met een bevolking tussen 10.000 en 100.000 inwoners. Slechts 1% woonden in een dorp of platteland met een bevolking kleiner dan 10.000 inwoners. Bijna alle respondenten kwamen vanuit stedelijke gebieden naar Nederland. (zie tabel 5.3.4.)

5.3.5. Status van respondenten

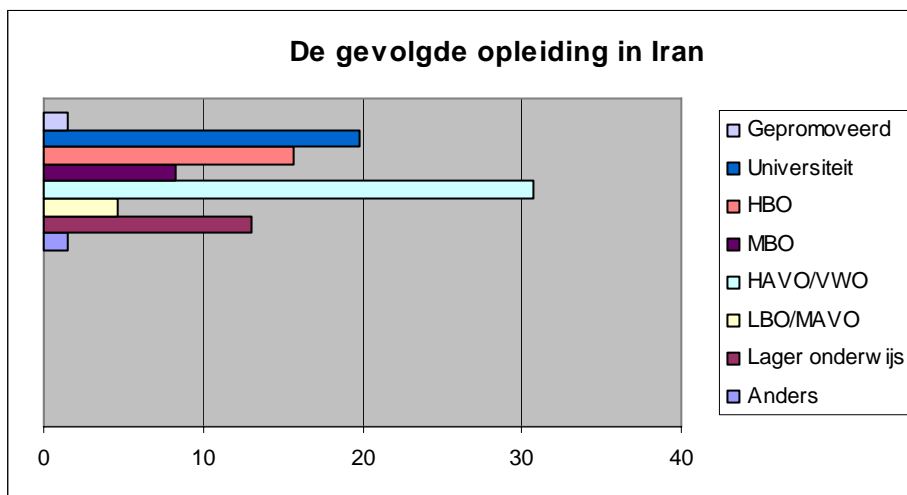
Tabel: 5.3.5. Status van respondenten

Status	Percentage
Nederlandse nationaliteit	78
Asielprocedure	13
Uitgeprocedeerd	4
Uitgenodigd	4
Ontbrekend	0,5
N= 192	100

78% van de respondenten heeft de Nederlandse nationaliteit. 13% zit nog steeds in hun asielprocedure, 4% is uitgeprocedeerde asielzoeker en 4% zijn uitgenodigd door de diverse overheidsinstanties. (zie tabel 5.3.5.)

5.3.6. Opleiding in Iran

Aan de respondenten werd gevraagd welke opleiding ze hebben gedaan voordat ze naar Nederland kwamen. 38% van de respondenten hebben hoger beroeps onderwijs of hoger gevolgd. 31% heeft een opleiding gelijkwaardig aan HAVO/VWO gevolgd, 4% heeft gelijkwaardig aan LBO/MAVO afgerond en 13% heeft enkel lager onderwijs gevolgd. (zie figuur 5.3.6.)

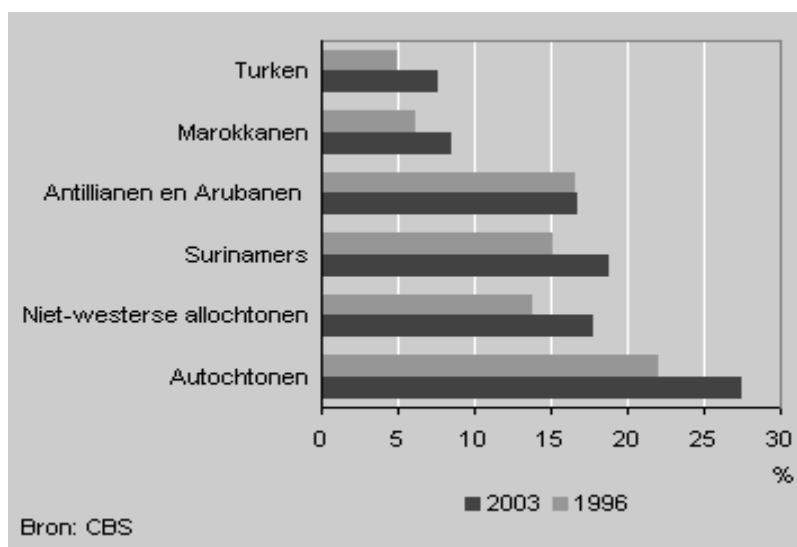
Figuur: 5.3.6. De gevolgde opleiding in Iran

In 2003 had 27% van de Nederlandse bevolking tussen de 25 en 64 jaar een opleiding voltooid op minimaal hbo-niveau. (CBS, 2005)

Het opleidingsniveau van de respondenten hoger is dan die van de doorsnee Nederlander: van de Iraniërs in deze studie heeft 38% een Hbo - opleiding of hoger.

Vergelijken we met andere immigrantengroepen (figuur 5.3.6.1) dan zijn de verschillen nog groter.

Figuur 5.3.6.1. Aandeel hoog - opgeleiden van 25-64 jaar naar herkomst (CBS, 2005)

5.4. Analyse methoden

Voor het meten van de dimensies van aanpassing is gebruik gemaakt van factoranalyse. Voor het bepalen van de samenhang tussen drie dimensies zijn (Pearson) correlaties berekend. Om de belangrijkste verklaringen voor de mate van integratie op elk van de dimensies van aanpassing uit te filteren werd regressie analyse gebruikt.

Factoranalyse is een statistische rekentechniek om achterliggende of verklarende variabelen te vinden die bij de beantwoording van een vragenbatterij een rol hebben gespeeld. (Zie hoofdstuk 4, figuur 4.6) De eventuele samenhang in de beantwoording van deze vragen schrijft men dan toe aan een achterliggende variabele. Bijvoorbeeld de beantwoording van de vragen over de man - vrouw rollen aan de achterliggende dimensie modernisme. Iemand die er moderne westerse opvattingen op na houdt, zal vaak zeggen dat zowel de man al de vrouw een dergelijke rol kunnen uitvoeren. Factorladingen zijn de correlatiecoëfficiënten tussen de gemeten variabelen en de verklarende factoren.

Naast factoranalyses worden ook een aantal regressieanalyses uitgevoerd. Met een regressieanalyse gaat men na in hoeverre verschillen in scores op de afhankelijke variabele verklaard (voorspeld) kunnen worden uit verschillen in scores op de onafhankelijke (verklarende) variabelen. De techniek maakt het mogelijk de unieke bijdrage in een voorspelling van elke onafhankelijke variabele te berekenen. Zo kan worden nagegaan in hoeverre verschillen in integratie samenhangen met de duur dat men in Nederland verblijft.

De (Pearson) correlatiecoëfficiënt (r) beschrijft het lineaire verband tussen twee variabelen (bijvoorbeeld, lengte en gewicht), m.a.w. hoe dicht de verschillende meetpunten bij een rechte lijn liggen. Voor deze techniek moeten de variabelen op een relatief hoog meetniveau zijn gemeten.

De waarde van de correlatiecoëfficiënt ligt altijd tussen -1 en $+1$. Als de correlatiecoëfficiënt 0 is bestaat er geen verband, een waarde van -1 of $+1$ duidt op een perfect (lineair) verband (met een negatieve helling -1 en met een positieve helling $+1$). Hoe hoger de correlatie, des te beter kan de waarde van de tweede observatie uit de eerste worden voorspeld.

5.5. Operationalisering van begrippen

In dit onderzoek wordt de manier waarop de belangrijkste variabelen zijn geoperationaliseerd uitgelegd. Eerst de drie dimensies van aanpassing.

Deze paragraaf wordt ook gebruikt om een antwoord te geven op de vraag “Hoe goed zijn Iraniërs in Nederland geïntegreerd (deelvraag 3). Door die vraag hier te beantwoorden kunnen we zonder naar een andere pagina te verwijzen dicht bij de tekst over de operationalisatie blijven.

5.5.1. Operationaliseren van aanpassingsdimensies

De culturele aanpassing is op drie manieren geïndiceerd.

- Taalbeheersing
- Traditionalisme- modernisme
- Man – vrouw - rollen (Islamitisch - westers)

5.5.2. Taalbeheersing

De taalbeheersing wordt gemeten door te kijken naar de beheersing en het gebruik van de Nederlandse taal. Met betrekking tot de beheersing van Nederlandse taal is aan de respondenten gevraagd in hoeverre zij ‘moeite hebben met de Nederlandse taal bij het voeren van een gesprek in het Nederlands’ en in hoeverre zij ‘moeite hebben de Nederlandse taal te begrijpen bij het lezen van kranten enz’. In de vragenlijst zijn 5 vragen opgenomen die betrekking hebben op de beheersing en het gebruik van de Nederlandse taal. Bijvoorbeeld:

Kunt u zelfstandig een brief in het Nederlands schrijven? Kunt u zelfstandig overal in het Nederlands een gesprek voeren? (Bijvoorbeeld huisarts, ziekenhuis, school, advocaat enz.) (idem)

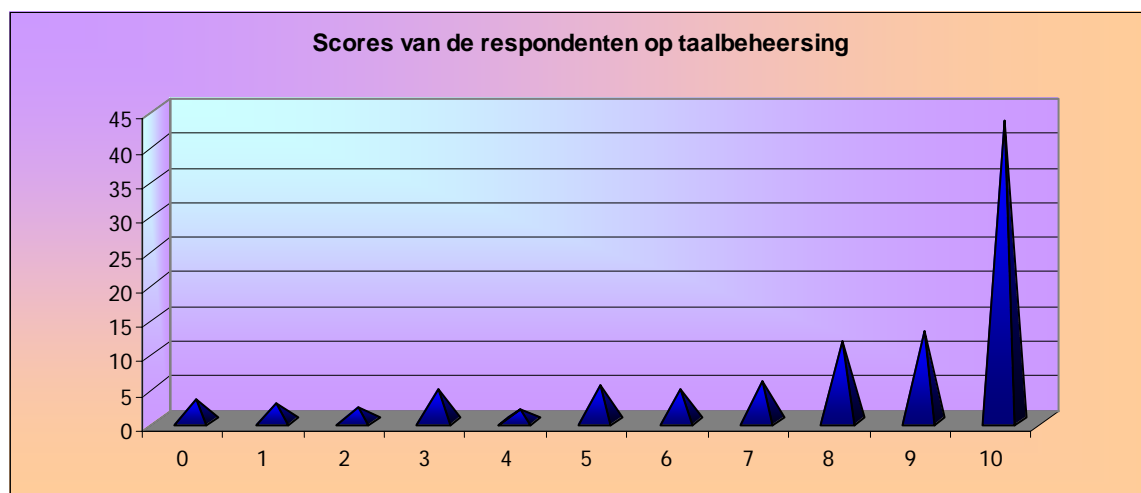
- Ja
- Ja, maar niet probleemloos
- Nee

Zie voor de volledige overzicht de vragenlijst in de bijlage.

Respondenten konden tussen drie en soms vier mogelijke antwoorden kiezen. De scores zijn van hoog naar laag geordend. Het vaak kiezen van het antwoord “ja” leidde tot een hoge score en het kiezen van het antwoord “nee” tot een lage score.

De maximale scores op de 5 vragen was 10. Een score 0 wil zeggen “geen enkele beheersing van de Nederlandse taal en de score 10 “een goede beheersing van de taal” (zie figuur 5.5.2.)

In het vervolg spreken we van de variabele “Taalbeheersing”.

Grafiek: 5.5.2. Scores van de respondenten op taalbeheersing

Als er een antwoord gegeven wordt op de vraag of Iraniërs (geschat met onze steekproef) de Nederlandse taal beheersen dan kan voor de meerderheid het antwoord ja zijn. 43% heeft maximale punten behaald. 13% heeft 9 punten behaald en 11% heeft 8 punten behaald 11% beheerst matig tot onvoldoende de Nederlandse taal: minder dan de score 3 op de schaal. Zij hebben een aantal keren nee moeten antwoorden.

5.5.3. Culturele aanpassing

In de vragenlijst werden 29 items (stellingen) opgenomen om opvattingen op het terrein van cultuur in kaart te brengen Sommige stellingen hadden als mogelijke antwoordcategorieën 'helemaal mee eens', 'deels mee eens', 'neutraal', 'deels niet mee eens', 'helemaal niet mee eens'. Bij de vragen naar de man - vrouw rollen moest gekozen worden tussen 'meer bij man, meer bij vrouw, bij beide evenveel. Bijvoorbeeld: de positie van man en vrouw in het huis:

- Man heeft meer voor het zeggen
- Vrouw heeft meer voor het zeggen
- Beide hebben gelijk positie.

Of wie is verantwoordelijk voor het huishouden, geld, zorgen voor de kinderen, beslissen over de grote uitgaven?

Al deze stellingen en vragen zijn in een factoranalyse onderzocht op de mogelijkheid er een meetinstrument van te maken. Indien de lading (samenhang met het concept modernisme) niet hoog genoeg was, werd de stelling of vraag verwijderd. Stellingen of vragen die weinig spreiding vertoonden werden eveneens verwijderd. Hieronder wordt het resultaat van de factoranalyse gepresenteerd. (zie tabel 5.5.3.)

Tabel: 5.5.3. Componenten analyse van de items cultuur

Culturele opvattingen	Component	
	1	2
Een kind van 18 jaar mag zelf beslissen om met een opleiding te stoppen.	,299	,029
Een kind van 18 jaar mag zelf beslissen over geld dat hij/zij verdient.	,481	-,064
Een meisje van 18 jaar mag zelfstandig gaan wonen.	,634	,295
Mijn kinderen mogen naar het zwembad gaan.	,597	-,440
Mijn kinderen mogen zelf hun aanstaande partner kiezen.	,674	-,261
Mijn kinderen mogen een vriendin of vriendje hebben. (verkering of relatie met een ander sekse)	,696	,091
Mijn kinderen mogen naar de disco gaan.	,611	,105
Mijn kinderen mogen dragen wat ze willen.	,549	-,059
Mijn kinderen moeten naar een school gaan die bij mijn religie geloof past.	-,390	,055
Wie neemt uiteindelijk de belangrijkste beslissingen in het huis?	,160	,540
Wie kookt meestal het eten?	,199	,546
Hoe is de positie van man en vrouw in het huis?	-,021	,325
Wie is verantwoordelijk voor huishouden	,252	,615
Wie is verantwoordelijk voor geld.	,175	,556
Wie zorgt voor Kinderen.	,204	,542
Wie blijft thuis bij zieke kind.	,228	,362
Vrouw stopt werk kind krijgen.	,218	,112
Man mag vrouw slaan.	,409	,024
Mijn kinderen mogen een andere naam kiezen als ze willen.	,531	,190
Mijn kinderen moeten met een moslim(a) /Iraniër trouwen.	-,364	,037
Mannen en vrouwen mogen elkaar hand geven.	,723	-,318
Iedereen mag zijn /haar mening uiten.	,714	,013
Men mag zelf bepalen hoe hij/zij in het leven wil staan?	,595	-,157
Ik heb respect voor andermans religie en cultuur.	,646	-,242
Als men wil scheiden dan mag dat.	,537	-,354
Ik houd me 100% aan de regels, waarden en normen van Iraanse cultuur.	-,227	,010
Ik houd me 100% aan de regels, waarden en normen van Nederlandse cultuur.	,022	,060
Mijn partner mag alleen op reis gaan.	,602	-,053
Hoe denkt u over homoseksualiteit?	-,365	-,378

Na het uitvoeren van factor analyse bleken er een aantal dimensies een rol te spelen. Hoewel de eigenwaarden van de analyse meer dimensies mogelijk achtten, zijn voor verdere analyses twee dimensies gebruikt. Na variamax - rotatie bleken deze componenten nog duidelijk aanwezig.

- Component 1: “ Traditionalisme- Modernisme ”
- Component 2: Man - vrouw rollen “ Islamitisch versus westers” georiënteerde.

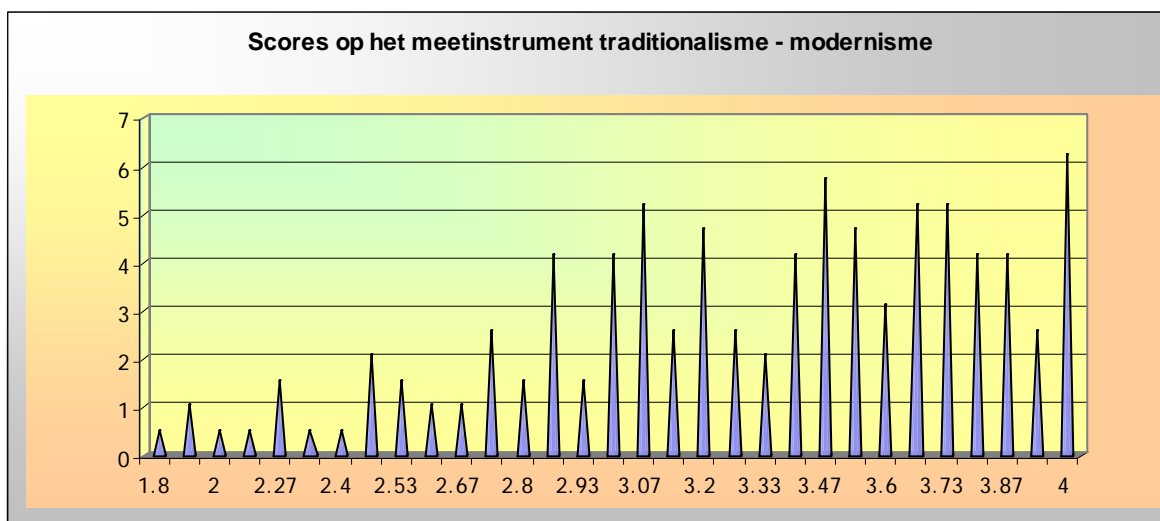
Hoewel aanvankelijk werd verondersteld dat de items van de beide dimensies op één factor zouden laadden, bleken ze na de componenten analyse (zie tabel 5.5.3.) toch twee componenten te vormen.

De 15 vragen uit de eerste component zijn in een aparte componentenanalyse verder onderzocht (zie tabel. 5.5.3.1.) Items met een lading hoger dan 0.4. werden gebruikt om een meetinstrument te vormen. Deze items gingen over opvoedingsstijl, openheid in de Nederlandse samenleving, respect voor andermans idee en acceptatie van de Nederlandse cultuur.

Tabel: 5.5.3.1. Factor analyse traditionalisme - modernisme

Item	Component
1- Een kind van 18 jaar mag zelf beslissen om met een opleiding te stoppen.	,442
2- Een kind van 18 jaar mag zelf beslissen over geld dat hij/zij verdient.	,479
3- Een meisje van 18 jaar mag zelfstandig gaan wonen.	,604
4- Mijn kinderen mogen naar het zwembad gaan.	,606
5- Mijn kinderen mogen zelf hun aanstaande partner kiezen.	,667
6- Mijn kinderen mogen een vriendin of vriendje hebben. (verkering of relatie met een ander sekse)	,670
7- Mijn kinderen mogen naar de disco gaan.	,596
8- Mijn kinderen mogen dragen wat ze willen.	,505
9- Mijn kinderen mogen een andere naam kiezen als ze willen.	,520
10- Mannen en vrouwen mogen elkaar hand geven.	,612
11- Iedereen mag zijn /haar mening uiten.	,629
12- Men mag zelf bepalen hoe hij/zij in het leven wil staan?	,643
13- Ik heb respect voor andermans religie en cultuur	,560
14- Als men wil scheiden dan mag dat.	,554
15- Mijn partner mag alleen op reis gaan.	,513

15 vragen zijn bij elkaar opgeteld voor verdere analyse. Dit nieuwe meetinstrument wordt benoemd als traditionalisme - modernisme. Alle 15 items hadden 5 antwoordmogelijkheden (1=Helemaal oneens, 2=oneens, 3=neutraal, 4=eens, 5=helemaal eens). Door de som door 15 te delen ontstaat een indicatie of men het traditionele standpunt (score 1) vaak koos of het moderne standpunt (score 5) vaak heeft gekozen. Hieronder wordt de scoreverdeling op het meetinstrument traditionalisme - modernisme weergegeven. (zie figuur 5.5.3.1.)

Figuur 5.5.3.1. Scores op het meetinstrument traditionalisme - modernisme

De scores lopen van laag naar hoog. De score 1 is men niet gemoderniseerd. De scores 4 is men in hoge mate gemoderniseerd. Uit de verdeling van de antwoorden blijkt dat het merendeel van de ondervraagde Iraniërs in Nederland het moderne antwoord kiest. Wat betreft de culturele aanpassing van Iraniërs op de dimensie modernisme zijn relatief veel Iraniërs vooruitstrevend.

Man - vrouw rollen(Islamitisch - westers)

Ook de vragen naar de man - vrouw rollen zijn afzonderlijk geanalyseerd.

De respondenten konden tussen drie of meerdere antwoord categorieën het meest geschikte antwoord kiezen.

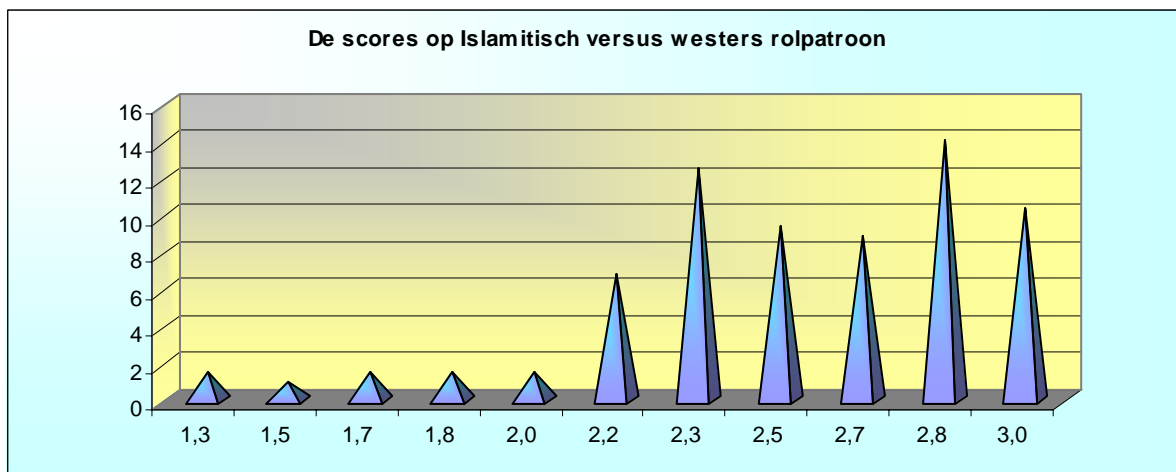
Als er wordt gekozen voor het antwoord dat de man meer voor het zeggen heeft of dat de man alles bepaald, wordt dit getypeerd als een Islamitische rolpatroon. Als er wordt gekozen voor een antwoord waarin de beide partners een gelijke positie hebben of samen alles regelen wordt dit getypeerd als een westers rolpatroon.

Voor het meten van de mate waarin men een westers rolpatroon aanhangt, werd een factoranalyse uitgevoerd. Hieronder zijn de resultaten weergegeven. Steeds werd gekozen van item met de waarde $>.4$. Enkele variabelen voldoen niet aan de eis die gesteld is en worden niet mee genomen in het meetinstrument. (zie tabel 5.5.3.3.)

Tabel: 5.5.3.3. Factoranalyse man - vrouw rollen (Islamitisch - westers)

Item	Component
1. Wie neemt uiteindelijk de belangrijkste beslissingen in het huis?	,588
2. Wie kookt meestal het eten?	,610
3. Hoe is de positie van man en vrouw in het huis?	,283
4. De verantwoordelijkheid voor het huishouden ligt:	,694
5. De verantwoordelijkheid voor het geld ligt	,625
6. Wie zorgt er binnen uw huishouden voor de kinderen?	,584
7. Wie blijft er thuis wanneer het kind ziek thuis is?	,551
8. Een vrouw moet stoppen met werken wanneer ze een kind krijgt.	,275
9. Man mag vrouw slaan.	,215

Vervolgens zijn de geselecteerde rollen bij elkaar opgeteld. De nieuwe variabele werd Islamitisch versus westers rolpatroon genoemd. Van deze variabele werd een frequentie analyse gemaakt om het man - vrouw rolgedrag van Iraniërs in Nederland te typeren. Ook nu wordt een gemiddelde over de items weergegeven. Een score 3 is dan een westers rolpatroon en een score 1 Islamitisch. (zie figuur 5.5.3.2.)

Figuur 5.5.3.2. Scores op Islamitisch versus westers rolpatroon

Ook deze verdeling is scheef. Iraniërs met een westers rolpatroon hebben de overhand. Hele lage scores komen zelfs weinig voor. Overigens zullen de autochtone Nederlanders ook niet allen hoog scoren: Een deel van hen is ook traditioneel ingesteld en maken een duidelijk onderscheid in wat de rollen van de man die van de vrouw zijn.

5.5.4. Structurele aanpassing

De indicatoren voor het bepalen van structurele aanpassing zijn:

- **In Nederland gevolgde opleiding**
- **De positie op de arbeidsmarkt**

Voor het bepalen van de mate waarin de respondenten structureel aan de Nederlandse samenleving zijn aangepast zijn vragen gesteld die te maken hebben met het bereikte opleidingsniveau van de respondenten in Nederland, de belangrijkste bron van inkomen, het al dan niet hebben betaald werk voor de respondent, de partner of beiden, het nog volgen van een opleiding en het eventueel zoeken naar werk.

Opleiding

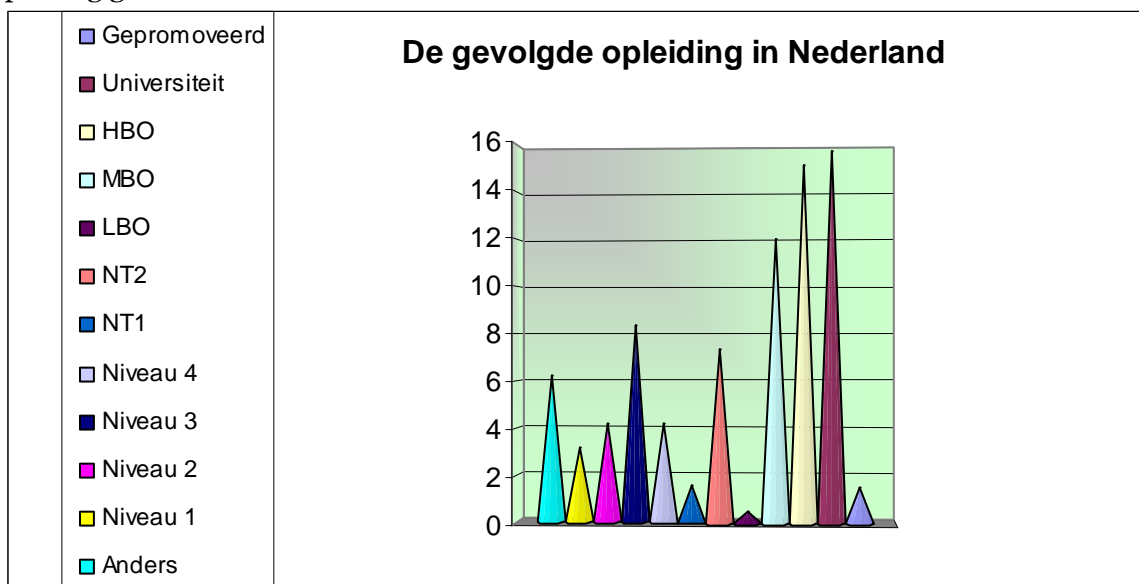
Voor het meten van de eerste indicator opleidingsniveau van de structurele aanpassing werd aan de respondenten gevraagd wat voor opleiding ze in Nederland hebben gevolgd. De opleidingen zijn van laag naar hoog geordend. De laagste opleiding heeft een score van 1 en de hoogste heeft een score van 12 gekregen.

Bijvoorbeeld: Welke opleiding heeft u in Nederland afgerond?

Niveau 1*, Niveau 2, Niveau 3, Niveau 4, NT1, NT2, LBO, MBO, HBO, Universiteit, Gepromoveerd en Anders.

Deze vraag had 12 antwoord mogelijkheden. Het antwoord mogelijkheden liepen van laag naar hoog. Bijvoorbeeld iemand die het antwoord 1 had gekozen had niveau 1 gevolgd en wie het antwoord 10 had gekozen, had hogere beroepsonderwijs afgerond. (zie figuur 5.5.4.)

Om een beeld van de scores van de respondenten op dit item te weten komen, zijn de oorspronkelijke waarde omgecodeerd. De scores hoger dan 6 hebben een code van 1 gekregen en de rest een code van 0. Van de ongecodeerd variabele werd een nieuwe variabele gemaakt. Vervolgens werd deze variabele meegenomen in een index die voor het meten van structurele aanpassing gebruikt werd.

Grafiek: 5.5.4. De gevolgde opleiding in Nederland.

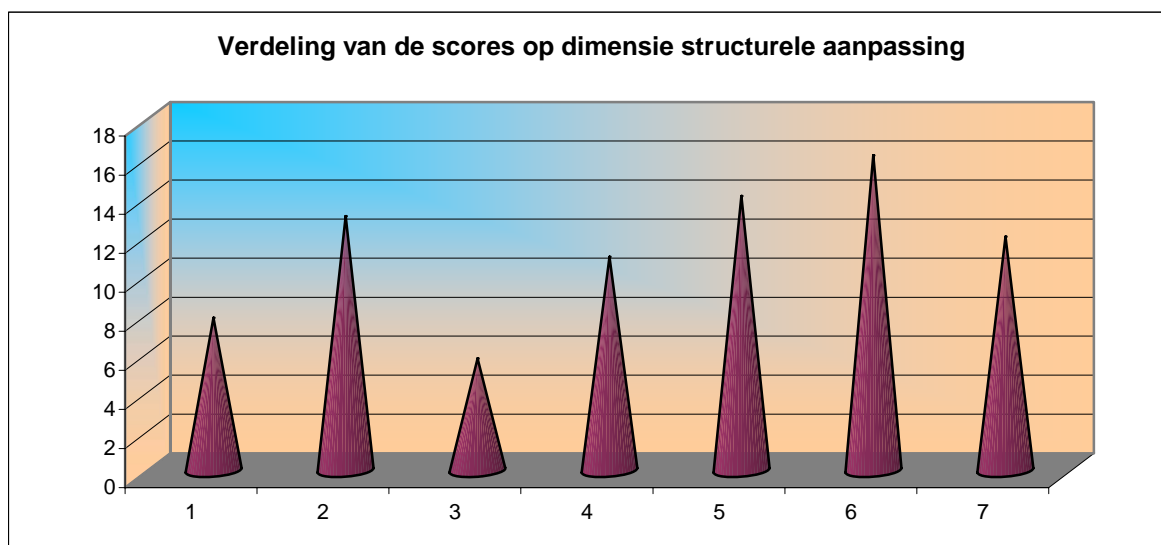
44,3% van de respondenten hebben een opleidingsniveau van MBO, HBO en universiteit. 1,6% zijn gepromoveerd. 20,6% is de Nederlandse taal aan het leren. 8,9% heeft of NT1 of NT2 behaald.

* Nieuwkomers die in Nederland willen blijven wonen en werken, moeten de Nederlandse taal beheersen op een niveau dat iemand goed kan functioneren in een werkomgeving. Het leren van

Nederlandse taal begint bij niveau een. Een nieuwkomer volgt na inschrijving bij inburgeringbureau een traject. Tijdens dit traject leert hij/zij de Nederlandse taal en maakt kennis met de Nederlandse cultuur. Nadat hij alle vier niveau's met succes afgerond heeft, kan hij of NT1 of NT2 volgen. NT1 is bedoeld voor mensen die een beroepsopleidingen willen volgen. NT2 is bedoeld voor mensen die hogere beroepsonderwijs willen volgen.

Positie op de arbeidsmarkt

Voor het meten van de andere indicator van de dimensie structurele aanpassing is een index gebruikt. In deze index betekent een lage score een slechte positie op de arbeidsmarkt en een hoge score een goede positie. Indien men een partner had, is hier rekening mee gehouden.

Grafiek: 5.5.4.2. Scores op de indicator positie op de arbeidsmarkt

- 1= Geen werk/geen opleiding,
- 2= Zoekt naar werk,
- 3= Volgt nog opleiding,
- 4= Betaald werk partner,
- 5= Betaald werk respondent,
- 6= Betaald werk beide partner
- 7= Gelijk aan 6, maar respondent volgt ook nog een opleiding.

Bovengenoemde grafiek 5.5.4.2. geeft een overzicht over de mate van (structurele) participatie van de respondenten binnen de Nederlandse samenleving. 15% van de respondenten heeft scores 7 behaald. Dat betekent dat beide partners betaald werk hebben en of opleiding volgen. 20% van de respondenten hebben beide betaald werk, 18% heeft zelf betaald werk. 14% van de respondenten heeft partner die betaald werk heeft. 7% volgt opleiding en 16% zoekt naar werk. 10% scoort 1. Dat betekent dat ongeveer 10% van de respondenten participeert (nog) niet binnen de Nederlandse samenleving. Uit deze gegevens kunnen wij zien dat de participatiegraad van de respondenten hoog is. 90% van de respondenten heeft betaald werk en of volgt opleiding.

5.5.5. Sociale aanpassing

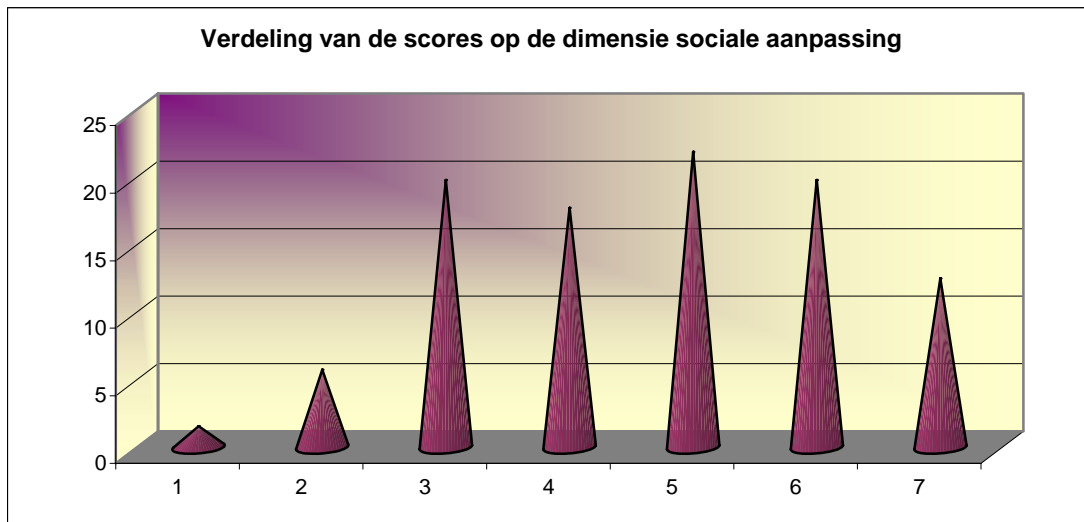
Het begrip sociale aanpassing werd in dit onderzoek gemeten door te kijken naar het aantal informele contacten met de Nederlanders. Voor deze variabele is een aantal vragen over omvang van netwerk samengenomen om een schaal te construeren. Bijvoorbeeld:

Hoe vaak bezoekt u of krijgt u bezoek van Nederlandse kennissen? Met als antwoordmogelijkheden

Gemiddeld 1x per week (of vaker) gemiddeld 1x per maand, een paar maal per jaar, en nooit

Deze nieuwe variabele werd de dimensie sociale aanpassing genoemd. Een hoge score wil zeggen dat men sociaal goed is aangepast. Een lage score geeft het tegendeel weer.

Scores op de sociale aanpassing

Figuur:5.5.5. Verdeling van de scores op de dimensie sociale aanpassing

De scores lopen van 1 tot 7 op. 1 is de laagste score en 7 is de hoogste score.

1,00 =Men heeft nooit contact met Nederlanders

7,00 =Men heeft elk dag contact met burens en Nederlanders.

De andere scores liggen tussen deze twee scores. Dat wil zeggen dat de respondenten in deze studie wekelijks, maandelijks of enkele keren per jaar contact hebben met Nederlanders. (zie figuur 5.5.5.)

De scoreverdeling op deze dimensie is ook scheef naar relatief vaak contact. 55% heeft regelmatig contact. Slechts 2% heeft geen contact met Nederlanders. 12% heeft gemiddeld 1 keer per week contact met Nederlanders. 20% heeft regelmatig contact met burens of Nederlanders.

De verdeling van de scores op de dimensies van aanpassing samenvattend, leidt tot de conclusie dat het merendeel van de Iraniërs goed is aangepast. Slechts een kleine minderheid scoort laag op een dimensie. Omdat de vragen alleen aan Iraniërs in Nederland zijn voorgelegd kunnen we geen uitspraken doen of Iraniërs beter zijn geïntegreerd dan andere groepen nieuwe Nederlanders.

5.6. Het meten van de onafhankelijke variabelen

In het schema 4.6. aan het eind van hoofdstuk 4 worden een aantal onafhankelijke variabelen genoemd.

- Geslacht
- De reden van migraties
- Motivatie om de Nederlandse taal te leren
- Huidige leeftijd en de leeftijd bij aankomst in Nederland
- De duur van het verblijf in Nederland
- Het hebben van satelliet

In deze paragraaf wordt aangegeven hoe deze variabelen zijn geoperationaliseerd.

Geslacht

De operationalisatie van geslacht spreekt voor zich.

Migratie redenen

Voor de operationalisering van de reden van migratie werd aan de respondenten gevraagd om aan te geven wat de reden van hun migratie is. Ze konden tussen een aantal categorieën; politieke redenen, economische redenen, studeren en gezinshereniging een of meerdere antwoorden kiezen.

Tabel 5.6.1. Migratie redenen

Migratieredenen	Percentage %
Politiek	69
Economisch	1
Gezinshereniging	7
Studeren	11
Uitnodiging	4
Anders	5
Ontbrekend	3
Totaal	97
N= 192	100

In totaal hebben 187 mensen antwoord gegeven op deze vraag. Slechts 3% heeft geen antwoord op deze vraag gegeven. 17 respondenten hebben meer dan een antwoord gegeven en 2 respondenten hebben drie redenen voor hun migratie genoemd. Op nummer 1 wordt de politieke redenen genoemd. Op de tweede plaats komt studeren en daarna komt gezinshereniging. Slechts 1% heeft de economische redenen genoemd. Redenen als geloof en oorlog met Irak worden ook door de respondenten genoemd. 69% is om politieke redenen naar Nederland gekomen. (zie tabel 5.6.1)

In de verdere analyse werd deze variabele in twee categorieën verdeeld. Mensen die wegens politieke redenen naar Nederland zijn gekomen en mensen die wegens een andere reden (meestal een sociale reden) . De categorie politiek heeft code 2 en de andere categorie code 1 gekregen.

Motivatie van de respondenten voor het leren van de Nederlandse taal

Aan de respondenten werd gevraagd om een antwoord te geven op het volgende vraag:

Mijn motivatie om Nederlandse taal te leren was groot.

Respondenten konden uit 5 antwoord categorieën 1 antwoord kiezen. De antwoordcategorieën hierbij waren: helemaal mee oneens, deels oneens, neutraal, deels eens en helemaal mee eens. Het antwoord categorieën hadden een waarde die afliep van 1 tot 5. 1 was helemaal mee oneens en 5 helemaal mee eens.

Tabel: 5.6.2. Motivatie van respondenten

Motivatie	Percentage
Helemaal mee oneens	4
Deels oneens	5
Neutraal	4
Deels eens	19
Helemaal mee eens	64
Ontbrekend	5
Totaal	95
N 192	100

64,1% van de respondenten beweerden dat hun motivatie groot was om de Nederlandse taal te leren. Slechts 4% was helemaal niet gemotiveerd het Nederlands te leren. (zie tabel 5.6.2.)

Op welke leeftijd zijn de respondenten naar Nederland gekomen?

Hierbij werd aan de respondenten gevraagd om hun leeftijd aan te geven.

Tabel: 5.6.3. Leeftijd bij aankomst in Nederland

Leeftijd bij aankomst	Percentage
Tussen 1- 10	13
Tussen 10-20	14
Tussen 20-30	40
Tussen 30-40	27
Ouder	5
Ontbrekend	1
Totaal	99
N= 192	100

Hieruit blijkt dat 67% van de respondenten op jongere leeftijd (jonger dan 30 jaar) naar Nederland zijn gekomen. Slechts 1 op de 20 respondenten is ouder dan 40 jaar als men naar Nederland komt. (zie tabel 5.6.3.)

Tabel: 5.6.4. Huidige leeftijd

Huidige leeftijd	Percentage
17-24 jaar	17
25-34 jaar	29
35-44 jaar	30
45-65 jaar	24
Totaal	100

De gemiddelde huidige leeftijd van de respondenten is 37 jaar. (zie tabel 5.6.4.)

Verblijf van respondenten in Nederland

Deze vraag had drie antwoordmogelijkheden, 0 tot 5 jaar, 5 tot 10 jaar en langer dan 10 jaar.

Tabel: 5.6.5. Verblijf in Nederland

Verblijf	Percentage
0 tot 5 jaar	22
5 tot 10 jaar	19
Langer dan 10 jaar	60
Ontbrekend	0,5
Totaal	99
N=192	100

De meeste respondenten zijn al langer dan 10 jaar in Nederland. (zie tabel 5.6.5.)

Frequentie kijken naar de Nederlandse en buitenlandse zender

Hoe vaak kijken de respondenten naar de buitenlandse zender.

Tabel: 5.6.5. Kijkcijfer buitenlandse en Nederlandse zender

Frequentie	%NL zender	% Satelliet
Altijd	41	7
Vaak	41	19
Soms	13	41
Nauwelijks	4	32
Totaal	98	98
Ontbrekend	2	2
N=192	100	100

Zo te zien is kijken de respondenten vaker naar de Nederlandse zender dan buitenlandse zender. 4% kijkt nauwelijks naar Nederlandse zenders en 32% nauwelijks naar buitenlandse zenders. (zie tabel 5.6.5.)

De frequentie analyses uit 5.6. geeft een overzicht van de scores van de respondenten op onafhankelijke variabelen. Een korte samenvatting van deze gegevens wordt hieronder weergegeven.

- De voornaamste reden van migratie is politieke reden geweest,
- De meeste respondenten zijn op jongere leeftijd naar Nederland gekomen,
- De motivatie van de respondenten voor het leren van de Nederlandse taal is groot geweest,
- De meeste respondenten wonen langer dan 10 jaar in Nederland,
- De meeste respondenten kijken minder vaak naar buitenlandse zenders,
- De meeste respondenten hebben een leeftijd tussen 20/40 jaar.

6.1. Inleiding

Dit hoofdstuk is bedoeld als een verkenning van de samenhang tussen de aanpassingsdimensies onderling en met verklarende variabelen. Door het uitvoeren van een aantal regressieanalyses wordt een groot aantal variabelen uit de voorgaande hoofdstukken met elkaar in verband gebracht. In die zin leidt de studie naar de samenhang tussen structurele, sociale en culturele aanpassing ook tot een breed inzicht van de invloed van verschillende variabelen op het aanpassingsproces van minderheden.

In de komende paragrafen worden de in hoofdstuk 4 besproken hypothesen getoetst.

Om de probleemstelling “In hoeverre zijn Iraniërs geïntegreerd in de Nederlandse samenleving” te kunnen beantwoorden zijn een vijftal deelvragen opgesteld. Deze deelvragen zijn reeds in hoofdstuk 1 beschreven. Het zijn:

1. *Langs welke dimensies vindt de aanpassing van migranten in een samenleving plaats?*
2. *Hoe kunnen we deze dimensies meten?*
3. *Hoe scoren Iraniërs op deze dimensies?*
4. *Hoe hangen deze dimensies met elkaar samen?*
5. *Waarmee hangen verschillen in aanpassing (langs deze dimensies) samen?*

Vraag 1 werd beantwoord in hoofdstuk 3, het beschrijvende deel van dit onderzoek. Vraag 2 en 3 werden in hoofdstuk 5 beantwoord. De andere onderzoeksvragen worden in komende paragrafen beantwoord. Tot slot wordt een antwoord op hoofdvraag gegeven.

6.2. Hoe hangen deze dimensies met elkaar samen?

Voor het beantwoorden van de vierde deelvraag is er een correlatieanalyse uitgevoerd. Men spreekt van correlatie of samenhang tussen de dimensies, als bepaalde waarden op de ene dimensie vaak samengaan met bepaalde waarden van een andere dimensie. Bij een correlatieanalyse veronderstelt men een zogenaamde lineaire samenhang.

De (Pearson) correlatiecoëfficiënt (r) beschrijft het lineaire verband tussen twee continue variabelen (bijvoorbeeld sociale aanpassing en structurele aanpassing), m.a.w. hoe dichter de verschillende meetpunten bij een rechte lijn liggen, hoe meer verband er is tussen de variabelen.

Eerst worden de samenhangen tussen de indicatoren van culturele aanpassing besproken. In de tabel worden de indicatoren genoemd en tussen haakjes de betekenis van de hoogste en laagste scores.

Tabel: 6.2. De Pearson correlaties tussen de subdimensies culturele aanpassing

	Culturele aanpassing		
	Man - vrouw rollen (Islamitisch- westers)	Modernisme (traditionalisme –modernisme)	Taalbeheersing (slecht - goed)
Man - vrouw rollen Islamitisch- westers		0.282**	0.104
Traditionalisme- modernisme			0.133*

**P < 0.01 (eenzijdig)

*P < 0.05 (eenzijdig)

In deze paragraaf wordt nagegaan in hoeverre er tussen de diverse elementen van culturele integratie samenhang bestaat. Doel is derhalve om vast te stellen of bijvoorbeeld het aanhangen

van meer traditionele waarden vaak vergezeld gaat met het slecht beheersen van het Nederlands of het hebben van meer moderne opvattingen in samenhang staat met het beter beheersen van de Nederlandse taal.

Voor twee indicatoren “het aanhangen van moderne opvattingen en westers georiënteerd zijn” kan vastgesteld worden dat er een relatief sterke samenhang is. Dat wil zeggen dat het aanhangen van meer moderne opvattingen gepaard gaat met de mate van westers georiënteerd zijn. Hoewel de componentenanalyse (zie tabel. 5.5.3.) beide begrippen van elkaar scheidt, benadrukt tabel 6.2. de overeenkomst.

De samenhang tussen het aanhangen van moderne opvattingen en de mate van taalbeheersing is statistisch significant. Het goed beheersen van de Nederlandse taal wil zeggen dat men ook meer moderne opvattingen aanhangt. Binnen de culturele aanpassing staat de taalbeheersing los van man - vrouw rollen.

In de volgende tabel worden de indicatoren van de culturele aanpassing gerelateerd aan de structurele en de sociale aanpassing.

Tabel: 6.2.1. Pearson correlaties van de structurele e en sociale aanpassing met de Indicatoren van de culturele aanpassing

	Culturele aanpassing		
Andere dimensies	Man - vrouw rollen (Islamitisch- westers)	Modernisme (traditionalisme- modernisme)	Taalbeheersing (slecht - goed)
Structurele aanpassing (laag - hoog)	0.060	-0.043	0.409**
Sociale aanpassing (laag - hoog)	0.093	-0.001	0.163*

Het beheersen van de Nederlandse taal speelt een rol in de mate waarin men structureel en sociaal aangepast is.

De mate waarin men moderne opvattingen heeft of westers georiënteerd is, hangt niet samen. Noch met structureel aangepast zijn, noch met sociaal aangepast zijn. (zie tabel 6.2.1)

De laatste te bespreken samenhang in deze paragraaf is die tussen de metingen van de structurele aanpassing en de sociale aanpassing.

Tabel:6.2.2.Pearson correlatie tussen de structurele en sociale dimensie van aanpassing

---

	Sociale aanpassing (laag - hoog)
Structurele aanpassing (laag - hoog)	0.139

Er werd geen statistisch significant verband gevonden tussen structureel aangepast zijn (zichzelf economisch redden) en sociaal aangepast zijn (omgang met Nederlanders). Hetgeen betekent dat deze vormen van aanpassing voor de onderzochte groep Iraniërs mogelijk los van elkaar staan. (zie tabel 6.2.2.)

6.3. Samenvatting/conclusie

Samengevat kunnen wij de volgende conclusie trekken: vooral op de dimensies culturele aanpassing (5.5.3) en structurele aanpassing (5.5.4) scoren de onderzochte Iraniërs hoog. Ook zijn er weinig Iraniërs die nauwelijks contacten met Nederlanders hebben.

De taalbeheersing blijkt een goede indicator van structurele aanpassing(opleiding en werk) te zijn en speelt ook een rol bij modernisme, culturele aanpassing en sociale aanpassing. Tussen de drie dimensies van aanpassing (sociaal, structureel en cultureel) werden – behalve van taal - geen samenhangen vastgesteld. Integratie verloopt langs deze dimensies niet tegelijk.

6.4. Waarmee hangen verschillen in aanpassing langs deze dimensies samen?

Deze analyse is erop gericht determinanten vast te stellen die van invloed zijn op de mate waarin Iraniërs zijn aangepast. Indirect geeft de analyse daarmee antwoord op de vraag welke factoren het succes van aanpassing van Iraniërs in de Nederlandse samenleving bepalen.

Om een antwoord op deze vraag te kunnen krijgen worden een aantal regressie analyses gedaan. Bij elk van de analyses is een van de dimensies van aanpassing de afhankelijke variabele en vormen de in hoofdstuk 4 besproken variabelen de onafhankelijke variabelen.

De onderstaande hypothesen worden getoetst, waarbij - voor aangepast - telkens een van de dimensies en (voor culturele aanpassing de drie indicatoren) wordt bedoeld.

Voor elk van de hypothesen zijn er dus drie varianten:

- De structurele variant,
- De sociale variant,
- De culturele variant,

Voor het meten van de culturele aanpassing zijn drie indicatoren gebruikt:

- De taalbeheersing,
- De rolopvattingen
- Het modernisme.

Voor elk van die indicatoren doen we een aparte analyse voor het toetsen van de onderstaande hypothesen. De resultaten van de gezamenlijke toetsing beschouwen als een verklaring voor bijvoorbeeld verschillen in structurele aanpassing.

A: Naarmate men op jongere leeftijd naar Nederland is gekomen, is men meer aangepast.

B: Naarmate men jonger is, is men meer aangepast.

C: Naarmate men langer in Nederland heeft gewoond, is men meer aangepast.

D: Naarmate men minder vaak naar de buitenlandse zender kijkt, is men meer aangepast.

E: Naarmate men beter gemotiveerd is, is men meer aangepast.

F: Mannen zijn meer aangepast dan vrouwen.

G: Politieke migranten zijn meer aangepast dan andere migranten

De hypothesen worden eenzijdig getoetst met als significantieniveau 5%.

Een verklaring voor verschillen in structurele aanpassing

Tabel 6.3. Lineaire regressieanalyse op structurele aanpassing (laag - hoog).

	Bèta
Geslacht (man - vrouw)	0.058
Huidige leeftijd (oud - jong)	0.385**
Verblijf in Nederland (kort - lang)	0.139
Buitenlandse zender (vaak - zelden)	0.260**
Motivatie NL leren (laag - hoog)	0.080
Leeftijd bij aankomst (jong - oud)	-0.352 **
Reden migratie (anders - politiek)	-0.071

$R^2=0.231$

** $P<0.01$

Dit model verklaart 23% van de variantie. Bij de beslissing of er sprake is van samenhang wordt een significantieniveau van 5% gebruikt.

Uit bovenstaande tabel valt op te nemen dat meer structureel aangepast zijn samenhangt met:

- Nu jonger zijn,
- Zelden naar buitenlandse zenders kijken,
- Jonger zijn bij aankomst in Nederland.

Hierbij worden de hypothesen A, B, en D bevestigd. Voor de hypothesen C, E F en G is dit niet het geval. (zie tabel 6.3.)

Een verklaring voor verschillen in sociale aanpassing.

Tabel 6.3.1. Lineaire regressieanalyse op sociale aanpassing. (laag - hoog)

	Bèta
Geslacht (man - vrouw)	0.007
Huidige leeftijd (oud - jong)	-0.135
Verblijf in Nederland (kort - lang)	0.178*
Buitenlandse zender (vaak - zelden)	-0.023
Motivatie NL leren (laag - hoog)	0.031
Leeftijd bij aankomst (jong - oud)	0.111
Reden migratie (anders - politiek)	-0.48

$R^2=0.026$

* $P<0.05$

Dit model bindt slechts 3% van de variantie en niet significant. Steeds wordt gekozen voor een significantieniveau van 5%.

De analyse wijst uit dat het langere verblijf in Nederland tot het verhogen van de sociale contacten tussen Iraniërs en de Nederlanders leidt. De reden van migratie, motivatie om de Nederlandse taal te leren, het gebruik van de buitenlandse zender en jonger levert geen bijdrage aan het verklaren van de contacten tussen Iraniërs en Nederlanders.

Uit bovenstaande tabel 6.3.1. blijkt dat de overige hypothesen verworpen kunnen worden. Alleen hypothese C wordt bevestigd.

Een verklaring voor verschillen in de man - vrouw rolopvattingen

Tabel: 6.3.2. Lineaire regressieanalyse op de man - vrouw rollen (Islamitisch - westers)

	Bèta
Geslacht (man - vrouw)	0.162*
Huidige leeftijd (oud - jong)	-0.43
Verblijf in Nederland (kort - lang)	0.060
Buitenlandse zender (vaak - zelden)	0.123
Motivatie NL leren (laag - hoog)	0.117
Leeftijd bij aankomst (jong - oud)	-0.010
Reden migratie (anders - politiek)	0.025

$R^2=0.076$
* $P<0.05$

Dit model verklaart ongeveer 8% van de variatie .

Uit de tabel blijkt dat het geslacht samenhang met de mate van westers georiënteerd zijn. Mannen hebben vaker islamitische rolopvattingen dan vrouwen. De andere hypothesen worden verworpen. (zie tabel 6.3.2.)

Een verklaring voor de mate van taalbeheersing

Tabel 6.3.3. Lineaire regressieanalyse op taalbeheersing (slecht - goed)

	Bèta
Geslacht (man - vrouw)	-,177 *
Huidige leeftijd (oud - Jong)	-0.090
Verblijf in Nederland (kort - lang)	0.384*
Buitenlandse zender (vaak - zelden)	0.258*
Motivatie NL leren (laag - hoog)	0.079
Leeftijd bij aankomst (jong - oud)	-0.231*
Reden migratie (anders - politiek)	0.020

$R^2=0.392$

* $P<0.05$

Het analyse model verklaart 39% van de variantie.

Taalbeheersing hangt samen met:

- Man zijn,
- Lang in Nederland verblijven,
- Zelden naar buitenlandse zender kijken,
- Op jongere leeftijd naar Nederland komen.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat er een bevestiging wordt gevonden voor de hypothesen A, C, D en F. De andere hypothesen werden verworpen. (zie tabel 6.3.3.)

Een verklaring voor de mate van modernisme

Tabel 6.3.4. Lineaire regressieanalyse op modernisme (traditionalisem - modernisme)

	Bèta
Geslacht (man - vrouw)	0.071
Huidige leeftijd (oud - jong)	0.266*
Verblijf in Nederland (kort - lang)	-0.70
Buitenlandse zender (vaak - zelden)	0.050
Motivatie NL leren (laag - hoog)	0.220**
Leeftijd bij aankomst (jong - oud)	-0.269 *
Reden migratie (anders - politiek)	-0.053

$R^2=0.095$

** P < 0.01

*P < 0.05

Dit model verklaart ongeveer 8% van de variantie.

Modernisme hangt samen met:

- Nu jong zijn,
- Jong zijn bij aankomst in Nederland,
- Hoge motivatie voor het leren van de Nederlandse taal.

De bovenstaande tabel laat eveneens zien dat de hypothesen A, B en E worden bevestigd. Andere hypothesen worden verworpen. (zie tabel 6.3.4.)

In dit laatste hoofdstuk komen alle aspecten van het onderzoek in het kort terug. In de eerste paragraaf 7.1 wordt het hele onderzoek kort samengevat. De vraagstelling wordt herhaald en de belangrijkste resultaten worden vermeld.

In paragraaf 7.2. wordt de algemene conclusie getrokken. Het geheel wordt afgesloten met een nawoord.

7.1. Kenmerken van de onderzoeksgroep

Ongeveer 20 jaar geleden kwamen de eerste Iraniërs vanwege de vestiging van de islamitische Republiek in Iran als vluchteling naar Nederland. Het huidige bevolkingsaantal in Nederland bedraagt volgens cijfers van het CBS per 2 mei 2005- 28 438 personen.

Aan dit onderzoek hebben 192 Iraniërs, ouder dan 17, deelgenomen. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 37 jaar. Meer dan de helft is getrouwd en heeft een à twee en soms meer kinderen. Het aantal mannen dat deelgenomen heeft aan dit onderzoek is groter dan het aantal vrouwelijke respondenten. Het opleidingsniveau van de respondenten in Iran en hier in Nederland is hoger dan die van de doorsnee Nederlander. Van de Iraniërs in deze studie heeft 38% een hbo-opleiding of hoger. Vergeleken met andere immigrantengroepen (zie figuur 5.3.6.1) dan zijn de verschillen nog groter. Het betreft hier hoog opgeleide mensen die in het land van herkomst in de grote steden in Iran hebben gewoond en de meeste van hen (77%) hebben nu de Nederlandse nationaliteit.

De relevante kenmerken voor deze studie zijn:

- De voornaamste reden van migratie is politiek,
- De meeste respondenten zijn op jongere leeftijd naar Nederland gekomen,
- De motivatie van de respondenten voor het leren van de Nederlandse taal is groot geweest,
- De meeste respondenten wonen langer dan 10 jaar in Nederland,
- De meeste respondenten kijken minder vaak naar buitenlandse zenders.
- De meeste respondenten hebben een leeftijd tussen 20-40 jaar.

7.1.1. Beantwoorden van onderzoeksvragen

In dit onderzoek is de volgende vraagstelling beantwoord:

In hoeverre zijn Iraniërs geïntegreerd in de Nederlandse samenleving?

De onderzoeksvragen die hierbij werden gebruikt waren:

1. *Langs welke dimensies vindt de aanpassing van migranten in een samenleving plaats?*
2. *Hoe kunnen we deze dimensies meten?*
3. *Hoe scoren Iraniërs op deze dimensies?*
4. *Hoe hangen deze dimensies met elkaar samen?*
5. *Waarmee hangen verschillen in aanpassing (langs deze dimensies)samen?*

De integratie van Iraniërs binnen de Nederlandse samenleving vindt langs drie dimensies plaats, namelijk:

- Culturele aanpassing
- Sociale aanpassing
- Structurele aanpassing

Bij culturele aanpassing werd gekeken naar het niveau van de taalbeheersing van de Iraniërs, de mate van modernisme en de mate waarin men westers dan wel Islamitisch man - vrouw rollen aanhangen. Bij sociale aanpassing ging het om onderlinge contacten van Iraniër met de Nederlanders .

Onder structurele aanpassing verstaat men deelname aan de onderwijs - en arbeidsmarkt.

De scores van Iraniër op aanpassingsdimensies.

Culturele aanpassing

Uit de verdeling van de antwoorden blijkt dat het merendeel van de ondervraagde Iraniërs in Nederland het moderne antwoord kiest. Wat betreft de culturele aanpassing van Iraniërs op de dimensie modernisme zijn relatief veel Iraniërs vooruitstrevend.

Als er een antwoord gegeven wordt op de vraag of Iraniërs (geschat met onze steekproef) de Nederlandse taal beheersen dan kan dit voor de meerderheid bevestigd worden.

Structurele aanpassing

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat de participatie van de respondenten structureel hoog is. 90% van de respondenten heeft betaald werk en of volgt een opleiding.

Sociale aanpassing

De verdeling van de scores op de dimensies van sociale aanpassing leidt tot de conclusie dat het merendeel van de Iraniërs goed is aangepast. Slechts een kleine minderheid scoort laag op deze dimensie.

Samenhang tussen aanpassingsdimensies

Over de samenhang tussen de aanpassingsdimensies zijn de onderstaande conclusies te trekken:

- Het aanhangen van meer moderne opvattingen gaat gepaard met een meer westerse man - vrouw rolpatronen.
- Het goed beheersen van de Nederlandse taal wil zeggen dat men ook meer moderne opvattingen aanhangt.
- Binnen de culturele aanpassing staat de taalbeheersing los van Islamitisch man - vrouw rolgedrag.
- Het beheersen van de Nederlandse taal speelt een belangrijke rol in de mate waarin men structureel en sociaal aangepast is.
- De mate waarin men moderne opvattingen heeft of westers georiënteerd man - vrouw rolpatronen is, hangt niet samen met structureel aangepast zijn, noch met sociaal aangepast zijn.
- Er werd geen statistisch significant verband gevonden tussen structureel aangepast zijn (zichzelf economisch redden) en sociaal aangepast zijn (omgang met Nederlanders).

7.2. Algemene conclusie

In deze studie werd onderzocht in hoeverre Iraniërs zijn geïntegreerd in de Nederlandse samenleving. De Iraniërs in dit studie zijn hoogopgeleid migranten die op de jongere leeftijd naar Nederland zijn gekomen. Ze hebben een gemiddelde leeftijd van 37 jaar en wonen langer dan 10 jaar in het Nederland. Hun motivatie voor het leren van de Nederlandse taal is hoog geweest. De meest van hun hebben een opleiding in Nederland gevolgd en momenteel participeren ze binnen de Nederlandse samenleving. De scores van Iraniërs op al drie aanpassingsdimensies is redelijk hoog. Op basis van bovenstaande bevindingen kan geconcludeerd worden dat het aanpassingsproces van Iraniërs binnen de Nederlandse samenleving succesvol is geweest. "Integratie van Iraniërs in de Nederlandse samenleving is geslaagd.

Uit bovengenoemde analyses en verklaringen valt aan te nemen dat de invloed van leeftijd bij aankomst in Nederland, de huidige leeftijd, de frequentie van het gebruik van een buitenlandse zender, een rol hebben gespeeld bij het succes van aanpassing.

In sommige gevallen geldt eveneens dat de motivatie van de respondenten voor het leren van de Nederlandse taal en het geslacht van de respondenten van invloed is op enkele elementen van de aanpassingsdimensies. Namelijk op de mate van modernisme.

Het resultaat van een aantal analyses wijst uit dat naarmate het verblijf in Nederland duurzamer is dit gunstig is voor sociale - en structurele aanpassingen en dit de mate van taalbeheersing van de respondenten positief beïnvloedt.

7.3. Nawoord

Nawoord wordt gesplitst in twee delen. Een technische verantwoording en eigen bevindingen van het onderzoek.

7.3.1. Technische verantwoording

Is betrouwbaarheid en de validiteit van het onderzoek gewaarborgd? In een onderzoek zijn er verschillende factoren die de betrouwbaarheid en validiteit kunnen beïnvloeden. Ten eerste wordt de onderzoeker zelf beschouwd als een onderzoeksinstrument, hetgeen impliceert dat onderzoeksmateriaal door een bepaalde bril waargenomen wordt. Wel is getracht zo objectief mogelijk te handelen en zo veel mogelijk empathie hebben in het perspectief van de respondenten. Het gaat er hier om dat het resultaat van het onderzoek iets aan het licht brengt over de waarnemingen van de respondenten en niet zozeer over die van de onderzoekers. Parallel aan de onderzoeker worden de gebruikte technieken voor dataverzameling gezien als een onderzoeksinstrument. De wijze waarop deze is opgesteld, kan de uitkomst van het onderzoek beïnvloeden.

Er is ook een aantal elementen dat de betrouwbaarheid en validiteit in dit onderzoek vergroot. Allereerst heeft de kwalitatieve benadering, waarbij er tijdens de interviews ruimte bestond voor het persoonlijke verhaal, een succesvolle bijdrage geleverd aan het in kaart brengen van wat er onder de respondenten leeft. De kwalitatieve benadering bood de mogelijkheid tot structureren van de vragenlijst voor het kwantitatieve onderzoeksgedeelte. De betrouwbaarheid van het kwalitatieve onderzoeksgedeelte werd vergroot door gesprekken in Nederlands taal voeren. Op deze manier werd de kans op interpretatie helemaal uitgesloten. De gesprekken werden op een band opgeslagen. Later werden de gegevens nauwkeurig en letterlijk uitgewerkt.

Naast een kwalitatief onderzoeksinstrument werd van een kwantitatief onderzoeksinstrument gebruikt gemaakt waarbij er ruimte was voor een eigen mening en eigen ervaringen met betrekking tot integratie in de Nederlandse samenleving.

De vragenlijst was een lange vragenlijst (92 vragen). Een grote vragenlijst had nadelen maar ook voordelen. Een groot aantal vragen, gericht op het achterhalen van de effecten van belangrijke factoren die van invloed zijn op aanpassingsvormen, verhoogde de betrouwbaarheid van de resultaten. De respondenten kregen daardoor namelijk voldoende kans om zich te uiten over de kwestie. Wanneer er maar een beperkt aantal vragen gericht was op deze kwestie, zou de afhankelijkheid van de kwaliteit van de vraagstelling toegenomen zijn. Het was dan nog belangrijker geweest om de vraag ondubbelzinnig te formuleren, zodat uiteenlopende interpretaties door de verschillende respondenten tot een minimum beperkt bleef. Zelfs bij een duidelijk gestelde vraag bleef interpretatie in enige mate nodig vanwege het oproepen van verschillende associaties bij de verschillende respondenten. Een groot aantal vragen verkleinde dit probleem

Het nadeel van een lange vragenlijst werkt over het algemeen demotiverend met als risico op het verliezen van veel respons. Gelet op de hoge respons van deze doelgroep kan gesteld worden dat daar in dit onderzoek geen sprake van was.

Tenslotte is het nodig om in te gaan op de generaliseerbaarheid van dit onderzoek. Statistische generaliseerbaarheid is in elk geval niet mogelijk. In dit onderzoek beschikten we niet over een zogenaamde enkelvoudige aselechte steekproef. Mogelijk is er een bias naar beter geïntegreerde Iraniërs. Bij een vergelijking van het totaal aan respondenten met het aantal Iraniërs in Nederland is overigens gebleken dat de steekproef van de sekse verdeling en leeftijd verdeling weinig afwijkt.

Het is niet aannemelijk om er vanuit te gaan dat de reikwijdte van de onderzoeksresultaten zich uitstrekt over de andere minderheidsgroepen in de Nederlandse samenleving. Een vergelijkbaar onderzoek onder verschillende minderheidsgroepen zou een goede aanvulling kunnen vormen op dit onderzoek.

7.3.2. Persoonlijke bevindingen

Over de aanpassing van Iraniërs binnen de Nederlandse samenleving is tot op heden niet zo veel bekend. De intentie was het verrichten van een breedschalig onderzoek onder en over Iraniërs in Nederland. Er zijn echter zoveel onderwerpen dat deze onmogelijk in één scriptie verwerkt kunnen worden. Daarom beperkt dit onderzoek zich tot factoren die de aanpassing van Iraniërs in de Nederlandse samenleving kan beïnvloeden. Samengevat zijn dit

- Geslacht
- De reden van migraties
- Motivatie
- Leeftijd
- De duur van het verblijf in Nederland
- Het hebben van satelliet

Voor ik begon met het schrijven van deze scriptie, had ik een globale opzet gemaakt. Naast alles wat in deze scriptie te lezen is, had ik nog veel andere ideeën. Het was een beetje moeilijk dat ik al die dingen aan de kant heb moeten schuiven. Dat ik deze onderwerpen niet aan bod kon laten komen, heeft mede te maken met het feit dat ik eerst alle benodigde kennis over aanpassing van Iraniërs binnen de Nederlandse samenleving zelf moest opzoeken. Steeds moest ik mijn onderwerp verkleinen en me beperken tot bepaalde aspecten. Oorspronkelijk heb ik gekozen voor een onderzoek naar de verschillen tussen minderheidsgroepen in Nederland. Waarvan het later bekend wordt dat binnen zo korte termijn niet haalbaar is. Wegens mijn makkelijke toegang tot Iraanse migranten heb ik gekozen voor een onderzoek onder en over Iraniërs in Nederland.

Ik realiseer me nu dat er zo veel onderwerpen zijn om te onderzoeken. Eigenlijk is het leuk om te weten dat er nog zoveel onderzocht kan worden!

Een aantal aspecten waaraan geen aandacht is geschonken, wil ik toch noemen omdat het mijn interesse nog steeds wekt. Bijvoorbeeld het verrichten van individueel onderzoek. De aandacht in deze scriptie is voornamelijk op het gezin gericht. Per huishouden kon slechts een iemand de enquête invullen waardoor veel mensen de gegevens niet ingevuld hebben.

Deel 3

Bijlagen

Bijlage 1: Literatuurlijst

- Adriaansens, H.P.M.et. al, (2003). Inburgering: educatieve opdracht voor nieuwkomer, overheid en samenleving(Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO), Den Haag 2003)
- Banning, H., (1994) In gesprek met migranten. H.Nelissen B.V.Baarn.
- Beleidsnotitie Integratie van niet-westerse migranten in Nederland, VVD-Tweede Kamerfractie, 21 februari 2004
- Berry, J.W. (1997) Immigration, Acculturation, and Adaptation.
- Bruggen Bouwen, eindrapport van de Tijdelijke commissie Onderzoek Integraiebeleid, Tweedekamer, vergaderjaar 2003-2004, kamerstuk 28689
- Bulletin over bevolking en samenleving, augustus 1997
- CDA- en VVD- nota's over immigratie/integratie 2004
- Dagevos, J. (2001), Perspectief op integratie over de sociaal - cultureel en structurele integratie van minderheden in Nederland. Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, (WRR,2001Den Haag)
- Dagevos, J., M. Gijsberts & C. van Praag (red). Rapportage Minderheden 2003. Onderwijs, arbeid en sociaal-culturele integratie. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Dagevos, J. M.. (2001) Rapportage minderheden (meer werk) SCP Den Haag, september 2001
- Dagevos, J.M. (2003b). Werkende minderheden: Beroepsniveau, tijdelijke banen en mobiliteit.
- De commissie van der Tak, 2004, Nederland integratieland, (echte integratie begint bij actieve burgerschap)
- Eppink, A.(1982). Cultuurverschillen en communicatie.
- Gijsberts, M. (2003b). Opleidingsniveau en taalbeheersing. In: Dagevos, J., M.
- Gijsberts & C. van Praag (red). Rapportage Minderheden 2003. Onderwijs, arbeid en sociaal - culturele integratie. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau
- Gowrincharn, R.(1994). Binnen de grenzen.
- Graaf, D., Kok. L., Berkhout. P.(2004) Is het mogelijk integratie te meten?
- Grimhuijzen, T.van.(1996). Krijg ze maar groot.
- <http://coaweb/fplancult/iran/IRANGEZ.HTM> 05-09-2000)
- <http://www.forum.nl> FORUM, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling
- <http://www.serc.nl>
- Investeren in integratie. (2003). Wetenschappelijk instituut van CDA)
- Investeren in integratie.(2003). Wetenschappelijk instituut van het CDA.
- Jaarverslag 2003, Integratie: Over wie en wat gaat het eigenlijk,(Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding)
- Keizer. P.K., Soeters. J. (1987). Visie op integratie. Assen, van Gorcum.
- Logger, G., Martens, J. (2000). Arden in vreemd grond.
- Martinez ,S. D., Groeneveld, S., Kruisbergen,E. (2002). Integratiemonitor.
- Matthijs. M.,Vogt, H. (1998). Versie 1.1 Migratie, Het legacy probleem aangepakt: info@serc.nl
- Meijnen.G.W. (1998).Opvoeding, onderwijs en sociaal integratie, Wolters-Noordhoff Groningen.
- Noordegraaf.M.,Teeuw.M.M.(1997). Reciprociteit en integratie, Jaargang 6, nummer 2 pp. 67-76
- Oldendorff. A.(1963). Mensen onder elkaar (Aspecten der sociale werkelijkheid), uitgeverij het Spectrum
- Onderzoek in opdracht van het ministerie van Justitie, Amsterdam, mei 2004.

- Oomkes, F.R. (1986). Communicatieleer, een inleiding, Boom, Meppel.
- Oomkes, F.R. (1996). Communicatieleer, Boom, Meppel.
- Peschar, J. (2001). Onderwijs sociologie. Wolters-Noordhoff BV Groningen/Houten.
- Pinto, D. (1994). Het virus cultuurverschillen, H. Bohn Stafleu van Loghum.
- Pinto, Y., Pinto, D. (1990). Interculturele communicatie, H. Bohn Stafleu van Loghum.
- Pinto, Y., Pinto, D. (1994). Interculturele conflicten, theorie en praktijk, Bohn Stafleu van Loghum.
- Prins, K.S., Buunk, B.P., Oudenhoven, J.P. (1993). Turken in Nederland: Sociale vergelijking in een intergroepscontext.
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkelingen, Integratie in perspectief, SDU Uitgevers, Den Haag. (1998).
- Rapportage Etnische Minderheden, (2003), Nr. 2.
- Remmerswaal, J. (1996). Handboek Groepsdynamica. H. Nelissen B.V. Baarn.
- Smeets, H.M.A.G. (2000). Jaarboek minderheden, ISBN Bohn Stafleu Van Loghum 9031332267.
- Tesser, P.T.M., Ledema, J. (2001). Rapportage minderheden (SCP) Den Haag, september.
- Tesser, P.T.M., Ledema, J., Merens, J.G.F., Praag, C.S. (1999). Rapportage minderheden, positie in het onderwijs en op de arbeidsmarkt. (Sociaal en cultureel Planbureau, SCP)
- Tillaart, Van den H., Marjolijn, O.M., Sjaak van den B., Warmerdam, J. (2000). Nieuw etnische groepen in Nederland (ITS, Instituut voor toegepaste Sociale Wetenschap (ITS) van de stichting
- Tillaart, H. van den, Olde Monnikhof, M., Berg, S. van den & J. Warmerdam (2000). Nieuwe etnische groepen in Nederland. Een onderzoek onder Vluchtelingen en statushouders uit Afghanistan, Ethiopië en Eritrea, Iran, Somalië en Vietnam. Nijmegen: Instituut voor Toegepaste Sociale wetenschappen.
- Tweede Kamer 2002 – 2003, 28 612, nr. 2.
- Tweede Kamer 2003 – 2004, 29 203, nr. 1.
- Tweede Kamer 2003 – 2004, 29 203, nr. 2.
- Tweede Kamer, vergaderjaar 2003–2004, 29 203, nr. 1 29 203 Rapportage Integratiebeleid
- Tweede kamerstuk 24226, nr.3, (1994-1995): 24).
- Visser, M.A., Snel, E. (2004). Raad over integratie (Onderzoek naar het integratiebeleid van Hengelo en de opvattingen hierover van allochtone inwoners in opdracht van de gemeenteraad Steunpunt Minderheden Overijssel (SMO).
- Watzlawick, P., Beauvin, A.B., Jackson, D. (1974). Depragmatische aspecten van de menselijke communicatie. Deventer: Van Loghum Slaterus.
- Werf, S. van der. (2004). Integratiebeleid na het parlementaire Onderzoek, (FORUM, 2004) .
- Wilterdink, N., Heerikhuizen, B. van, (1993). Samenleving een verkenning van het terrein van de sociologie. Wolters/ Noordhoff, Groningen.
- WODC/Ministerie van Justitie) en dr. R.A.H. Vos (Ministerie van VROM).
- WRR. (2001). Nederland als immigratiesamenleving Plein 1813, nr. 2-4 Wetenschappelijke Raad voor het Regering, Website <http://www.wrr.nl>
- [WWW. SM-OV.NL](http://WWW.SM-OV.NL)
- WWW.cbs.nl © Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen, 2004.
- www.Inburgeringnet.nl
- WWW.Parlando.SDU.NL
- WWW.RMO.nl

Aan het eind van de enquête was er ruimte voor respondenten om hun mening en belevingen over integratie in de Nederlandse samenleving te verwoorden. Hieronder wordt de mening van de respondenten letterlijk zonder verandering weergegeven.

R: Integratie is geen assimilatie maar aanpassing aan de grote maatschappij. Hoe ouder iemand is, hoe moeilijker het is om te integreren.

R: Integratie is het probleem niet. Het probleem ligt aan de Nederlandse arrogante houding tegenover de leef- en denkwijze van etnische minderheden. Men denkt en leeft niet op dezelfde wijze, en ziet geen enkele behoefte om zich te verdiepen en begrip op te brengen. Daaruit vloeit ook de assimilatie-eis dat op dit moment door de meeste rechtse partijen geopperd wordt. Immers door alles wat vreemd is af te keuren en te verbieden spaar je jezelf heel veel moeite. Maar men is zich er niet van bewust dat ze daarmee het recht op het maken van aanspraak op ontwikkeldheid laat varen, en dan heb ik het over Nederlanders die hun stem uitbrengen op de politieke partijen die met dit soort gedachtes hun beleid samenstellen. Men heeft het idee dat men heel erg ontwikkeld is door dat er hier in Nederland geen censuur plaatsvindt, maar maakt daar dan vervolgens geen gebruik van om het verhaal van een andere kant te bekijken. Als informatie bron beperkt men zich haast uitsluitend tot krant en NOS, waarin de etnische minderheden haast geen stem hebben. Ik zie helaas geen studiegenoten die eens een filosofieboek of geschiedenisboek ter hand nemen. Zolang er maar borrels georganiseerd kunnen worden is er niets aan de hand! Op zijn zachtst gezegd heel triest! Jongeren in ontwikkelingslanden en dictatuurlanden hebben zich beter ontplooid wat dat betreft! Met de nieuwe beleidsvoeringen dat door de rechtse partijen naar voren wordt gebracht, die het leven voor allochtonen en mensen van buiten de EU moeilijker maken, zet men zichzelf in een grote gevangenis. Zeker als landen buiten de EU de zelfde regels tegenover EU landen gaan hanteren. Waar gaat dit heen? Wat wil men hiermee bereiken? Vraag ik mezelf steeds af.

R:Ik zal nooit geïntegreerd worden. Niet hier in Nederland, niet in Iran, nergens!

R: De plannen van het integratieproces die tot op heden door de regering naar voren gebracht zijn, zijn niet succesvol geweest. Het valt op dat geen succes van de regering in dit gebied is gebonden aan het feit dat de overheidsinstanties, vooral gemeentes en ministeries, niet hebben gekund om de noodzakelijke coördinatie met minderheden of van hen afhankelijke organisaties zoals zelforganisaties van etnische groepen te maken.

R: Niet zeuren gewoon met ziel en hart doorgaan.

R: Sommige Iraniërs kennen het westerse cultuur niet, meestal denken ze oppervlakkig over het verschil tussen twee werelden meestal zijn ze inhoudelijk religieus gebleven.

R: Wordt steeds moeilijker. Geef de mensen die hier langer dan 6 jaar zijn en onder de oude wet vallen een vergunning. Verdonk is aangesteld om mensen te pesten tot dat ze zullen vertrekken uit Nederland. Dat is geen oplossing want sommige kunnen gewoon niet meer terug. We moeten zorgen dat we naar ons eigen land terug kunnen. Hier hebben we niets te zoeken, denk ik!

R: Niet alleen buitenlanders moeten zich aanpassen aan de Nederlandse cultuur maar Nederlanders moeten ook een kans geven aan buitenlanders om zich zelf te bewijzen. Ik word heel vaak afgewezen voor een leuke functie bij een bedrijf alleen omdat ik een buitenlander ben.

R: Integratie kun je niet opleggen. Je moet de middelen beschikbaar stellen voor diegenen die zich willen integreren. De nieuwkomer moet op de hoogte zijn van die middelen. Goede en succesvolle integratie eist een bepaald denkniveau.

R: Dankzij mijn eigen inzet en doorzettingsvermogen, leid ik een goed leven. Ik kan heel goed met Nederlanders omgaan. Ik kan nee zeggen wanneer ik het wil. Dat kostte me veel energie om

dat te leren. Dat is in mijn ogen een positieve uitkomst van goede integratie. Gewoon jezelf zijn/blijven.

R: Ik geloof dat iedereen een bepaalde groei meemaakt in haar/zijn leven die soms zich in een identiteitscrisis manifesteert. De zoektocht naar je eigen identiteit kan ingewikkelder worden door stressfactoren zoals emigratie, andere taal, nieuwe cultuur en gewoonten... Vele mensen proberen zich dan vast te klampen aan hun eigen kleine samenleving (b.v. Iraanse gemeenschap in NL) om de weg niet kwijt te raken. Persoonlijk heb ik het anders gedaan, ik heb (tijdelijk) alle banden gebroken en mezelf juist in het diepe gegooid... ik voel me nu 100% Iraniër en kan prima overweg met mijn Nederlandse partner en vrienden, ik geloof dat ik veel van ze geleerd heb en zij van mij.

R: Mijn wortel ligt in Iran en ik heb hier kunnen groeien.

R: niet zeuren, niet discrimineren en gewoon doen. Iraniërs doen zich heel arrogant voor. Ze praten alleen maar over een cultuur van 2000 jaar oud zonder daarbij na te denken wat ze nu over hebben gehouden van die cultuur. Dat is totaal verkeerd!

R: Taal belangrijkste taak voor iedereen en lezen. Ook respect voor elkaar.

R: Ik ben een Koerd en kom uit Koerdistan dat is bezet door het Iraanse rijk daarom voel ik me niet Iraniër en daardoor kon ik niet alle vragen correct beantwoorden maar ik heb goede contacten met de Koerdische bevolking die uit de verschillende streken van Koerdistan komen. B.v (Oost, Noord, West en Zuid Koerdistan)

R: Meedoen aan activiteiten en werken. Interesse tonen om andere culturen te leren kennen. Wereldburger zijn.

R: Is moeilijk om jezelf te vinden en je eigen definitie van integratie te vinden en dat volgen. Blijf vooral je zelf, overal heb je goede en slechte gewoontes, normen en waarden, zowel in het Nederlandse als in het Iraanse cultuur, dus maak er een mixje van en neem alles wat volgens jou klopt en pas dat toe in je leven. Je kan net zo goed een boeddhistische norm zijn, nou, NEEM het mee en pas het toe! En blijf vooral jezelf nadat je jezelf hebt ontdekt. IK woon al 18 jaar in Nederland en heb een Nederlandse partner. Ik kan me niet herinneren hoe ik geïntegreerd ben. Maar ik ben wel van mening dat de maatschappij (allochtoon en autochtoon) in Nederland dat zeer opblaast en van een mug een olifant maakt. Ik vind dit een zeer leuk initiatief. Ben enorm nieuwsgierig naar de conclusie hiervan. En ik wens je heel veel succes met je carrière.

R: Een zeer moeilijke vraag. Algemeen: de condities moeten beter vanuit de overheid worden geschapen. De heersende trend in NL op dit moment is niet bepaald bevorderlijk voor integratie

R: Niet zomaar gedaan. Als je je best doet dan lukt het ook wel. Je moet je vooral blijven bewijzen. Soms erg vermoeiend. Meer naar jezelf kijken en naar je eigen fouten en zien waarom je hebt gefaald en opnieuw proberen. Waar in deze wereld dan ook zijn er altijd tegenvallers. Een perfecte wereld bestaat niet.

R: moeizaam, de laatste jaren wordt het steeds moeilijker. Er is een enorme verharding en wantrouwen, ook minachting ontstaan t.o.v. buitenlanders, specifiek uit Islamitische regio's.

R: Ik weet het niet welke definitie van integratie hanteert u? Integratie voor mij betekent participeren in de samenleving. Dat doe ik het wel, in verschillende aspecten. De negatieve beeldvorming was echter voor mij altijd een grote belemmering om me hier huis te voelen, ondanks mijn actieve participatie in de samenleving

R: Racisme en discriminatie zijn de grootste belemmering. Autochtone Nederlanders verwachten meer assimilatie van allochtonen dan hun integratie en dit komt naar mijn mening uit hun arrogante houding jegens andere culturen. We weten dat ze vroeger kolonisten zijn geweest. Ze beschouwen mensen uit Afrikaanse en Aziatische culturen als minderwaardig. Ze beschouwen zichzelf als superieur aan anderen. Deze houding zorgt ervoor dat ze geen voldoende kansen aan de mensen geven mits ze zich assimileren. Ik ben getuige geweest dat de mensen die zich assimileren aan de autochtone Nederlanders en blindelings alles van hen overnemen veel meer kansen krijgen van hen.

R: Ik ben minder gebonden aan een bepaalde cultuur of religie. Ik voel me meer vrij, onafhankelijk, wereldmens, wereldburger.

R: * Eenzijdig (de meeste allochtonen willen dat graag). Al is het dan alleen vanuit de noodzaak of overlevingsstrategie. * Superioriteitsgevoel vanuit de kant van de sommige Nederlanders. Onbewust wordt er een gevoel van een tweederangs burgers gecreëerd. * Integratie is goed mits je dat niet verwacht met assimilatie. Het moet vanzelf gaan en niet bv. door middel van een cursus. Sommige vragen zijn niet echt relevant. Bv. verschil tussen gezinnen of relatie waarbij een Nederlander is en de andere Iraniër of Iraanse. Er wordt ook geen rekening gehouden met kinderen onder de schooltijd en halfbloedige en zo...

R: In het begin was het moeilijk, vooral mijn ouders hadden er moeite mee en waren heel streng met het opvoeden van hun kinderen. Maar nu het gaat prima met mij en met mijn ouders.

R: Mijn eerste stap op de Nederlandse bodem ging gepaard met direct contact met Nederlanders omdat er toen maar 12 Iraniërs hier woonden. De Nederlanders hebben mij zeer vriendelijk, gastvrij en met open armen ontvangen. Ik heb Iran nooit gemist en had/heb ik nooit een wens gehad om naar Iran terug te keren. Als je meer dan 30 jaar hier woont, loopt alles vanzelfsprekend voor je. Integratie begint bij de Nederlandse taal en begrijpen van de bevolking in hun doen en laten. Ik neem ze zoals ze zijn en ik waardeer mijzelf zoals ik ben. Nederland hoort bij mij als een doorn bij een roos. Je kunt oudere Iraniërs moeilijk of sporadisch achter de computer krijgen, Je ziet ze vaker in de concerten, Islamitische bijeenkomsten of bij elkaar thuis. Je manier van onderzoeken bereikt waarschijnlijk, alleen de goed opgeleiden met een baan of via maatschappelijk betrokken instelling. Een persoonlijk interview met de grote groep werklozen, drugsgebruikers, Hang-ouders tot artsen, advocaten en sociologen geeft een betere of ander beeld over in Iran geboren Nederlanders. Je enquête is algemeen, simpel en niet uitgebreid. De uitslag hiervan kan geen garantie bieden tot een juiste conclusie.

R: Nederlandse autochtonen willen de allochtonen niet accepteren. Zij zijn zelf de belangrijkste oorzaak dat integratie mislukt er is geen Iranese taal. Er zijn wel Iraanse talen, waaronder het Perzisch behoort. Sommige vragen zijn te amateuristisch. Veel te veel meegesleurd door de hype die nu op de Nederlandse Media wordt gezien en gehoord.

R: Mijn moeder is Iraanse, mijn vader Nederlander. Vader werkte in Nederland en moeder kon hier ook goed aan een baan komen. Andersom zou dit wat moeilijker zijn.

R: Ik vind integratie van Iraniërs is redelijk maar niet voldoende.

R: Als je inzet en initiatief neemt zijn er zat mogelijkheden om je te ontplooiën. Integratie is een bewuste keuze. Je moet willen deelnemen aan de nieuwe maatschappij waar je in leeft. Hoe meer je daarin investeert, des te meer je wordt geaccepteerd en verder komt in de maatschappij.

R: Je zal nooit geaccepteerd worden in de maatschappij! Dat zal nooit gebeuren, maakt niet uit hoe goed je je best doet of niet. Je bent anders, ja zult altijd anders blijven. Eenmaal een buitenlander, altijd een buitenlander! Houd jezelf niet voor de gek met dat gezeik...

R: Is soms moeilijk vooral als je veel Iraanse vrienden hebt.

R: Wat taal betreft heb ik goed les gekregen, en wat cultuur betreft ben ik niet voldoende geïnformeerd en bovendien heb ik niet veel Nederlandse vrienden gehad.

Toen ik pas in Nederland was, heb ik meer integratie willen doen. Ik werk nu en op dit moment wil ik graag meer contacten met Iraniërs omdat wij twee verschillende culturen hebben.

R: Integratie kent ook zijn grenzen! Als iemand perfect Nederlands spreekt, en thuis ook Perzisch spreekt, is dat ook voldoende, ben ik van mening! Ik ben benieuwd naar Nederlanders die in Duitsland, Verenigde Staten wonen, of die ook thuis Duits of Engels Spreken?!?!?! Ik denk toch Nederlands, dus dat verbaast me niet dat iemand, probeert zijn moedertaal te spreken. Wens je veel succes met je opleiding.

R: NL-ers hebben het hoog op met hun cultuur en onderschatten de adaptieve waarde van alle andere niet-westerse culturen.

R: Een proces van het zijn naar het worden. Aantasten, proeven, eigen maken of afstoten.

R: Integratie moet geen opgelegde taak zijn, anders is de mislukking gegarandeerd. Het moet een behoefte zijn, een verlangen, nieuwsgierigheid. Als dit er niet is, forget it!

R: Integratie is erg goed verlopen, omdat ik op jonge leeftijd in Nederland kwam wonen.

R: Het is niet makkelijk geweest, alles was anders en ik merk dat ik mijn best toch gedaan heb om zo goed mogelijk te kunnen integreren maar na een tijdje kwam ik er achter dat men meer nodig heeft dan alleen maar eigen wil, zoveel externe hulp dan interne.

R: In het begin zijn we erg goed begeleid en is alles wel goed verlopen. Tegenwoordig heb ik het gevoel dat het leven steeds moeilijker wordt en Nederlanders steeds meer voorzichtiger worden!

R: Het is zeer afhankelijk van achtergrond en vroegere opvoeding.

R: Minder erover hebben, bv meer doen voor vrouwen, eerlijk wezen over beleid.

R: Ik ben in Nederland opgegroeid en voel me daar goed bij. Ik heb daarom ook geen problemen met integreren. Voor mij is het zeer belangrijk om de Nederlandse taal te beheersen, omdat ik in Nederland wil groeien.

R: Hoe goed je ook integreert in de Nederlandse cultuur, er wordt altijd als buitenlander naar je gekeken. Ik kwam hier toen ik 4 was. Werk al vanaf mijn vijftiende (bijbaantjes). Heb netjes mijn VWO in één keer afgerond, studeer nu aan de Universiteit en werk ernaast bij een bedrijf (8 uur per week) en geef les aan de universiteit (14 uur per week). Dus volkomen geïntegreerd zou je zeggen, maar toch voel ik mij hier na 18 jaar nog steeds niet thuis en dat vind ik erg jammer. Ik vind namelijk dat ik er alles aan heb gedaan wat in mijn macht ligt om me aan te passen en mee te doen in deze samenleving, maar als buitenlander wordt er toch anders naar je gekeken en krijg je uiteindelijk andere kansen. Helaas.

R: Integratie is makkelijk als je dat wilt.

R: De vraag A13(Wat is uw Status?) heeft weinig antwoorden. Bv. Ik ben geen van de alle.

R: Is te eenzijdig.

R: Ik weet niet of ik toen ik naar Nederland kwam, ik wist gelijk dat het bouwen van nieuw bestaan in een nieuwe omgeving erg zwaar zal worden. Maar ik zag het als een uitdaging. Ik weet niet zeker of ik dit het integratieproces moet noemen. Ik ben er van overtuigd dat mijn open houding mij veel heeft geholpen. Ik heb van huis uit geleerd dat de veranderingen nieuwe

kansen met zich mee kunnen brengen. Mijn verblijf in Nederland zag ik en zie ik nog steeds als een uitdaging en ik vind het heerlijk.

R: Ieder samenleving kent talloze kansen en bedreigingen. Voor een starter is het buiten gewoon moeilijk om deze kansen te benutten en de bedreiging om het te vermijden. Dit wegens gebrek aan kennis over de nieuwe samenleving. Dat maakt de integratie voor ieder individu anders. Daarom heb ik vaak moeite met het woord integratie. Wat voor mij integratie is, kan voor het andere iets anders betekenen. (Bijvoorbeeld verwesterd) ik voel me niet voor 100% Iraniër maar ook niet voor 100% Nederlander. Ik ben een nieuwe mens en ik ben er erg blij mee.

R: Het is vaak moeilijker voor mensen ouder dan 25 en vooral voor sentimentele mensen. Meer professionele hulp bij deze groep.

R: mijn zwarte haar zegt toch dat ik niet geïntegreerd ben!!! Samenleving bepaald mee of je geïntegreerd bent. En in deze "Nederlandse samenleving" is integratie niet mogelijk. Mijn partner is Nederlandse. In je lijst zag ik geen ruimte voor succes.

R: Ik ben goed geïntegreerd...zegt men althans. Dit betekent echter niet dat ik nu 'van ons' ben en zal blijven. Daarvoor word ik te vaak teleurgesteld door 'ons'. Integreren hoeft niet moeilijk te zijn maar dat wordt het wel gemaakt doordat er teveel op gehamerd wordt. Bovendien heeft het huidige politieke en sociale klimaat ervoor gezorgd dat integratie nu een beladen begrip is wat het eerder niet was.

R: Integratie is 'leuk' zolang het niet door je strot wordt gepropt. Als men wil dat je integreert moet men je niet eerst in een hoek stoppen want dan kom je er moeilijk (niet) uit met als gevolg verdere vervreemding.

R: Het gaat altijd niet zo makkelijk als je graag wilt. Je moet voor deze procedure om je geïntegreerd te voelen, geduld hebben.

R: Er waren wel af en toe situaties waarbij ik me niet op mijn gemak voelde en mij buiten gesloten voelde. Geef tijd en ruimte aan jezelf. Het komt goed.

R: Integreren zit in mens zelf. Wie zich meer bij een wereldwijde samenleving voelt integreert beter, makkelijker dan anderen. Wie zich vast aan een geloof of ideologie verbindt kan moeilijk integreren. Nationalisme en egoïsten kunnen ook moeilijk integreren.

R: In feite is integreren een ingewikkeld onderwerp die niet zo makkelijk opgelost wordt. Men mag met verschillende redenen buiten zijn geboorte land immigreren. Van ene kant wil hij zijn eigen cultuur en geloof vast houden en geen enkele van zijn verhouding en zijn eigenschappen loslaten. Daardoor vindt het integreren moeilijk plaats in zijn leven. Van andere kant nemen de burgers van het land - waar hij woont - afstand van hem. Volgens hen is hij of zij verplicht om te integreren omdat hij in minderheid is. Volgens mij kunnen mensen elkaar in dit geval steunen

R: doordat ik als kind naar Nederland kwam ik voel me altijd 100% Iraans en wil niet daar van afwijken maar mijn flexibiliteit is groot en ik kan mij over aan aanpassen.

R: Taal leren en met andere mensen in contact te komen.

R: De regering kan meer aandacht aan migranten besteden om aan het werk zetten en opleidingen aan bieden.

R: waar en wil is is een weg. Je moet diep uit je bodem van je hart willen om integreren. Dan is het echt eenvoudig en makkelijk om te doen.

R: wij wonen in een asielzoekercentrum. Wij gaan naar school om Nl taal te leren spreken en de Nl cultuur te leren kennen.

R: Ik ben een uitgeprocedeerde asielzoekers. Zonder status heb ik geen identiteit.

R: Om te integreren om je hier thuis voelen. Vervolgens moet je in deze maatschappij participeren. Pas daarna kun je misschien zich geïntegreerd voelen.

R ; Ik ben een geïntegreerde asielzoekers zonder status.

R Ik vind het leuk om in alle gebieden met de Nl cultuur integreren.

R: Integratie van mensen van ander cultuur lijkt op olie vlekken in het water.

R: integreren wel maar niet geheel opgenomen worden.

R: R: wij wonen nog in AZC en wij zijn niet binnen die samenleving. Daarom is nog vroeg om onze ervaringen te schrijven. Maar ik denk dat de combinatie van de positieve delen van die twee culturen is beste manier van het leven in Nederland.

R: moeilijk en soms kwetsend maar jij leert en jij wordt hard om verder in het leven zich ontwikkelen.

R: Iraniërs passen zich makkelijker aan een andere cultuur. Integreren is makkelijker dan geheel opgenomen worden.

R: In de eerste plaats zijn wij zelf schuldig. Wij moeten niet de schuld van mislukte integratie aan de Nederlanders geven. Religieuze overtuigingen van een iemand leidt soms tot innerlijke strijd en spanningen op vele gedragingen. Als je zelf niet kent kun je anderen ook niet kunnen. Wie wil hier integreren moet ze eerst zelf kennen. Wanneer heb ik zelf gekend en heb ik zelf van de religieuze, cultureel en morele belemmeringen vrij heb gemaakt kin ik makkelijker hier integreren.

R: integreren binnen de NL samenleving was niet moeilijk voor mij. Want ik ben in een open gezien opgevoed waarin de mannen en vrouwen gelijke rechten hadden.

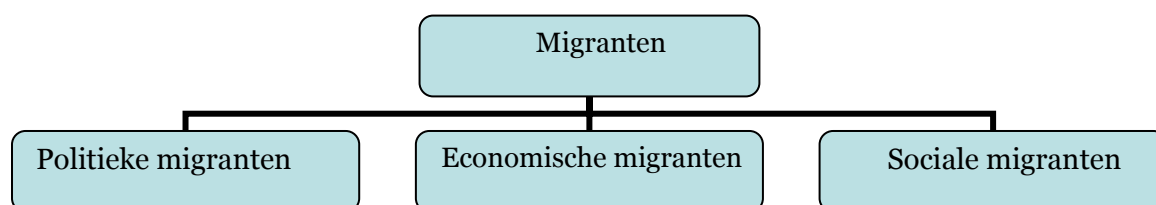

¹Politieke migratie: migratie om politieke redenen, zoals schending van mensenrechten, gebrek aan veiligheid, onafhankelijk worden van koloniën in eigen land.(CBS)

Economische migratie: migratie om economische redenen. Vooral het gevolg van verschillen in welvaart, economische bestaansmogelijkheden en werkgelegenheid. (CBS)

Sociale migratie: migratie om sociale redenen zoals gezinshereniging, gezinsvorming en mensenrechten. (CBS)

De «immigrant», in de ware zin van het woord, is de vreemdeling die de migratie heeft meegemaakt, d.w.z. de beweging van de oorspronkelijke woonplaats naar de plaats waar hij zich gaat vestigen(Jaarverslag,2003).

Figuur: Soorten migranten

Politieke vluchtelingen: Mensen die gegronde redenen hebben om te vrezen dat zij in hun eigen land vervolgd worden vanwege een godsdienstige of politieke overtuiging of nationaliteit, of omdat zij behoren tot een bepaald ras of bepaalde sociale groepering.(CBS)

Economische vluchtelingen: Mensen die hun geboortestreek ontvluchten vanwege honger, werkeloosheid of een gebrekkig bestaan. Ze hopen een beter bestaan op te bouwen. (CBS)

² Het wordt met de Chi² de gevonden aantallen vergeleken met de verdeling volgens het CBS.

Voor het bepalen van de representativiteit van de steekproef wordt een Chi²- square analyse gedaan. De Chi²-toets gebruikt men voor het analyseren van categorische variabelen, bijvoorbeeld om te berekenen of twee of meer proporties van elkaar verschillen. Deze toets wordt gebruikt om geobserveerde data te vergelijken met data die we zouden verwachten op basis van de nulhypothese van onafhankelijkheid.

Bijlage 4: Correlatie analyse

	Sociale aanpassing	Structurele aanpassing	Modernisme	Westers traditioneel versus	Taalbeheersing
Sociale aanpassing		,139	,093	-,001	,163(*)
Structurele aanpassing	,139	1	,060	-,043	,409(**)
Modernisme	,093	,060	1	,282(**)	,133
Westers versus traditioneel	-,001	-,043	,282(**)	1	,104
Taalbeheersing	,163(*)	,409(**)	,133	,104	1

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).]

Sociale aanpassingsdimensie

De scores op deze dimensie lopen van 1 tot 7. 1 is de laagste score en 7 is de hoogste score. Score 1 is dat men het minste sociaal aangepast is en score 7 is dat men het meeste sociaal aangepast is. De andere scores liggen tussen deze twee scores. Langere verblijf in Nederland blijkt van invloed te zijn op de mate van sociale contacten van de respondenten, (zie 6.3.1.)

Structurele aanpassingsdimensie

De scores van de respondenten op deze dimensie lopen ook van 1 tot 7. Score 1 betekent dat een respondent niet structureel aangepast is en score 6 en 7 betekent dat een respondent wel in hoge mate structureel aangepast is.

De aspecten die van invloed zijn geweest op de mate van structurele aanpassing zijn: (zie 6.3.)

- Jonger zijn,
- Zelden naar buitenlandse zenders kijken,
- Jonger zijn bij aankomst in Nederland.

Culturele aanpassingsdimensie

De culturele aanpassing is op drie manieren geïndiceerd.

- Taalbeheersing
- Modernisme
- Man -vrouw -rollen (Islamitisch versus westers)

1) Taalbeheersing: De scores op deze indicator liep van 0 tot 10. Een score 0 wil zeggen “geen enkele beheersing van de Nederlandse taal” en de score 10 “een goede beheersing van de taal.

Uit de analyse blijkt (zie 6.3.3.) dat de taalbeheersing samenhangt met:

- Man zijn,
- Lang in Nederland verblijven,
- Zelden naar buitenlandse zender kijken,
- Op jongere leeftijd naar Nederland komen.

2) Modernisme

De scores op deze indicator voor het indiceren van culturele aanpassing liep van 1 tot 5. Bij score 1 koos de respondent het traditionele standpunt en bij score 5 koos de respondent het moderne standpunt. (zie 5.5.3.1.)

Modernisme hangt samen met (zie 6.3.4.)

- Nu jong zijn,
- Jong zijn bij aankomst in Nederland,
- Hoge motivatie hebben voor het leren van de Nederlandse taal.

3) Islamitisch versus westers rolpatroon: De scores van deze indicator liep van 1 tot 3. (zie 5.5.3.2.) Score 1 betekent dat men het meeste traditionele ingesteld is en de score 3 geeft aan dat men het meeste moderne opvattingen heeft. De mate van westers georiënteerd zijn hangt samen met het geslacht. Mannen hebben meer islamitische rolpatronen dan vrouwen. (zie 6.3.2.)

Naam	Beroep
Meneer A. Nazarian.	Advocaat, Officieel tolk
Meneer A. Salami	Iraanse schrijver/ journalist
Meneer H. Khorami	Sociaal juridisch dienst(Bachelor, SJD)
Meneer M. R. Eskandari	Agoog (Bachelor, SPH)
Mevrouw N. Rezwani	Inspecteur van rijksfinanciën
Mevrouw M. Gondjeshki	Psycholoog(Bachelor, psychologie)
Mevrouw C. Gasemi	Sociaal cultureel werkster
Meneer Darius Madejless	Politicooloog/ Officieel tolk /Vertaler
Meneer A. Ellian	Universitaire hoofddocent rechtstheorie aan de Rijksuniversiteit Leiden(RUL)Vrij universiteit Amsterdam
Mevrouw H. Ghorashi	Assistant professor in organizational anthropology
Meneer M. Lawaie	Arts
Meneer M. van Den Bos	Senior researcher & Iran-deskundige
Meneer M. Salavati	Fysiotherapeut/ acupuncturist (ook eigen praktijk)
Mevrouw A. Sobhani	Kliniek psycholoog (DRS)
Meneer Kader Abdolah	Nederlandse schrijver
Mevrouw P. Rahimi	Docent
Meneer N. Kalantar	Hoogleraar Natuurkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG)
Meneer T. Atabaki,	Hoogleraar universiteit Utrecht/Amsterdam, Docent geschiedenis.

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Psychologische, Pedagogische en Sociologische Wetenschappen
Vakgroep Sociologie

Betreft: Vragenlijst over integratieproces van Iraniërs in Nederland.

Groningen, 08 maart '05

Geachte Iraniërs,

Ik ben Tahereh Khorrami. In het kader van mijn studie sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen ben ik bezig met een onderzoek over het integratieproces van Iraniërs in Nederland. Om dit proces goed in beeld te kunnen brengen heb ik de steun en medewerking van alle Iraniërs hard nodig. Bij deze wil ik jullie vragen om me te steunen door het invullen van de vragenlijst. Wilt u deze ook aan uw kennissen, vrienden en familie geven? De gegevens worden anoniem opgenomen in een bestand. Met het invullen van deze enquête bewijst u zichzelf, de Iraanse/Nederlandse samenleving en natuurlijk onze multiculturele samenleving een enorme dienst.

Met vriendelijke groeten,

Tahereh Khorrami

Adres: Ossehoederstraat 2
9742 TM Groningen

Tel: 050-5731747

E-mail: khorrami2@gmail.com

Enquête Iraniërs in Nederland

VRAGENLIJST DOOR SLECHTS EEN PERSOON UIT EEN HUISHOUDING IN TE VULLEN.

A

Ik leg u eerst wat algemene vragen voor:

A1 Geslacht

Man 1

Vrouw 2

A2 Waar bent u geboren?

Nederland 1

Iran 2

Ergens anders 3

A3 Leeftijd

17 – 24 jaar 1

25 – 34 jaar 2

35 - 44 jaar 3

45-64 jaar 4

65 jaar en ouder 5

A4 Hoe woonde u in Iran?

Grote stad >100.000 1

Kleine stad 10.000- 100.000 2

Dorp/ platteland < 10.000 3

A5 Hoe is uw woonsituatie?

Gezin met kinderen 1

Eenouder gezin 2

Samenwonend zonder kinderen 3

Alleenwonend 4

DE VRAGEN A6 EN A7 INDIEN OPLEIDING CQ WERK IN IRAN GEHAD.

A6 Hoogste in Iran genoten opleiding (Maak de opleiding vergelijkbaar aan die in Nederland)

Analfabeet 1

Lager onderwijs 2

LBO/MAVO 3

HVO-VWO 4

MBO 5

- HBO 6
- Universiteit 7
- Gepromoveerd 8
- Anders..... 9

A7 Wat was uw beroep in Iran? (vergelijkbare aan Nederland)

Invullen op stippellijn

.....

Indien geen beroep:

- Scholier/student 1
- Werkloos/werkzoekend 2
- Huisvrouw/huisman 3
- WAO/AOW/VUT/ uitkering 4

A8 Heeft u in Nederland wonende kinderen? Zo nee, ga naar vraag A11.

- Ja, nog thuis wonend 1
- Ja, niet meer thuis wonend 2
- Ja, sommige nog thuis 3
- Nee, ik heb geen kinderen 4

A9 Hoeveel in Nederland wonende kinderen hebt u?

- Een 1
- Twee 2
- Drie 3
- Vier of meer 4

INDIEN IN NEDERLAND WONENDE KINDEREN:

A10 Opleidingsniveau van in Nederland wonende kinderen (eventueel omgezet naar de Nederlandse benaming)

	Kind 1	Kind 2	Kind3	kind4
Lager onderwijs	☐ 1	☐ 1	☐ 1	☐ 1
LBO/MAVO	☐ 2	☐ 2	☐ 2	☐ 2
HVO-VWO	☐ 3	☐ 3	☐ 3	☐ 3
MBO	☐ 4	☐ 4	☐ 4	☐ 4
HBO	☐ 5	☐ 5	☐ 5	☐ 5
Universiteit	☐ 6	☐ 6	☐ 6	☐ 6
Gepromoveerd	☐ 7	☐ 7	☐ 7	☐ 7
Anders.....	☐ 8	☐ 8	☐ 8	☐ 8

A11 Tot welke Godsdienst rekent u zich?

- Christen 1
- Moslim 2
- Joods 3
- Bahaie 4
- Zoroastrisch 5
- Atheïsten, geen 6
- Anders..... 7
- Humanisme 8
- Spiritueel 9
- Mitraïst 10

A12 Hoe lang bent u in Nederland?

- 0 tot 5 jaar 1
- 5 jaar tot 10 jaar 2
- Langer dan 10 jaar 3

A13 Wat is uw Status?

- Nederlandse Nationaliteit 1
- In asiel procedure 2
- Uitgeprocedeerde 3
- Uitgenodigd (studeren) 4

B**B1 Welke opleiding heeft u (evt partner) in Nederland afgerond?**

	Uzelf	(evt partner)
Niveau 1	☐ 1	☐ 1
Niveau 2	☐ 2	☐ 2
Niveau 3	☐ 3	☐ 3
Niveau 4	☐ 4	☐ 4
NT1	☐ 5	☐ 5
NT2	☐ 6	☐ 6
LBO	☐ 7	☐ 7
MBO	☐ 8	☐ 8
HBO	☐ 9	☐ 9
Universiteit	☐ 10	☐ 10
Gepromoveerd	☐ 11	☐ 11
Anders,nl.....	☐ 12	☐ 12

DAN NU EEN AANTAL VRAGEN OVER WERKEN EN INKOMEN.

INDIEN BETAALD WERK (EVT PARTNER):

C1 Hebt u (evt partner) betaald werk?

	U zelf	(evt partner)
Ja, vast contract	☐ 1	☐ 1
Ja, tijdelijk contract	☐ 2	☐ 2
Nee, niet meer	☐ 3	☐ 3
Nee, nooit gehad	☐ 4	☐ 4

C2 Volgt u (evt partner) (ook) een opleiding?

	U zelf	(evt partner)
Ja, voltijds	☐ 1	☐ 1
Ja deeltijds	☐ 2	☐ 2
Nee	☐ 3	☐ 3

C3 Zoekt u (evt partner) nu (andere) werk?

	U zelf	(evt partner)
Ja	☐ 1	☐ 1
Nee	☐ 2	☐ 2

C4 Belangrijkste bron (gezins)inkomen

Betaald werk (zelf)	☐ 1
Betaald werk partner	☐ 2
Betaald werk (beide)	☐ 3
AOW, pensioen	☐ 4
Studiefinanciering	☐ 5
WW	☐ 6
Bijstand	☐ 7
Arbeidsongeschikt WAO	☐ 8
Geen inkomen	☐ 9

C5 Doet u (evt partner) vrijwilligerswerk?

	U zelf	(evt partner)
Ja,	☐ 1	☐ 1
Nee, wel gedaan	☐ 2	☐ 2
Nee	☐ 3	☐ 3

- C6**   **Krijgt u (evt partner) een uitkering?**
	U zelf	(evt partner)
Ja	☐ 1	☐ 1
Nee	☐ 2	☐ 2

C7   **Veel van mijn Iraanse vrienden werken.**

Ja, iedereen	☐ 1
Ja, sommigen	☐ 2
Nee, weinig	☐ 3
Nee, geen	☐ 4

C8   **Veel van mijn familieleden werken.**

Ja, allen	☐ 1
Ja, sommigen	☐ 2
Nee, weinig	☐ 3
Nee, geen	☐ 4

D

DE VOLGENDE VRAGEN GAAN OVER WONEN EN DE CONTACTEN DIE U HEBT.

D1   **Hoe ziet de samenstelling van uw woonwijk eruit?**

Hoofdzakelijk Nederlanders	☐ 1
In verhouding meer Nederlanders	☐ 2
Ongeveer evenveel	☐ 3
In verhouding meer buitenlanders	☐ 4
Hoofdzakelijk buitenlanders	☐ 5

D2   **Hoe vaak hebt u contact met uw burenen?**

(Bijna) elke dag wel even	☐ 1
Elke week	☐ 2
Zelden	☐ 3
Nooit	☐ 4

D3   **Hoe vaak bezoekt u of krijgt u bezoek van Nederlandse kennissen**

Gemiddeld 1x per week (of vaker)	☐ 1
Gemiddeld 1x per maand	☐ 2
Een paar maal per jaar	☐ 3
Nooit	☐ 4

D4 Hoe vaak bezoekt u of krijgt u bezoek van uw familie(Iraanse)?

- Gemiddeld 1x per week (of vaker) 1
Gemiddeld 1x per maand 2
Een paar maal per jaar 3
Nooit 4

D5 Hoe vaak bezoekt u of krijgt u bezoek van Iraanse kennissen?

- Gemiddeld 1x per week (of vaker) 1
Gemiddeld 1x per maand 2
Een paar maal per jaar 3
Nooit 4

D6 Had u graag meer contacten met Nederlanders gehad?

- Ja, meer 1
Nee, voldoende nu 2

D7 Had u graag meer contacten met Iraniërs gehad?

- Ja, meer 1
Nee, voldoende nu 2

DEZE VRAAG ALLEEN INVULLEN ALS U THUISWONENDE SCHOOLGAANDE KINDEREN HEBT:

D8 Komen er Nederlandse kinderen bij uw kinderen op bezoek?

- Regelmatig, enkele keren per week 1
Elke week wel 2
Gemiddeld eens per maand 3
Zelden, een paar keer per jaar 4
Nooit 5

DEZE VRAAG ALLEEN INVULLEN ALS U THUISWONENDE SCHOOLGAANDE KINDEREN HEBT:

D9 Hoe is uw contact met de school van uw kinderen?

- Goed 1
Gaat wel 2
Slecht 3

D10 Bent u (evt partner) lid van een sportclub?

	U zelf	(evt partner)
Ja	☐ 1	☐ 1
Nee	☐ 2	☐ 2

D11 Bent u (evt partner) lid van een Nederlandse politieke partij of sociaal-culturele vereniging?

	U zelf	(evt partner)
Ja	☐ 1	☐ 1
Nee	☐ 2	☐ 2

D12 Bent u (evt partner) lid van een Iraanse politieke partij of sociaal-culturele vereniging?

	U zelf	(evt partner)
Ja	☐ 1	☐ 1
Nee	☐ 2	☐ 2

D13 Neemt u deel aan Nederlandse sociaal-culturele activiteiten, zoals bioscoopbezoek of het gaan naar theater voorstellingen enz..

	U zelf	(evt partner)
Ja, regelmatig	☐ 1	☐ 1
Nee	☐ 2	☐ 2
Soms	☐ 3	☐ 3

D14 Als er bij u een gezellige buurtbijeenkomst wordt georganiseerd, gaat u daar dan naar toe?

	Uzelf	(evt partner)
Ja	☐ 1	☐ 1
Soms	☐ 1	☐ 2
Nee	☐ 1	☐ 3

D15 Neemt u deel aan de Iraanse sociaal-culturele activiteiten, zoals Norooz, Jalda en activiteiten van Iraanse gemeenschap?

	U zelf	(evt partner)
Ja	☐ 1	☐ 1
Soms	☐ 2	☐ 2
Nee	☐ 3	☐ 3

D16 Neemt u deel aan de verkiezingen?

	Uzelf	(evt partner)
Ja, elke keer gestemd	☐ 1	☐ 1
Soms	☐ 2	☐ 2
Nee, nog nooit gestemd	☐ 3	☐ 3

DEZE VRAGEN (BEGINNEND MET EEN E) ZIJN BEDOELD VOOR GEZINNEN EN SAMENWONENDEN EN GAAN OVER DE MANIER WAAROP MEN MET ELKAAR OMGAAT ALLEEN WONENDEN OF EENOUDERGEZINNEN, ANTWOORDEN ZOALS ZIJ DENKEN “DAT ZOU MOETEN OF HOREN”

E1 Wie neemt uiteindelijk de belangrijkste beslissingen in het huis?

- Man 1
Vrouw 2
Beiden, in overleg 3

E2 Wie kookt meestal het eten?

- Man altijd, vrouw nooit 1
Man meestal, vrouw soms 2
Man soms, vrouw meestal 3
Man nooit, vrouw altijd 4
Beide, ongeveer even vaak 5

E3 Hoe is de positie van man en vrouw in het huis?

- Gelijk 1
Man heeft meer te zeggen 2
Vrouw heeft meer te zeggen 3

E4 De verantwoordelijkheid voor het huishouden ligt:

- Meer bij man 1
Meer bij vrouw 2
Bij beide evenveel 3

E5 De verantwoordelijkheid voor het geld ligt

- Meer bij man 1
Meer bij vrouw 2
Bij beide evenveel 3

Indien thuiswonende kinderen:

E6 Wie zorgt er binnen uw huishouden voor de kinderen?

- Man 1
Vrouw 2
Beiden, in overleg 3

E7 Wie blijft er thuis wanneer het kind ziek thuis is?

- Man 1
Hangt er vanaf 2
Vrouw 3

E8 Een vrouw moet stoppen met werken wanneer ze een kind krijgt.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

E9 Man mag vrouw slaan.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

DEZE VRAGEN ZIJN OOK WEER DOOR IEDEREEN IN TE VULLEN:

F

F1 Een kind van 18 jaar mag zelf beslissen om met een opleiding te stoppen.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

F2 Een kind van 18 jaar mag zelf beslissen over geld dat hij/zij verdient.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

F3 Een meisje van 18 jaar mag zelfstandig gaan wonen.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

Indien geen thuiswonende kinderen: "Stel dat u thuiswonende kinderen had".

F4 Mijn kinderen mogen naar het zwembad gaan.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

F5 Mijn kinderen mogen zelf hun aanstaande partner kiezen.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

F6 Mijn kinderen mogen een vriendin of vriendje hebben. (verkering of relatie met een ander sekse)

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

F7 Mijn kinderen mogen naar de disco gaan.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

F8 Mijn kinderen mogen dragen wat ze willen.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

F9 Mijn kinderen moeten naar een school gaan die bij mijn religie geloof past.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

G

DEZE VRAGEN GAAN OVER ZAKEN DIE (DEELS) MET HET GELOOF TE MAKEN HEBBEN.

G1 Mijn kinderen mogen een andere naam kiezen als ze willen.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

G2 Mijn kinderen moeten met een moslim(a) /Iraniër trouwen.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

G4 Mannen en vrouwen mogen elkaar hand geven.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

G5 Iedereen mag zijn /haar mening uiten.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

G6 Men mag zelf bepalen hoe hij/zij in het leven wil staan?

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

G7 Ik heb respect voor andermans religie en cultuur.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

G8 Als men wil scheiden dan mag dat.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

G9 Ik houd me 100% aan de regels, waarden en normen van Iraanse cultuur.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

G10 Ik houd me 100% aan de regels, waarden en normen van Nederlandse cultuur.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

INDIEN EEN PARTNER (OF ANDERS: "STEL DAT U EEN PARTNER HAD")

G11 Mijn partner mag alleen op reis gaan.

- Helemaal mee oneens 1
Deels oneens 2
Neutraal 3
Deels eens 4
Helemaal mee eens 5

G12 Hoe denkt u over homoseksualiteit?

- Accepteer als normale vorm van seksualiteit 1
Accepteer, maar niet normaal 2
Accepteer het niet 3

H

DEZE VRAGEN GAAN OVER DE BEHEERSING VAN DE NEDERLANDSE TAAL.

H1 Hoe goed begrijpt u de Nederlandse taal?

- Goed 1
Voldoende 2
Matig 3
Onvoldoende 4

H3 Kunt u zelfstandig een brief in het Nederlands schrijven?

- Ja 1
Ja, maar niet probleemloos 2
Nee 3

H4 Kunt u zelfstandig overal in het Nederlands een gesprek voeren? (Bijvoorbeeld huisarts, ziekenhuis, school, advocaat enz.)

- Ja 1
Ja, maar niet probleemloos 2
Nee 3

H5 Heeft u moeite met het lezen van een Nederlandse krant?

- Ja 1
Nee 2
Leest nooit een Nederlandse krant 3

H6 Vraagt u hulp bij het invullen van Nederlandse formulieren?

- Ja 1
Nee 2

(INDIEN EEN PARTNER)

H7 Wat voor taal spreekt u thuis met uw partner?

- Vooraf Iraanse 1
Vooraf Nederlandse 2
Beide talen. 3

(INDIEN THUISWONENDE KINDEREN)

H8 Wat voor taal spreekt u thuis met de kinderen?

- Vooraf Iranes 1
Vooraf Nederlands 2
Beide talen even vaak. 3

DAN NOG EEN PAAR VRAGEN OVER DE TV.

I Hoe vaak kijkt u naar de Nederlandse tv- zenders?

- Altijd 1
Vaak 2
Soms 3
Nauwelijks 4

J Hoe vaak kijkt u naar de Buitenlandse tv- zenders?

- Altijd 1
Vaak 2
Soms 3
Nauwelijks 4

EN DAN NU DE LAATSTE VRAGEN:

K Voel u zich vooral Iranes of Nederlander?

- Vooraf Nederlandse/Nederlander 1
Geen van beide 2
Beide Nederlander/Iraniër 3
Vooraf Iraanse/Iraniër 4

L   Bouwt u uw toekomst in Nederland op?

- Ja, beslist 1
Ja, ik probeer het 2
Nee 3

M   Wilt u later naar Iran terug gaan?

- Ja 1
Misschien 2
Nee 3

N   Heeft u genoeg kansen gekregen om zich ontplooien?

- Ja, genoeg 1
Ja, maar had meer gekund 2
Nee, onvoldoende 3

O   Bent u voldoende door uw familie en andere Iraniërs ondersteund om verder te komen?

- Ja, voldoende 1
Ja, maar had meer gekund 2
Nee, onvoldoende 3

P   Mijn motivatie om Nederlandse taal te leren was groot.

- Helemaal mee eens 1
Deels eens 2
Neutraal 3
Deels oneens 4
Helemaal mee oneens 5

**Q   Om welke reden bent u geëmigreerd.
(Eventueel meerdere aankruisen)**

- Politiek 1
Economisch 2
Gezinshereniging 3
Uitnodiging 4
Uitnodiging 5
Anders 6 Welke.....

R Op welke leeftijd kwam u naar Nederland?

- Tussen 1- 10 1
- Tussen 10-20 2
- Tussen 20-30 3
- Tussen 30-40 4
- Ouder 5

S Eigen ervaring met integratie

.....
.....
.....

T Eigenmening/ suggestie

.....
.....
.....

Einde

Ik dank u voor uw bijdrage.